EKİM

İşçi sınıfının kurtuluşu kendi eseri olacaktır

BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ, BİRLEŞİN!

Sayı:36, Eylül 1990

Körfez krizi ve Türk burjuvazisi

Petrol bölgesi Ortadoğu'ya bekçi köpekliği, ABD emperyalizmince Türk burjuvazisine verilmiş 40 yıllık bir görevdir. Türk burjuvazisi bugüne dek bu görevi sadakatle yerine getirdi. Normal dönemlerde belli bir esneklik gösterebilmekle birlikte, emperyalist çıkarların gerektirdiği her kritik durumda Arap halklarıyla karşı karşıya gelmekten geri durmadı. Bu tarihsel çizgi gözönüne alındığında, onun son Körfez krizi vesilesiyle aldığı tutuma şaşmak için aslında bir neden yok. Buna rağmen emperyalist efendileri bile onun bu son krizdeki tutumuna belli ölçülerde şaşabiliyorlarsa eğer, bu, Türk burjuvazisinin emperyalizme uşaklıkta her türlü sınırı aşmasmdandır.

Türk burjuvazisi, olayların daha ilk gününden itibaren ve tüm seyri boyunca, Amerikan emperyaliziminin niyet ve davranışlarıyla tam bir uyum içinde hareket etti. Emperyalist dünyanın çıkarları ve ihtiyaçları neyi gerektiriyorsa, neye malolacağına aldırmadan, kesin bir şekilde yerine getirdi. Komşu Irak halkını açlığa mahkum eden ekonomik ambargoya, çocuklar için süt, hastalar için ilaç vermeyi reddedebilecekcek düzeyde bir insanlık dışı tutumla katıldı. ABD'nin bölgeyi askeri işgal ve abluka altına almasına tam destek verdi. Türkiye topraklarını ABD'nin savaş hazırlığı için bir askeri üs haline getirdi. Tüm bunlarla kalmadı, kendisi bizzat Irak'a karşı savaş hazırlıklarına girişti. Sayısız tutum ve davranışla Irak'a karşı aktif ve sürekli savaş kışkırtıcılığı yaptı.

Gerici burjuva muhalefeti, Türk burjuvazisinin bu uşaklık ve savaş kışkırtıcısı tutum ve politikasını örtmek ve onu aklamak için, yapılanları hükümet partisinin hesapsız, maceracı, dargörüşlü icraatı olarak göstermeye, yığınları aldatmaya çalıştı, çalışıyor. Oysa tüm kanıtlar, bizzat sermaye kuruluşları yöneticilerinin kendi dolaysız açıklamaları, hükümetin, izlediği temel politika ile, bütünüyle burjuvazinin irade, ihtiyaç ve çıkarlarına uygun hareket ettiğini gösteriyor.

Türk burjuvazisinin savaş kışkırtıcısı tutumu kuşkusuz maceracı bir politikanın ifadesidir. Fakat bunun kaynağı politikacıların maceracı hevesi değil, sermaye düzeninin kendi nesnel ihtiyaçlarıdır. Körfez krizi karşısında takındıkları tavır, Türk burjuvazisinin karşı karşıya bulunduğu büyük sorunlar ve açmazlar yığınını yeniden teyid etmiştir. İçte sıkışan ve çıkış bulamayan burjuvazi, dış açılımlarla çıkış aramaya çalışmaktadır. İçte iktisadi sorunlar var; rahatsız edici boyutlar kazanan işçi hareketi var; sömürgeci boyunduruğu kırarak ulusal özgürlüğünü elde etmek isteyen Kürt halk hareketi var; yaşam koşullarının çekilmezliğini en sınırlı demokratik haklardan yoksunlukla içiçe yaşayan emekçi katmanların eyleme dönüşmekte olan hoşnutsuzluğu var; burjuva parlamentosunun bunalımı ve yönetememe krizi var; iktidarı ve muhalefetiyle tüm burjuva partilerdeki bunalım, ve böylece kendi iç alternatiflerini yaratmada yeteneksizlik var, vb.

Bir de bunları tamamlayan dış sorunlar var. Gerçi yıllarca emperyalizme uşaklığa ve NATO'ya ileri karakol olmaya gerekçe yapılan kuzeyden gelen "tehdit"in varlığı artık iddia edilemiyor. Ama garip bir şekilde bu kuzey komşusu hariç, istisnasız tüm öteki komşularıyla gerici çıkar çelişkilerine dayalı sayısız sorunları var.

Bu sorunlar karşısında bunalan Türk burjuvazisi, kendini doğrudan ilgilendirmeyen bir dış bunalıma en ön safta bulaşarak, iç sorunların üstünü örtmeyi, onları hiç değilse bir süre için geri plana itmeyi amaçlıyor. Tam da bu aynı yolla emperyalizme tam bağlılığını kanıtlayabildiği, ona sunabileceği hizmeti örnekleyebildiği ölçüde, güvenliğini ve geleceğini güvenceye alabileceğini umuyor. Denebilir ki, emperyalist dünya için taşıdığı değeri kanıtlamak ve bunu pazarlamak istiyor. Bu arada Ortadoğu'nun siyasal

coğrafyasında meydana gelebilecek oynamalar durumunda, kendisi için bazı ek kazançların (örneğin Musul ve Kerkük!) hayaliyle avunuyor. "Tarihsel hak" iddiasıyla sürdürdüğü emperyalist genişleme heveslerine, yine emperyalizme köpekçe sadakati kanıtlayarak ulaşmak istiyor.

Türk burjuvazisi, doğrudan bir savaş hali bir yana, gergin bir savaş atmosferi yaratabildiği ölçüde bile, ülke içi yaşamda normal durumda atamayacağı adımları atabileceğinin hesabıyla hareket ediyor. Böyle bir durumda her türlü hak arama olanağı ortadan kaldırılabilecek, grevler yasaklanabilecek, sol basın susturulabilecek, zamlar peş peşe uygulanıp dolaylı ve dolaysız vergiler artırılabilecektir. Böyle bir durumda, sınırlara takviye, savaş teyakkuzu, tatbikatlar vb. görünümlerlekamufle edilerek, Kürt halkına karşı her türlü baskı ve sindirme uygulamalarına, sürgün ve katliamlara girişilebilecektir. Böyle bir durumda, "müttefik" ülkelerle iş ve güçbirliği adı altında Amerikan emperyalizmine kölelik zincirlerine yenileri eklenebilecektir.

Türk burjuvazisinin maceracı girişimlerinin gerisinde böyle nesnel ihtiyaçlar ve kendi çıkarları bakımından "gerçekçi" hesaplar var.

Nedir ki olayların şimdiki safhasında burjuvazinin bu hesapları henüz tutmamıştır. Gerçi tüm emperyalist dünyaya sadakatini en üst düzeyde kanıtlamış, onlardan "vazgeçilmez sadık müttefik" payesi almıştır. Fakat emekçi yığınları kendi savaş politikalarına alet edememiştir. Halk savaş kışkırtıcılığını tepkiyle karşılamakta, Irak'la bir savaşı anlamsız bulmaktadır. Amerikan emperyalizminin bölgedeki çıkarları için herhangi bir fedakarlığa katlanmaya niyetli görünmemektedir. Bu olgu, iç sorunları karartmak amacıyla dış sorun yaratan burjuvazi için içte yeni sorunlar ya da mevcut sorunların ağırlaşması demektir.

Daha şimdiden Irak'a ambargonun Türkiye'ye maliyetinin 5 ila 10 milyar dolar arasında değiştiği söylenmektedir. Emperyalist burjuvazi bu kaybı gidereceğine dair vaadlerda bulunmuş olmakla birlikte, bu doğrultuda henüz bir adım atılmış değil. Çözüm, her zamanki gibi faturanın halka ödettirilmesi olmuştur. Son haftalarda peşpeşe gelen büyük zamlar bunun ifadesidir. Savaşa karşı olan kitleler, onun çıkardığı faturayı ödemek konusunda hiç de istekli değiller. Akıl almaz şekilde tırmanan fiyatlara karşı öfke ve tepki büyüktür. Zonguldak'taki onbinlerce madencinin bölgesel genel grevi bu öfke ve tepkinin bir ifadesidir. İçinde bulunduğumuz dönemin toplusözleşme dönemi olduğu da dikkate alındığında bunun yayılması, iktisadi kazanımlarını peşpeşe gelen zamlarla kaybeden işçi sınıfının yeni bir toplu hareketlenmeye girmesi beklenebilir.

Körfez krizinin kapitalist ekonomi üzerindeki etkisi ağır ve uzun süreli olacaktır. Ham petrol fiyatlarındaki büyük artış bile tek başına bu etkiyi yaratmaya yeter. Bu olgunun dolaysız sonucu, emekçilerin yaşam koşullarının daha da kötüleşmesi demektir. Bunun yaratacağı tepki ve mücadeleleri dizginleyebilmek için burjuvazinin baskı ve terörü şiddetlendirmekten başka çaresi yoktur. Özal'ın işçi sınıfına yönelik son tehditleri bunun belirtisidir. Emperyalizmin Ortadoğu jandarması olmak hevesiyle girdiği yolun Türk burjuvazisinin karşısına çıkardığı açmaz şudur: Kapitalist ekonomi bir savaş atmosferinin sonuçlarını yaşamakta, ama bir savaş psikolojisi içerisine sokulamayan kitleler ortaya çıkan faturayı gönüllü olarak ödemeyi kabul etmemektedirler.

Bu durum karşısında ve bugünkü koşullar altında bir bütün olarak Türkiye devrimci hareketine büyük sorumluluklar düşmektedir. Burjuvazinin düştüğü bu açmaz devrimci kitle hareketini geliştirmede yeni olanaklar sunuyor. Bu olanakları sonuna kadar değerlendirebilmek günün temel ve önemli bir görevidir. Kitlelerin kendilerine ödettirilmeye çalışılan faturaya tepkileri beklenmedik boyutlar kazanabilir. Zonguldak işçilerinin direnişi buna bir örnektir. Ortaya çıkan gelişmelerin gerisinde kalmamak, kendiliğinden patlak verecek tepkileri kucaklamak için hazırlıklı olmalıyız. Öte yandan Ortadoğu'daki savaş gerilimi ve tehlikesi devam etmektedir. Türk burjuvazisinin uşaklık politikası patlak verebilecek bir savaşta Türkiye'yi doğrudan taraf ve hedef haline getirmiştir. Bu koşullar altında savaşa karşı mücadele acil ve hayati önemini korumaktadır. Bu, Türkiye halklarına olduğu kadar tüm Ortadoğu halklarına karşı da tarihsel bir sorumluluktur. Emperyalizmin ve Türk burjuvazisinin planlarını bozmak, politikalarını boşa çıkarmak, yığınlardaki öfke ve hoşnutsuzluğu düzenin temellerine yöneltmek için yapılabilecekleri komünistlerden ve devrimcilerden başkası yapamaz.

Türkiye devrimci hareketi bu büyük sorumluluğun bilinciyle hareket edebilmelidir.

EKİM

Dünyada "yeni düzen" ve Ortadoğu

H.Fırat

Irak'ın Kuveyt'i işgali ve ilhakı ile başlayan, ABD önderliğindeki emperyalist güçlerin Ortadoğu'yu fiilen işgal ve abluka altına almasıyla süren olaylar zinciri, tüm dünyada "Körfez krizi" olarak isimlendiriliyor. Yakın tarihte örneği çok görülen benzer olayları, meydana geldiği bölge ya da ülke ismiyle nitelemek bir alışkanlık olmuştur. Bu ilk bakışta, sözkonusu olayların nedenleri, niteliği, kapsamı, etkisi ve sonuçlarıyla ilgili olarak coğrafik bir sınırlılığı akla getirebilmektedir. Oysa dünya bugün öylesine küçülmüş ve bin bir biçime bürünen emperyalist egemenlik ise öylesine gelişmiştir ki, en sıradan bölgesel olaylarda bile tüm emperyalist ve gerici güç odakları doğrudan taraftır ve dolaysız olarak olayların içindedir. Böyle olduğu içindir ki az çok ciddi her bölgesel olay, hemen ve kolayca dünya ölçüsünde etkisi ve sonuçları olan genel bir krize dönüşebilmektedir.

Yine de, haftalardır tüm dünyanın değişmez gündemi olmaya devam eden son Körfez krizi, yakın tarihteki benzerlerine göre etkisi ve sonuçları bakımından en önemlisi ve en şiddetlisi olmuştur. Bunun nedenlerini bu son krizin kendine özgü koşullarında aramak gerekir.

Her şeyden önce son kriz, Ortadoğu gibi gerek kapitalist dünya ekonomisi ve gerekse emperyalist dünya egemenliği bakımından son derece kritik iktisadi ve politik özellikler taşıyan, tam da bu nedenle ABD emperyalizmi tarafından yıllar önce ve açıkça "yaşamsal çıkar" alanı ilan edilen bir bölgede meydana gelmiştir. Bu kuşkusuz başlıbaşına önemli bir faktördür. Irak gericiliğinin saldırgan eyleminin petrol kaynakları üzerinde denetim kurmak ve bölgede siyasal ve askeri nüfuzunu genişletmek amacına yönelik olması, buna karşılık bölgedeki emperyalist çıkarların ise bu tür girişimlere tahammülsüzlüğü, bu faktörün önemini artırmaktadır.

Ama yine de bu aynı bölgede bugüne dek meydana gelen tek kriz olmadığına göre, bu sonuncusuna kendine özgü karakterini veren ek nedenler olmalı. Bu nedenler, Doğu Avrupa'da geçen yıl yaşanan politik çöküntünün, Sovyetler Birliği'nin ise artık kaderini ve çıkarlarını Batı emperyalizmiyle birleştirmesinin ardından, dünyada ortaya çıkan yeni güç ilişkileri ve Malta'da ilk adımları atılan "yeni dünya düzeni" ile bağlantılıdır. Körfez krizi bu yeni dönemde ortaya çıkan, yeni konumları ve ilişkileri sınama olanağı doğuran, "yeni dünya düzeni" için atılacak yeni adımların gündeme girmesine de vesile olan ilk ciddi olay olmuştur. Bu ona kendine özgü karakterini veren ikinci bir temel faktördür.

Bu ikinciyle de bağlantılı olan bir üçüncü faktör ise şöyle ifade edilebilir. Yakın geçmişte, bu tür bölgesel krizlerin oluşmasında ve şiddetlenmesinde süper devletler arasındaki çelişki ve çatışmaların, siyasal nüfuz alanı için yürütülen mücadelenin belirgin bir rolü olurdu. Kriz ilgili bölgeye özgü nedenlerle ve bizzat bölge ülkelerinin girişimleriyle meydana geldiğinde bile hızla ABD ve Sovyetler Birliği arasında bir çatışma alanına dönüşürdü. Son kriz ise doğrudan Irak gericiliğinin kendi bölgesel yayılma girişimleriyle başlamış ve ABD ile Batılı emperyalistlerin bölgeyi işgal ve abluka altına almasıyla şiddetlenmiştir. Artık Varşova Paktı yoktur ve Sovyetler Birliği karşı kutupta değildir. Dünkü en yakın müttefiklerinden Irak'ın yanında ve ABD ile karşı karşıya değil, tersine, ABD'nin yedeğinde ve Irak'ın karşısındadır. Irak'ın gemlenmesinde ve emperyalist dünya düzeninin Ortadoğu'daki ortak çıkarlarının korunmasında Batılı emperyalistlerle tutum ve davranış birliği içindedir. Bu konum değişikliği, paradoksal bir biçimde krizi ağırlaştıran bir etkide bulunmaktadır. Zira kendi davranışlarını dizginleyen güçlü bir rakipten kurtulmuş olmanın rahatlığı ve pervazsızlığıyla ABD'nin ve öteki Batılı emperyalistlerin Ortadoğu'daki askeri girişimleri, körfez krizini şiddetlendiren asıl etken durumundadır.

Tüm bu kendine özgü özellikleri ve koşullarıyla son Körfez krizi, emperyalist dünyanın bugünkü temel gerçeklerinin, başlıca güçler arasındaki yeni ilişki ve çelişkilerin, çeşitli emperyalist ve gerici mihrakların bugünkü konum ve tutumlarının netleşmesinde, kısaca "yeni dünya düzeni"nin anlaşılmasında önemli olanaklar sunmaktadır.

Emperyalist dünyada "yeni düzen"

Doğu Avrupa'nın çöküşü ve ona denk getirilen Malta Zirvesi sonrasında başlayan "yeni dünya düzeni" tartışmaları, Körfez kriziyle birlikte yeni boyutlar kazanmış bulunuyor. "Yeni dünya düzeni" Batılı ve Sovyet sözcülerinin ortaklaşa kullandıkları bir kavram. Artık Doğu-Batı bölünmesi anlamını yitirmiş, NATO-Varşova kutuplaşması bu ikincisinin fiilen çöküşüyle son bulmuş, bunlara eşlik eden soğuk savaş da böylece sona ermiştir. Dün bu kutuplaşma ve savaşa göre oluşan dünya ilişkiler sistemi ve davranış biçimleri bugün kökten değişikliğe uğramıştır. Evrensel barış ve işbirliğine dayalı yeni bir düzen, bu gelişmelerin ortaya çıkardığı yeni bir ihtiyaçtır. ABD ve Sovyetler Birliği'nin görüş ve davranış birliği, bu yeni düzenin temellerini atacak, dün "soğuk savaş disiplini" ile korunan dünya barışı ve istikrarının yeni dönemdeki temeli ve güvencesi bu yeni dünya düzeni olacaktır. Yaşadığımız günlerin bu moda kavramına atfedilen anlam kabaca budur.

Burada gerçek ile aldatıcı propaganda içiçedir. Doğu Avrupa ve Sovyetler Birliği'nin Batıyla bütünleşmesi temelinde Doğu-Batı bölünmesinin anlamını tümüyle yitirdiği, Varşova Paktının fiilen çökmesiyle NATO-Varşova kutuplaşmasının son bulduğu, bu çerçevede soğuk savaşın sona erdiği, tüm bunlar kaba gerçeklerdir.

Körfez krizi bu gerçekleri yeniden doğrulamıştır. Dünün kudretli devleti Sovyetler Birliği, bu son derece ciddi gelişme karşısında bağımsız bir tutum ve politika geliştirme gücü bile bulamamış, Batı'dan alacağı rüşvet karşılığında ABD ve NATO'nun Ortadoğu'daki saldırgan politika ve girişimlerinin basit bir onaylayıcısı durumuna düşmüştür. Malta Zirvesiyle başlayan "yeni dünya düzeni" döneminde, Sovyetler Birliği'nin bu yeni düzenin şekillenmesindeki onursuz rolü aşağı yukarı hep bundan ibaret kalmıştır. Kredi ve ekonomik işbirliği karşılığında ABD ve Batılı emperyalistlere siyasal ve askeri her türlü tavizi verebilmiştir. ABD emperyalizminin küstah sözcüleri bu gerçeği artık en ciddi tartışmalarda bile alaycı bir dille ifade etmekten kendilerini alamıyorlar. Körfez krizine ilişkin bir televizyon programında *"Moskova sizce ikili mi oynuyor?"* sorusuna, ABD eski Dışişleri Bakanı Alexander Haig'in cevabı şöyle olmuştur: *"Hayır, bence Moskova bize yardımcı oluyor. Paramızı Ortadoğu'daki emperyalist eğilimlerimize göz yumabilecek kadar çok istiyorlar. Parayı da elde etmek için BM'de bizimle işbirliği yapıyorlar."* (*Cumhuriyet*, 29 Ağustos '90). Sovyetler Birliği bugün eski etkinlik alanlarını haraç mezat satışa çıkarmış bir müflis tüccar gibidir. Malta'da Doğu Avrupa'daki çöküntüyü onaylamıştır. Küba ve Nikaragua'ya yardımı keseceğine söz vermiş ve sözünü de tutmuştur. Ardından 5 milyar DM kredi karşılığında Doğu Almanya'yı Batı Almanya'ya pazarlamış, Askeri birlikleri Doğu Almanya'dan çekme karşılığında ise 12 Milyar DM koparmıştır.

Bu yılın Temmuz ayında 7 en büyük emperyalist devletin Houston'da yaptığı zirve öncesinde Bush'a bizzat başvuran Gorbaçov ekonomik yardım talep etmiş, fakat çoğunluk bu talebi "pazar ekonomisine yönelik köklü ekonomik önlemler alınması" şartına bağlayarak reddetmişti. Ortadoğu halklarını bir savaş tehlikesi eşiğine getiren Körfez krizi, Sovyet yönetimi tarafından bu yardımı elde edebilmeye uygun bir fırsat sayıldı ve ABD'nin tüm girişimlerine destek verildi. Ardından Helsinki buluşması gerçekleşti. ABD'nin saldırgan girişimlerine onay ve Ortadoğu'daki Sovyet etkinliğinden feragat karşılığında kredi ve ekonomik işbirliği sözü alındı. Bunu bizzat Bush dünyaya ilan etti. Zirvenin hemen sonrasında Sovyet parlamentosuna sunulan ve "pazar ekonomisine yönelik köklü ekonomik önlemler" içeren tasarıya bakılırsa, ABD emperyalizminin Ortadoğu'daki saldıgan girişimlerine Sovyetler'den aldığı tam desteği bedavaya getirdiği bile söylenebilir. Buna şaşmak için bir neden yok aslında. Zira emperyalist dünyanın Ortadoğu'da girişimlerini onaylamakla Sovyetler Birliği gerçekte kendi çıkarlarına ve ihtiyaçlarına uygun davranmıştır. Kapitalist dünyayla her alanda bütünleşmek hedefinde olan ve Batı emperyalizmini buna inandırmak için hiç bir fırsatı kaçırmayan Sovyet yönetiminin, Körfez krizini de böyle bir fırsat olarak değerlendirmesinden daha doğal ne olabilir.

Sovyetler Birliği'nin bu konumu ve tutumu, Körfez kriziyle daha da netleşen yeni dünya düzeninin temel gerçeklerinden biridir. Bu düzende Sovyetler Birliği'nin yeri, ABD ve NATO politikalarının basit bir eklentisi olmaktır. Henüz bu yeni düzene geçiş süreci içinde olunduğu için, şimdilik bunun karşılığında dolar yada mark ola-

rak belli bir bedel ödenmektedir. Fakat Batılı emperyalistler için bu ödeme çok geçmeden bir zorunluluk olmaktan çıkacaktır.

Yeni dünya düzeninin bir evrensel işbirliği, barış ve istikrar dönemi olacağı ise işin aldatıcı propaganda yanı idi ve Körfez krizi bile bu iddianın kapitalist dünyanının kaba gerçekleriyle yalanlamasına yetti. Sovyet yöneticileri militarizmden arınmış bir kapitalizm ve saldırgan olmayan bir emperyalizmden sözederlerken hiç de hayal kurmuyorlardı. Kapitalizmin kaba gerçeklerini bilebilecek kadar bilgi ve tecrübe sahibi olarak onlar, hayal kurmuyorlardı; yalnızca Batı kapitalizmiyle bütünleşme çabalarını aldatıcı ideolojik motiflerle sarmalayarak hayal yayıyorlardı. Aldanmıyor, yalnızca aldatıyorlardı. Perestroykanın başlangıç dönemlerinde buna ihtiyaçları vardı. Körfez krizi gibi olayların ardından artık bu ne mümkündür, ne de buna eskisi kadar ihtiyaçları var. Artık daha açık oynuyorlar. Şimdi onlar da, hiç değilse şimdilik, dünyada barış ve istikrarı Amerikan emperyalizminin zorbalığına ihale etmiş bulunuyorlar. Pax Americana! Dünyanın "yeni düzen"i şimdilerde bu anlama geliyor. Körfez krizinin şimdilik teyid eder göründüğü gerçek de budur.

İkinci Dünya Savaşının kapitalist dünyadaki tek gerçek galibi olan ABD, sahip olduğu muazzam ekonomik, politik ve askeri güçle uzun yıllar emperyalist dünyanın tartışmasız lideri kalmıştı. Kapitalist dünya ekonomisi için genel bir genişleme dönemi olan 50'li ve 60'lı yıllar, öte yandan, Japonya ve AET ülkelerinin eşitsiz ve sıçramalı gelişmelerine sahne oldu. 70'li yıllarda artık ABD'nin iktisadi alanda güçlü rakipleri konumuna ulaşan bu ülkeler, askeri ve siyasal planda henüz zayıf oldukları için ABD'nin liderliğine tabi olmayı sürdürdüler. Bizzat ABD'nin körüklediği soğuk savaş ve Doğu-Batı blokları arasında sürmekte olan politik ve askeri rekabet, kendi aralarında sert bir iktisadi ve ticari rekabete girişmiş olan emperyalist devletlerin, politik ve askeri planda hala birlikte davranmalarını olanaklı kılıyordu. Aralarındaki çelişkileri bastırıyor, iktisadi rekabetin politik, giderek askeri biçimler almasını engelliyordu.

Doğu Avrupadaki gelişmeler bu engelleri kaldırdı ve emperyalist dünyanın kendi iç çelişkilerini serbest bıraktı. Daha Doğu Avrupa'daki çöküntünün gürültüsü bile dinmeden, ABD'nin yakın dostu İngiliz burjuvazisinin temsilcileri kendi NATO müttefikleri Almanya'yı "4. Reich"la itham edebildiler. Olanlar aslında ABD'nin '70'lerden beri sürekli gerileyen ve zayıflayan liderlik konumunun artık kökten sarsılması anlamına geliyordu. Düne kadar güvence olan ABD vesayeti, özellikle Avrupa'da bundan böyle yalnızca bir yüktü. Artık Pasifik'te Japonya, Avrupa'da yeniden birleşmiş Almanya vardı. Doğu Avrupadaki yıkılış Fransa'nın tam desteğine sahip olan Almanya'yı iktisadi ve siyasal bakımdan hızla güçlenen dev bir güç olarak sahnenin ön planına çıkarmaktaydı. Japonya, "Sovyet tehditi"nin ortadan kalktığı bir dönemde, son derece dikkate değer bir tutumla, iktisadi gücü ile politik ve askeri gücü arasında büyük bir uçurum olduğunu, bu duruma artık katlanamayacağını ilan edebilmekteydi. Düne kadar Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa karşısında emperyalist dünyanın siyasal-askeri birliğini simgeleyen NATO'da "yeni düşman"ı tanımlamanın güçlüklerinden sözedilmekteydi. Ve aldatıcı propagandaya dönük yönü bir yana bırakılırsa, "dünyanın yeni düzeni" tartışmaları aslında emperyalist dünyanın serbest kalan bu iç çelişki ve çatışmalarını hiç değilse bir ölçüde sınırlayabilecek politika ve kurumları ortaya çıkarmaya dönük bir arayışı da ifade ediyordu.

Irak'ın Kuveyt'i işgaliyle başlayan Körfez krizi patlak verdiğinde emperyalist dünyada durum kabaca buydu. Emperyalist dünyadaki kısmi üstünlüğünü gitgide daha çok bir askeri süper devlet oluşuna borçlu olan ABD, fırsatı kaçırmadı. Körfez krizini bölgesel amaçları yanında, belki de ondan da çok, sarsılan liderliğini yeniden kabul ettirmek, hala emperyalist dünyanın ortak çıkarlarına bekçilik yapabilecek yegane güç olduğunu kanıtlamak için bir fırsat olarak değerlendirdi. Henri Kissinger, "Konunun petrol değil soğuk savaş sonrası dünya istikrarı" ve ABD'nin buna ilişkin "rolü" olduğunu söylerken ötekiler yanında bu amacı da tanımlamış oluyordu. Sonraki günlerde Kongre önünde yaptığı önemli konuşmada, Dışişleri Bakanı James Baker da, ABD'nin Ortadoğu'ya askeri müdahalesinin genel plandaki amaçlarından birini aşağı yukarı aynı şekilde tanımlamaktaydı.

Kendi karar ve insiyatifiyle anında harekete geçerek bölgeye muazzam bir askeri yığınak yapan Amerikan emperyalizmi, politika ve girişimlerini öteki emperyalist mihraklara onaylatmakla kalmadı, ortaya çıkan mali faturanın bir kısımını da

bunlar arasında paylaştırdı. Bir kez daha emperyalist dünyanın tartışmasız lideriymiş gibi hareket etti. Görünürde bu kendisi için büyük bir başarıydı. Ama bu görüntü yanıltıcıdır. Gerçekte ABD'nin bu aşırı insiyatifinin kendisi bile güçlü görünmek kaygısından kaynaklanıyor ve aslında bir zayıflığın ifadesidir. Krizin tüm emperyalist dünyanın ortak iktisadi ve siyasal çıkarlara sahip oldukları çok hassas bir bölgede meydana gelmiş olması, öteki emperyalistlerin ABD'nin politika ve girişimlerine tabi olmalarını kolaylaştırmıştır. Ama her zaman ABD'nin yanında olan İngiltere ve Kanada sayılmazsa, ötekilerin bunu gönül rahatlığı ile yaptığı söylenemez. Örneğin Fransa rahatsızlığını belli etmekten ve bazı farklı tavırlar almaktan geri durmadı. Öte yandan Fransa ve Almanya'nın özellikle krizin ilk günlerindeki temkinli ve mesafeli tutumu, ABD'nin tepkisine yol açtı. Amerikan tekellerinin sözcüsü *The Wall Street Journal*, ABD'nin birliklerini Avrupa'dan çekebileceği tehdidini, Avrupalılar için şu korkutucu kehanetlerle birlikte savurdu: *"Bu durum, sadece Kuzey Amerika ile Avrupa'yı farklı güç bloklarına ayıran değil, Avrupa'nın da kendi içinde, NATO öncesi, Kıta'ya güç politikalarının egemen olduğu eski kötü günleri anımsatan bloklar ve ittifaklar olarak bölünmesine bile neden olabilecek siyasi parçalanmalara yol açabilir."*

Bu sözleri izleyen ve soğuk savaş izi taşıyan bir öteki tehdit ise şöyle: *"Artık bir Sovyet tehdidinin olmadığı genel kabul görmektedir. Ancak Sovyet askeri gücü Berlin Duvarı ile birlikte çökmemiştir."* (*Cumhuriyet*, 22 Ağustos '90)

Irak'ın ortak emperyalist çıkarlara zarar veren girişimlerini gemlemek, petrol kaynaklarını güvence ve denetim altına almak, bölgedeki tüm gerici rejimleri, krallıkları ve emirlikleri desteklemek ve yaşatmak, emperyalizmin bölgedeki ileri karakolu İsrail'i her yolla besleyip güçlendirmek, tüm bu amaçlara da hizmet etmek üzere Irak'ın Kuveyt'i işgalini bahane ederek Ortadoğu'yu dört koldan askeri ablukaya almak, bazı Arap ülkelerini fiilen işgal etmek vb., tüm bunlar emperyalistlerin üzerinde kesin olarak görüş ve çıkar birliği içinde oldukları konulardır. Ama bunca ortak çıkarın bu ölçüde çakıştığı Körfez krizinde bile, emperyalist dünya kendi iççelişki ve çatışmalarını yaşamaktan, birlikte görünme çabalarına rağmen dışa vurmaktan geri duramamıştır. Bu olgu, yeni dünya düzeninin bir başka önemli öğesidir ve giderek daha belirgin yaşanacaktır.

Ortadoğu'da yeni durum

Kendilerine özgü nedenlerin de etkisiyle Kürt devrimcileri özellikle son on yılda Ortadoğu'daki gelişmelere yakın bir ilgi gösterdiler. Aynı şeyi Türkiye devrimci hareketi için söylemek olanaklı değil. Ortadoğu'ya olan ilgimiz Filistin sorununun çerçevesini, ancak son Körfez krizinde olduğu gibi çok sıcak olaylar meydana geldiği ölçüde aşabilmiştir. Oysa Körfez krizinin de gösterdiği gibi Ortadoğu, belki coğrafik ölçülerle tam değil ama siyasal ölçülerle kesin olarak Türkiye, İran, Mısır, Kıbrıs ve tüm Kuzey Afrika'yı da kapsayan sanıldığından da geniş bir alandır. Bölge ülkelerindeki devrimci ve karşı-devrimci süreçler birbirleriyle yakından bağlantılıdır. Emperyalizmin bölgedeki toplam gücü ve faaliyetleri tek tek her ülkedeki devrim mücadelelerini dolaysız olarak ilgilendirmektedir. Filistin'i işgal altında tutan siyonist İsrail, kuşku yok, emperyalizmin bölgedeki tüm devrimci gelişmelere karşı yarattığı bir ileri karakoldur.

Körfez krizi ve yol açtığı gelişmeler, Türkiye devriminin gerek imkanlarını, gerekse güçlüklerini ele alışta yeni ufuklar açıyor önümüze. Kendi devrimimizi daha geniş bir siyasal ve coğrafik çerçevede düşünmek zorundayız. Türkiye devrimini Misak-ı Milli sınırılarından öteye düşünmediğimizi iddia etmek kendimize haksızlık etmek olurdu. Tersine biz, gerek engelleri, gerekse devrimci sonuçları bakımından onu hep evrensel bir çerçevede ele almaya çalıştık. Nedir ki evrensel çerçeve, adı üzerinde çok genel bir çerçevedir. Bu çerçeve içinde elbet öncelikle komşu ülkelerin, ama özellikle bir bütün olarak Ortadoğu'nun ayrı ve öncelikli yerini yeniden ele almalı, daha kapsamlı ve somut irdelemeliyiz. Son Körfez krizi gerek dünyanın gerekse Ortadoğu'nun sanıldığından küçük, sanıldığından da içiçe olduğunu göstermiştir. Emperyalist dünya strateji ve politikalarını geliştirirken bölgeyi bir bütün olarak ele almakta, ilişki, uygulama ve düzenlemelerinde buna göre davranmaktadır.

Uluslararası sermaye cephesini Türkiye'den yarmak amacında ve çabasında olan bizler de bu gerçeği hesaba katmalı, emperyalizmin Türkiye'deki gelişmelere Ortadoğu çerçevesinden baktığını ve bakacağını, tepki ve tedbirlerini buna

göre düşüneceğini gözönünde tutmalıyız. Bunun kendisi ise, doğal olarak, devrimimizin yalnızca güçlükleri bakımından değil, ama aynı zamanda olanakları bakımından da bölge düzeyinde ele alınmasını gerektiriyor. Şunu da ekleyelim ki, Türkiye devriminde Kürt sorununun tuttuğu özel ve önemli yer, Türkiye devrimi ile Kürdistan devrimi arasındaki güçlü ve koparılmaz bağlar, devrimimizin sınırlarını ve sorunlarını bir bakıma kendiliğinden Misak-ı Milli sınırları dışına taşırıyor, İran, Irak ve Suriye'deki devrimci süreçlere bağlıyor.

Dünya komünist hareketinin geçmiş süreçlerine bir bütün olarak bakıldığında, gerek iktidarı alma gerekse kuruluşu gerçekleştirme dönemlerinde, ama özellikle de bu ikinci dönemde, milli dar görüşlülüğün, bir tür ulusal bencillik olarak ifade edilebilecek milliyetçi eğilimlerin komünist parti ve iktidarları zaafa uğrattığı, enternasyonalist perspektif ve tutumlardan uzaklaştırdığı görülmektedir. Komünist hareketin dirilişi enternasyonalizmin her bakımdan en ileri düzeyde, en kapsamlı ve en derin anlamıyla canlanmasında da ifadesini bulmak zorundadır. Devrimimizi daha geniş bir siyasal-coğrafik çerçevede ele almak ihtiyacı, proleter enternasyonalizmini de en tam ve en derin biçimiyle kavramayı ve uygulamayı yaşamsal önemde bir ilkesel sorun olarak koyuyor önümüze. Devrimimizin yalnız güçlüklerine ve olanaklarına değil, kazançlarına ve kayıplarına da Türkiye sınırlarını aşan bir perspektifle bakabilmeliyiz. Ulusal dar görüşlülüğün, kapalılığın, bencilliğin her biçimine uzak durmalıyız. Geçmiş sosyalist pratiklere tahrip edici düzeyde bulaşmış milliyetçi eğilim ve tutumlara karşı kesin bir mücadele içinde olmalıyız.

***

Körfez krizi yeryüzünün Ortadoğu olarak adlandırılan bölgesinin olağanüstü önemini yeniden güncelleştirmiştir. Ortadoğu'nun bu önemi nerden gelmektedir? Doğal olarak ilk akla gelen petroldür. Bilinen petrol rezevlerinin % 66'sı bu bölgededir ve petrol kapitalist dünya ekonomisi için hala canalıcı önemdedir. Bu bölgedeki az çok ciddi her olayın, dünya kapitalizminin nabzı borsalarda anında dalgalanmalara yolaçması bundandır. Ortadoğu petrolünün akışında ciddi bir kesinti, dünya ekonomisinin felce uğramasına yetebilmektedir. Örneğin dünya kapitalizminin devlerinden Japonya, petrol ihtiyacının % 70'ini bu bölgeden sağlamaktadır. Bir bilgiye göre, esas ağırlığını Ortadoğu ülkelerinin oluşturduğu OPEC'in petrol arzını 1/4 oranında kısması bile, Batılı kapitalist ülkelerin mamül mal üretemini 2/3 oranında aksatmaya yetebilmektedir. Kuşku yok, yüzyılın ilk yarısında İngiliz emperyalizminin, ikinci yarısında Amerikan emperyalizminin Ortadoğu üzerinde ekonomik, siyasal ve askeri tam denetim kurmak arzusu ve çabası, temelde bu bölgenin petrol hazinelerini barındırmasındandır. Bütün bir yüzyıl boyunca bölgede meydana gelen siyasal sorunların ve çatışmaların temelinde, son tahlilde petrol kaynaklarını denetim altında tutmak vardır.

Ama Ortadoğu aynı zamanda coğrafik konumuyla da son derece stratejik bir bölgedir. Üç kıtanın birleşme noktasıdır. Kara, deniz ve hava ulaşımı bakımından ayrı bir önemi vardır. Süveyş kanalını hatırlamak bile bu önemi anlamaya yeter.

Ve bütün bu iktisadi ve coğrafik özellikleriyle birlikte bugünün Ortadoğu'su, denilebilir ki bugünün dünyasının en istikrarsız bölgesidir. Ciddi ve çeşitli siyasal sorunların değişik biçimlere bürünen toplumsal kaynaşmalarla içiçe geçtiği, düğümlenip yumaklaştığı bir alandır. Siyonizm belası bu bölgenin bağrındadır; emperyalizm tarafından tepeden tırnağa silahlandırılmış siyonist İsrail bölge halklarının bağrına saplı bir bıçak gibi durmaktadır. Yeryüzünün en gerici ve çağdışı rejimleri sayılması gereken kukla Arap krallıkları ve şeyhlikleri petrol zenginliği üzerinde ve emperyalizmin her türlü desteğiyle bu bölgede hükmetmeye devam etmektedirler. Zenginlik ve safahat ile yoksulluk ve sefalet bu bölgenin koyun koyuna duran kaba gerçekleridir. Gerek kendi aralarındaki anlaşmazlıklar, gerekse saldırgan ve yayılmacı İsrail'in varlığı nedeniyle bu bölgenin ülkeleri sürekli silahlanmakta, bölgenin biricik zenginliği olan petrol geliri Batılı silah tekellerine akmaktadır. Ortadoğu yalnızca karlı bir silah pazarı değil, aynı zamanda yeni model silahlarınsürekli olarak sıcak çatışmalar içinde denendiği bir savaş alanıdır da. Tüm dünyaya malolmuş Filistin ve Kürt sorunları ile tüm dünyada yankılanan Filistin ve Kürt kurtuluş mücadeleleri bu bölgede yaşanmaktadır. Batı emperyalizmine karşı belli bir tepkinin ifadesi radikal islamcı akımların etkinlik alanı da bu aynı coğrafyadır. Çok karmaşık çıkarların düğümlendiği Lübnan iç savaşı yıllardır bu bölgede sürmektedir. Dünyada

emperyalizme karşı tepkinin ve anti-Amerikancı bilincin en yaygın ve kitlesel olduğu bir bölgedir Ortadoğu. ABD emperyalizminin akıl hocası Henri Kissinger'e göre dünyada komünist ideolojinin en çok "kabul gördüğü" coğrafya da (Federal Almanya ile birlikte) Ortadoğu'dur. Son olarak, son otuz yılda üç devrimci yükselişe sahne olan ve tüm temel belirtileriyle devrime aday bulunan Türkiye, yine bu aynı bölgenin kilit ülkelerinden biridir vb.

Tüm bu özellikleriyle birarada alındığında Batı emperyalizminin Ortadoğu'ya gösterdiği aşırı ilgi kendiliğinden anlaşılır. Bölgeyi "yaşamsal çıkar" alanı ilan eden emperyalizmin dünya jandarması ABD, yıllar önce bölgede bir Merkezi Komutanlık (CENTCOM) kurmuştur. Bu komutanlığın görevi, Amerikan Çevik Kuvveti'nin bölgede yürüteceği işgal, müdahale ve cezalandırma eylemlerini koordine edip yönetmektir. Bölgenin dört bir yanı en modern ABD savaş gemileriyle kuşatılmıştır. Nükleer cephanelikler de taşıyan ABD donanması Akdeniz, Kızıldeniz, Umman denizi ve Basra körfezinde sürekli seyir halindedir. Her krizde yeniden açıkça görüldüğü gibi, Türkiye'deki Amerikan ve NATO üsleri aynı zamanda Ortadoğu'ya yöneliktir. (Doğu Avrupa'daki gelişmelerden sonra bugün artık tümüyle Ortadoğu'ya yöneliktir). Batı emperyalizmi, "yaşamsal çıkar"larını korumak için bölgenin en gerici ve çağdışı rejimlerini ayakta tutmaktadır. İsrail, Türkiye, Mısır, Suudi Arabistan Krallığı, Basra Emirlikleri, tüm bu siyonist, faşist, gerici, şeriatçı odakların arkasında Batı emperyalizmi ve onun jandarması ABD vardır.

***

Saddam Hüseyin rejimi gerici-sömürgeci bir diktatörlüktür. İçte baskıcı, dışta saldırgan ve yayılmacı bir tutum izlemektedir. Kürt halkının ulusal hakları için verdiği mücadeleyi ezmek için her yolu ve yöntemi denemiş, Halepçe örneğinde görüldüğü gibi binlerce insanı bir anda yok edecek kimyasal kırım silahları kullanmaktan bile geri durmamıştır. Aralarındaki tarihsel güvensizliğe ve gerici çelişkilere rağmen, sömürgeci Türk rejimiyle Kürt ulusunun kölelik altında tutulabilmesi için her türlü işbirliği ve dayanışmayı göstermiştir. (Bunu, Türk Ordusunun "sınır ötesi" operasyonlarına serbestlik tanımaya kadar vardırmıştır). 10 yıl önce bazı sınır problemlerini bahane ederek emperyalistlerin kışkırtma ve desteği ile komşusu İran'a saldırmış, 8 yıllık kanlı boğazlaşma yüzbinlerce insanın hayatına ve her iki ülkenin harabolmasına malomuştur. Buna rağmen Saddam rejimi, ilhak ettiği Kuveyt'in egemeni El Sabah ailesi başta olmak üzere, tüm gerici-Amerikancı Arap rejimlerinin de büyük mali destekleriyle savaştan dev bir askeri makina yaratarak çıkmayı başarmıştır. Irak yıllardır Sovyetler Birliği ve Çin için olduğu kadar, başta Fransız ve Alman olmak üzere Batılı silah tekelleri için de karlı bir silah pazarı olmuştur. Son on yılda silah alımı için 80 milyar dolar harcadığı söylenmektedir ve Irak gibi küçük ve yoksul bir ülke için bu çok yüksek bir rakamdır.

Irak'ın yarattığı muazzam savaş makinası, Arap olmayan İsrail ve Türkiye gibi gerici-Amerikancı komşuları için olduğu kadar, bizzat bu makinanın yaratılmasına katkısı olan Arap Emirlikleri ve Suudi Krallığı için de bir korku ve tedirginlik konusu olmaktaydı. Bunda çok da haksız olmadıklarını bir gecede işgal ve ilhak edilen Kuveyt örneği gösterdi.

Kuveyt yapay ve kukla bir devletti. Osmanlı İmparatorluğu döneminde Basra'ya bağlı olan bu toprak parçası, İngiliz emperyalizmi tarafından diğer bir çok emirlik ve krallık gibi amaçlı olarak ayrı bir devlet haline getirilmişti. Kuveyt'in de içinde bulunduğu bu krallık ve emirlikler, İngiliz ve Amerikan emperyalizminin petrol kaynakları üzerinde dolaylı denetimini olanaklı kılan yapay, asalak ve kukla devletlerdir. Dışta her şeyiyle emperyalizme bağlı bu rejimler, içte ilkel islami esaslara göre hüküm sürmektedirler. Yıkılmaları ve tasfiye edilmeleri gerekiyor. Ama bu tarihsel görevin meşru sahipleri devrimci Arap halklarıdır, gerici Saddam rejimi değil. Bir İngiliz burjuva gazetesi Kuveyt'in ilhakı ardından şunları yazdı: *"Kuveyt'in varolmaya hakkı yoktu, Ancak Irak'ın da onu yoketmeye hakkı yoktu"*. Bir burjuvanın kaleminden çıkmışolsa da durumun iyi bir formülasyonu sayılabilir bu sözler. Saddam Hüseyin rejiminin saldırgan ve yayılmacı emellerini ve girişimlerini mahkum eden bizler için, Kuveyt gibi yapay ve emperyalizmin kuklası sözde devletlerin egemenliğini ve toprak bütünlüğünü savunmak diye bir sorun yoktur. İki farklı şey birbirine karıştırılmamalıdır.

Irak'ın Kuveyt'i işgal ve ilhakıyla başlayan Körfez krizi, Amerikan ve Batılı emperyalistlerin bölgeye askeri bakımdan iyice yerleşmeleri için bulunmaz bir fırsat oldu. ABD Basra körfezine, Suudi Arabistan'a ve Birleşik Arap Emirliklerine

muazzam bir askeri yığınak yaptı. Bugün Basra körfezi ve bu ülkeler fiilen emperyalistlerin askeri işgalindedir. Bu doğrultuda ilk ciddi adımlar ıran devrimi sırasında ve sonrasında atılmıştı. İran-Irak savaşı sırasında bu adımlara yenileri eklendi ve son Kuveyt krizi bahane edilerek şimdiki duruma ulaşıldı.

Kuveyt krizinin en önemli sonuçlarından biri budur. Petrol akışını güvenceye almak, Kuveyt petrolünü Irak'a bırakmamak ve emperyalist çıkarlara dokunan Irak'ı gemlemek güncel ve geçici hedeflerdir. ABD'nin asıl hedefi bölgede kendi istediği düzeni bu fırsatı değerlendirerek kurmak ve güvenceye almaktır. Bu düzeninin asıl hedefi ise bölgedeki tüm devrimci süreçleri frenlemek ve felce uğratmaktır. Emperyalizm asıl tehlikenin bölgedeki devrimci kaynaşmalardan, başta Türkiye, Kürdistan ve Filistin devrimleri olmak üzere, Ortadoğu halklarının devrimci mücadelelerinden geldiğini biliyor. Ortadoğu'da "yeni bir güvenlik rejimi", "petrol NATO'su" vb. planların asıl hedefi bölge devrimleridir. ABD, kendi askeri varlığının yanısıra, başta İsrail, Mısır ve Türkiye, bölgedeki tüm gerici rejimler arasında kurup kurumlaştırmayı hedeflediği işbirliği ile, Ortadoğu'da emperyalist egemenliği zayıflatabilecek her devrimci gelişmeyi boğmayı amaçlıyor.

Bu açıdan bakıldığında, son gelişmeler, ABD'nin bölgeye askeri bakımdan yerleşmesi ve bunu kalıcı hale getirmek istemesi, Türkiye devriminin kaderini çok yakından ilgilendiriyor. Türk bunjuvazisinin olayların içine büyük bir hevesle ve tüm varlığıyla dalması, ABD'nin tüm saldırgan girişimlerini tereddütsüz desteklemesi bu gerçeğin bilincinde olmasından da kaynaklanıyor. Bölgede emperyalist statüko pekiştiği ve geleceğe dönük olarak güvenceye alındığı ölçüde bunun kendi egemenliğinin de güvencesi olduğunun bilinciyle hareket ediyor. ABD askeri varlığının bugün Kuveyt emiri, Suudi kralı, yarın kendisi için kullanılacağını iyi biliyor.

Henri Kisinger'in sözlerini yeniden hatırlayalım: Konu petrol değil soğuk savaş sonrası dünya istikrarı ve ABD'nin buna ilişkin rolüdür! ABD'nin resmi tutumun da dile getiren bu sözlerin bir anlamı daha önce değindiğimiz gibi, emperyalist dünya karşısında liderlik iddiasıysa, bir öteki ve kuşkusuz asıl önemli anlamı ise dünya halklarına karşı küstahça bir tehdittir. Amerikan emperyalizmi Kuveyt olayını, "soğuk savaş sonrası" dönemde dünya istikrarını nasıl sağlayacağı konusunda bir mesaj vermek üzere değerlendirdi. Kendisini ve genel olarak emperyalist dünyanın çıkarlarını ve "istikrarını" tehdit eden her gelişmeye karşı nasıl davranacağına uyarıcı ve "sarsıcı" bir örnek vermek istedi. Bu tüm emperyalist mihrakların da eğilimine uygundu ve burjuva basını tarafından bilinçli olarak propaganda edilen bir tema oldu. Ne var ki bu Amerikan emperyalizmi (ve elbette tüm emperyalist dünya) için hiç de yeni bir davranış değildir. Tarihin kaydettiği en haydut devlet olan ABD, bugüne kadar da "dünya istikrarı"nı hep bu son örnekte sergilediği anlayış ve davranışlarla korumaya çalıştı. Zor, zorbalık, müdahale, hükümet darbeleri, saldırılar, işgaller, tüm bunlar onun dünya jandarmalığı süresince hep kullanageldiği yöntemler olmuştur. Doğu Blokunun çökmesi ve Sovyetler Birliği'nin teslim olması, olsa olsa bugüne kadar yapılanların daha kolay ve daha pervazsızca yapılabilmesi olanağı yaratmıştır.

Fakat yine de ABD'nin emperyalist haydutluk eyleminin biçiminde yeni olan bir yan da var. Bu, bugüne kadar ABD adına, çok çok NATO adına girişilen saldırı ve müdahalelerin bundan böyle artık Birleşmiş Milletler adına, moda deyimiyle onun "şemsiyesi" altında yürütülebilmesi olanağının doğmuş olmasıdır. Doğu-Batı bloklaşmasının son bulması ve Sovyetler Birliği'nin emperyalist Batı dünyasıyla bütünleşmesi, BM bünyesindeki bölünmeyi de sona erdirmiş, dünya devletlerinin bu ortak örgütü şimdilerde Amerikan emperyalizminin haydutça girişimlerine "uluslararası hukuk" kılıfı giydirilen bir platforma dönüştürülmüştür. "Yeni dünya düzeni"nin bu bir başka yeni ve aslında son derece önemli öğesi, son Körfez kriziyle birlikte açıklıkla ortaya çıkmıştır. Bugüne kadar Birleşmiş Milletleri hiçe sayan, onun kararlarıyla kendini hiç bir şekilde sınırlamayan, "uluslararası hukuk"u kendi çıkarlarının gerektirdiği her durumda çiğnemeyi davranış biçimi haline getiren ABD, artık BM kararlarının savunucusu, gönüllü ve militan uygulayacısı rolüne soyunmuştur. Kendi istek ve iradesini BM kararları haline getirmekte, sonra da "uluslararası hukuk" adına bunu uygulamaya girişmektedir. Emperyalizmin tüm akıl hocaları bu sahtekarca oyuna özel bir önem vermekte, ABD'ye "Birleşmiş Milletler şemsiyesi"ni en iyi şekilde kullanmasını hararetle tavsiye etmektedirler.

Emperyalist girişimleri Birleşmiş Milletler kararlarına dayandırmak, saldırganlığa ve savaş kışkırtıcılığına uluslararası hukuku korumak kılıfı geçirmek her halükarda tercih edilir bir durumdur ve büyük kolaylıklar sağlar. Ama krizin coğrafyası Ortadoğu'ysa eğer, kuşku yok bunun ayrı bir önemi var. On yıllardır Ortadoğu'da sürdürülen emperyalist faaliyetlerin yanısıra, siyonist İsrail'e verilen ve Filistin halkına büyük acılara malolan mutlak desteğin de özel etkisiyle, ABD emperyalizmi Arap halkları nezdinde önemli ölçüde teşhir olmuştur. Tüm Arap ülkelerinde anti-Amerikancılık çok güçlü ve yaygın bir kitlesel eğilimdir. ABD'nin Ortadoğu'daki son politik ve askeri girişimleri bu eğilimi yeniden alevlendirmiştir. Bir çok Arap ülkesinde büyük anti-Amerikan gösteriler yapılmaktadır. İşte ABD emperyalizminin gözde "stratejist"i Zbigniew Brzezinski'nin Körfez krizinin başlamasından bir kaç hafta sonra yazdıkları: *"Krizde ABD'nin yanında yer alan bir Arap ülkesinin elçisiyle bir kaç gün önce konuşuyordum. Bana ülkesinde yığınların Amerikan düşmanlığı ile kaynadığını söyledi. Amerikan aleyhtarlığı Arap dünyasına hızla yayılıyor. Mısır'da Hüsnü Mübarek, radikal akım karşısında giderek daha zor durumda kalıyor. Amerikan aleyhtarlığı Suudi Arabistan'da artıyor. Fas gibi bölgeye uzak bir ülkede bile Amerikan aleyhtarlığının güçlendiği gözleniyor."* (*Newsweek*'ten aktaran *Cumhuriyet*, 26 Ağustos 1990) Brzezinski'nin bu gözlemini, bu ve başka yazılarında, ABD'nin tek başına öne çıkmaması, "uluslararası toplumla ittifak halinde" (yani BM şemsiyesi altında) hareket etmesi gerektiği, eğer böyle davranmazsa sorunun bir "Arap-Amerikan sürtüşmesi" görünümü kazanacağı ve bunun ABD'nin Ortadoğu'daki yaşamsal çıkarları bakımından tehlikeli sonuçlar doğuracağına ilişkin öneri ve uyarıları izliyor.

Dolayısıyla "BM şemsiyesi", ABD emperyalizmini ve onun işbirlikçisi durumundaki gerici Arap rejimlerini Arap halklarının öfkesinden koruyabilecek bir kalkan olarak görülmektedir.

ABD'nin Ortadoğu'daki son girişimleri Arap halkları arasında büyük ve heyecanlı tepkilere yol açmış, kitlelerin anti-emperyalist bilincinde sıçramalar yaratmıştır. Bu tepkinin bugün için Irak gericiliği, Arap milliyetçiliği ya da çeşitli islami akımlar tarafından yönlendiriliyor olması, bizi bu son derece önemli olguyu küçümseme hatasına düşürmemelidir. Gerek emperyalizmin Ortadoğu'daki "yaşamsal çıkarları" gerekse gerici işbirlikçi rejimler için önemli bir tehdit oluşturan bu olgu, emperyalizm ve işbirlikçi rejimler tarafından net olarak algılanmakta, onlar için önemli bir kaygı ve sıkıntı konusu olmaktadır. Olaylar gösteriyor ki ABD'nin Ortadoğu'daki pervazsız girişimlerini bir ölçüde sınırlayan hiç de Saddam'ın savaş makinası değil, ama tam da Arap halklarının bu devrimci kaynaşmasıdır. Aynı hassasiyetin İran halkları arasında da güçlü ve yaygın olduğunu biliyoruz.

Bu olgu üzerinde önemle durmalıyız. Dünya devrimci süreçleri bakımından önem taşıyan bu olgunun, kuşku yok Türkiye devrimi için ayrı bir önemi vardır. Türkiye devriminin gelişme olanakları için olduğu kadar, yarınki muzaffer devrimin emperyalist kuşatma ve müdahaleler karşısında kendini savunabilmesi bakımından da İran ve Arap halklarının desteği yaşamsal önemdedir. Öte yandan, güçlü bir işçi hareketinin omurgasını oluşturacağı ve modern sosyalist düşünce ve akımların yönlendiriciliğinde gelişeceği şimdiden hemen hemen kesin olan Türkiye devrimi, Arap ve İran halklarının bugün için gerici milliyetçiler ya da islamcılar tarafından yönlendirilen ama özünde devrimci olan tepkilerinin bilinçli ve devrimci bir muhtevaya kavuşmasında, bölgedeki devrimci akımları ve süreçleri bu bakımdan kuvvetle etkilemede önemli olanaklara da sahiptir.

Bugün için, Arap halklarının yaşamakta olduğu anti-emperyalist kaynaşmanın yarattığı siyasal olanakları en iyi şekilde kullanabilen Irak gericiliğinin yarın elindeki savaş makinasını emperyalizmin hizmetinde ve tam da bu kaynaşmaların besleyeceği devrimci gelişmeleri boğmak için kullanacağından kuşku duyulmamalıdır. Bizzat Irak gericiliğinin kendi dünkü bu doğrultudaki karşı-devrimci misyonu kadar, ilerici geçinen Suriye gericiliğinin geçmiş ve bugünkü davranış çizgisi de buna iyi bir örnektir. Dün Lübnan'da karşı-devrimci bir rol oynayan, Filistin halkına karşı Tel Zaatar katliamlarını gerçekleştiren Hafız Esat gericiliği, bugün ise ABD'nin bölgedeki emperyalist girişimlerini onaylamakta ve desteklemekte, onunla politik-askeri işbirliğine girebilmekte, Arap halklarının çıkarlarına açıkça ihanet etmektedir. Siyonist İsrail olgusunun da etkisiyle Arap BAAS rejimlerinin emperyalizmle zaman zaman belli çelişkileri olmuştur. Sovyetler Birliği'nin etkisi ve desteği sayesinde bu çelişkilerin

(Devamı s. 43'te)

Körfez krizi ve ABD emperyalizmi

C.Kaynak

Irak'ın Kuveyt'i ilhak ve işgal etmesiyle birlikte Ortadoğu'da oluşan yeni durumun yarattığı bunalım bölgesel olmaktan öte bir içerik ve önem ihtiva ediyor. Petrolün bir enerji kaynağı olarak dünya ekonomisi, özellikle ileri kapitalist ülkeler için, hayati önemine şüphe yok. Fakat bu krizde sorun ne salt petrolle sınırlı, ne de ayaklar altına alınmaya pek alışık uluslararası hukuk kurallarıyla. Tekil öneminin dışında Körfez krizi, kapitalist dünyanın potansiyel sancılarının, şu anda göreceli düzeyde de olsa, dışa vurmasının vesilesi oldu.

Kapitalis- emperyalist sistemin mutlak egemenliğinin hakim olduğu bugünkü dünya, Körfez krizi vesilesiyle ilk ciddi sınavından geçiyor. Sosyalist Ekim Devrimi ile birlikte dünya düzeni, uluslararası ilişkiler çift kutuplu bir yapı kazanmışlardı; sosyalist sistem, kapitalist sistem! İkinci Emperyalist Savaşın nihai hedefi sosyalist sistemi, yani Sovyetler Birliği'ni yıkmaktı. Bu girişim fiyaskoyla sonuçlanınakla kalmadı, sosyalist sistemin güçlenmesine, coğrafik anlamda yayılmasına neden oldu. Fakat, sosyalist sistemin içten maruz kaldığı deformasyon sonucu başlayan yozlaşma ve bunu izleyen kapitalist restorasyon süreci, kesintiye uğramadan sosyalist sistemin anavatanında tasfiye edilmesiyle sonuçlandı.

Sosyalist sistemin tasfiyesi bir süreç olarak yaşandığından, dünya düzeni, uluslararası ilişkiler çift kutuplu yapıyı, içeriği giderek değişmiş olmasınarağmen uzun süre muhafaza ettiler. '70'li yıllar boyunca, iki süper güç, ABD ve Sovyetler Birliği, yayılınacı ve hegemonyacı politikaları yüzünden sürekli burun buruna geliyorlar, yerel krizlerde, uluslararıs platformlarda zıt taraf oluyorlar, birbirlerini sürekli köstekliyorlardı. Sovyetler Birliği kısa süre önce teslim bayrağını resmen çekti, yayılmacı-hegemonyacı iddia ve girişimlerini sürdüremez hale geldi. SSCB terimin şimdiki anlamıyla artık bir süper güç değildir. SSCB'nin bir dönem, soylu anlamıyla bir süper güç olduğu tarihi bir gerçektir. Sonraki yıllarda sosyalist dönemden devralınan miras uzun süre dayandı, ama bitti. Bugün artık yalnızca askeri gücü var; ki, o da tartışılır. Kızıl Ordu faşizmi ve onun işbirlikçilerini yenilgiye uğratırken arkasında bir toplumsal güç, sosyalist toplumun yaratıcılığı, zenginliği ve gücü vardı. Şimdi böyle bir güç olmadığı gibi, SSCB askeri varlığını takviye edecek, onun haracamalarını karşılayacak ekonomik kudretten de yoksun. Böylece Sovyetler Birliği'nin kendi çatlayan kabuğuna çekilmesiyle birlikte dünya düzeni, uluslararası ilişkiler kapitalist sistemin şimdiki kesin egemenliği anlamında tek kutuplu bir yörüngeye girdiler.

Kapitalist-emperyalist sistem artık tek başına dünya düzenine hakim, uluslararası ilişkileri kendi çıkarları doğrultusunda yönlendirmede hareket serbestisine sahip, şimdilik tek başına güreşiyor. İkili yapının ve uluslararası statükonun sona ermesi, kapitalist-emperyalist sistemin kendi kendine bir çeki düzen vermesi, yeni yapılanmalara girmesini gündeme getirdi. Yaşadığımız dönemin temel ve başlıca özelliği bu. Dolayısıyla bu geçiş döneminde yeni ittifaklar, yeni mevzilenmeler yoğunluk kazanacaklardır. Yine bu nedenden dolayıdır ki ABD emperyalizmi böylesine hassas bir dönemde patlak veren Körfez krizini bahane ve vesile ederek kapitalist-emperyalist sistemin işlerliğine, ilişkilerine kendi çıkarları doğrultusunda yeni bir biçim vermeyi amaçlıyor.

ABD'nin bu kadar tez canlı davranışının nedenlerini kavrayabilmek için onun kapitalist-emperyalist sistem içindeki rolünü ve günümüzdeki konumunu özetlemek gerekir. ABD Birinci Emperyalist Savaşta yara almazken, yaşlı kıta dedikleri kapitalizmin anavatanı ve ağırlık merkezi Avrupa ağır kayıplar verdi, talan oldu. Her ne kadar Avrupa'nın yeniden inşası kısa sürede tamamlandıysa da, ABD önemli oranda bir güç toplayabildi. Savaş sonrası dönemde kayda değer bir ABD-Avrupa sürtüşmesine tanık olunmadı. Çünkü sosyalist sistem dünya burjuvazisinin ortak düşmanıydı. Bu nedenle kapitalist sistemin iç çelişkileri ikinci plana itildi ve ABD'nin güç toplaması Avrupa'yı rahatsız etmedi ve edemezdi.

Orta ölçekli krizleri, kapitalist devletlerin birbirlerine çelme atması denebilecek rekabet ve ekonomik politikaları saklı tutarsak, 1929 borsa

krizi kapitalist dünya önderliğinin kıta değiştirmekte ikinci kilometre taşını temsil ediyor. 1929 borsa krizi ilk aşamada ABD'nin Avrupa'daki yatırımlarını geri çekmesine neden oldu. Bunu istikrarsızlık kazanan Avrupa'daki yerli sermayenin ABD'ye kayışı izledi, bu akış ekonomik ve mali tedbirlerle teşvik edildi. Borsa krizinin iflasa sürüklediği küçük ve orta çaplı işletmelerin silinmesi, sermayenin ayakta kalan kuruluşlarda yoğunlaşması sonucu ABD kapitalizminin tekelleşme düzeyi yeni boyutlar kazandı. Ve ABD uluslararası sermayenin çekim merkezi olurken, Avrupa'da iflaslar çorap söküğü gibi birbirini izledi. Kemer sıkma politikaları, şovenizm derken Avrupa belini doğrultamadı ve Almanya insanlık tarihinin en iğrenç dönemine girdi: Faşizm! Kapitalist sistemin ürünü faşizmin dünya halklarına neye mal olduğu da biliniyor.

ABD burjuvazisi kapitalist-emperyalist sistemin önderliğini ele geçirmek için üçüncü ve son hamlesini İkinci Emperyalist Savaş vesilesiyle yaptı. Savaşın ilk yıllarında ekonomik anlamda büyük vurgunlar vuran ABD emperyalizmi, Avrupa burjuvazileri ve işbirlikçileri Kızıl Ordu önünde tam bir diz çökme sürecine girdiklerinde savaşa katıldı. Normandiya Çıkarması efsanesi hiçte ABD burjuvazisinin anti-faşist tavırlarının tezahürü değildi. Kızıl Ordu savaşın kaderini belirlemişti. ABD'nin temel kaygısı şuydu; madem ki Hitler faşizmi sosyalizmi yıkmakta başarılı olamadı, hiç değilse Avrupa'da kapitalizmin silinmesine engel olalım!.. "Sosyalizm ve faşizm arasında seçenek yapmak zorunda kalırsam faşizmi tercih ederim" diyen Churchill'di. ABD onların imdadına geldi.

Savaşta ABD dışındaki tüm kapitalist ülkeler ağır kayıplar verdiler, savaşta taraf olmayanlar ekonomik açıdan sarsılırken katılanlar ise tamamen yıkıma uğradılar. Hatta ABD potansiyel rakiplerinden birine (Japonya'ya) atom bombası yağdırmakta tereddüt etmedi. Ve ABD böylece kapitalist dünyanın ayakta kalan tek dinamik, canlı ve güçlü devleti konumunu elde etti. Artık tartışmasız fiili önderdi. ABD kapitalist dünyayı yedeğine almak için Truman Doktrini ve onun uzantısı Marshall vb. ekonomik yardım planıyla bir denetim ağı oluşturdu. ABD'nin fiili önderliği sayısız ikili antlaşma ve kapitalist dünyaya özgü NATO vb. kurumlarla hukuki bir statü kazanarak pekişti. Ekonomik, ideolojik ve askeri alanları kapsayan ABD liderliği evrensel bir nitelik kazandı; tek kelime ile ABD kapitalist dünyanın patronu ve jandarması oldu.

ABD bugüne kadar jandarmalık rolünün gereklerini fazlasıyla yerine getirdi. Olağan yöntemlerin, "barışçıl" entrikaların yetmediği durumlarda, tereddütsüz olarak zora başvurmaktan, en iğrenç katliamları gerçekleştirmekten çekinmedi. Ama uzun sürede bu rol ABD'ye pahalıya mal oldu. Sadece Vietnam'ı hatırlamak kafidir. ABD emperyalizmi bir yandan jandarmalık fonksiyonu için tuzlu faturalar öderken, öte yandan kapitalist gelişme yasası bildiği yoldan ilerlemeye devam etti. Bu yol iradi olarak saptanan düzenli bir seyir izlemiyor, inişli-çıkışlı, sıçramalı bir ilerleme özelliğine sahip. Nitekim ABD de kapitalist sistemin önderliği konumuna yükselirken benzer bir karmaşık süreçten geçmişti.

İkinci Emperyalist Savaş sonrası kapitalist-emperyalist sistemin safında evrimci ama köklü bir değişim yaşandı. Savaştan enkaz halinde çıkan Almanya ve Japonya, özellikle '60'lı yıllarda müthiş bir ekonomik ilerleme kaydettiler. ABD ise sürekli ve düzenli olarak pazar kaybetme sürecine girdi. Dev ekonomik olanakları, siyasi prestiji, askeri gücü Japonya ve Almanya'yı frenlemeye yetmiyordu. ABD'nin bütçe açığı, dış ticaret açığı, borçlanma düzeyi ve bunların doğrudan bir sonucu olarak bugün Amerikan toplumunda tanık olunan sefalet, bu dev ülkenin sürekli kan kaybettiğinin göstergeleridir. Almanya ve Japonya'nın iç bütçe açıkları olmadığı gibi, sürekli dış ticaret fazlası da kaydediyorlar, borçlanmaya ihtiyaçları yok. Ayrıca ekonomilerinin üretkenliği dolayısıyla rekabet gücü düzenli olarak artıyor, ileri teknoloji açısından bir çok alanda ABD'yi üçüncü konuma ittiler.

Böylece kapitalist-emperyalist sistemin ağırlık merkezi, çekim odağı üçe bölünmüş bulunuyor; ABD, Almanya ve Japonya. Bu üçlü rekabette, her şeyine rağmen, dezavantajlı konumda bulunan ABD'dir. ABD bugüne kadar borsa oyunları, dolar politikası, ticari kotalarla rakiplerini dizginlemeye çalıştı, ama başarılı olamadı. Bu arada ABD emperyalist burjuvazisi çok iyi biliyor ki, orta vadede Japonya ve Almanya açıktan alternatif güce dönüşeceklerdir. Bu ise ABD hegemonyasının ve dolayısıyla jandarmalığının sonunun başlangıcı olacaktır. Böyle bir akibet ten kurtulmak için ABD, zaman geçirmeden ve halen

elverişli olan konumunu kullanarak kapitalist-emperyalist sistemin kozlarını ve mevzilerini yeniden paylaştırmak istiyor. Zaman geçmeden diyoruz çünkü; Almanya ve Japonya her ne kadar ekonomik olarak güçlü iseler de, politik ve askeri alanda halen birer zayıf devlettirler.

Ekonomik kudret son tahlilde belirleyici olan tek faktördür. Almanya ve Japonyanın ekonomik kudreti bu ülkelerin kısa sürede politik ve askeri olarak reşit birer devlet olmalarını olanaklı kılacaktır, bu engellenemez bir süreçtir. Hatta Almanya politik zayıflığını fiilen aşmış durumda. Doğu Almanya resmen satın alındı! Üstelik Bonn ABD, İngiltere ve Fransa'ya danışmadan pazarlıkları doğrudan Sovyetler Birliği ile yürüttü. Japon burjuvazisi, başbakan Kaifu aracılığıyla son dönemde sesini iyice yükseltmeye başladı. "Siyasi cüceliğimiz ekonomik gücümüzle çelişiyor!". Politik ve askeri platformlarda sürekli dışlanan Japonya, bu uyarıdan hemen sonra muhatap alınmaya başladı. Pasifik Okyanusundaki yerel krizlerde Japonya söz sahibi oldu. Kamboçya için uluslararası konferansı toplama görevini üstlendi.

Kısacası bu iki ekonomik dev yavaş yavaş ama emin adımlarla ABD'nin denetiminden sıyrılarak uluslararası politik arenada yerlerini almaya başladılar.

Burada kısaca Körfez krizine dönelim. ABD'nin saygın sözcülerinden Brzezinski diyor ki, "Körfezde Amerikanın canalıcı gerçek çıkarı, körfezin sanayileşmiş Batı için emin ve düşük fiyatlarla satılan bir petrol kaynağı olarak kalmasıdır". ABD açısından en isabetli saptama budur, çünkü ileri kapitalist ülkelerin çıkarları ABD'ninkilerle eşitleniyor ve onların korunma görevi tartışmasız ABD'ye atfediliyor. Böylece ABD'nin körfeze yığınak yapması ve müdahalede bulunması salt kendi çıkarları için olmadığı, temsil ettiği sistemi oluşturan güçlerin ortak çıkarları için yapılan bir fedakarlık olduğu ima ediliyor. Kuşkusuz bu "fedakarlığın", ortak çıkarların, endişelerin altında başka bir şey yatıyor. Körfezin petrolden yoksun devletler için ortak bir çıkar noktası olduğu aşikar, herkesi doğrudan ilgilendiriyor. ABD bu ortak çıkarlara herkesten önce sahip çıkarak, olayı bahane ederek, onun kılıfı altında kendi özgün amaçlarını pratiğe geçirmeye çalışıyor.

Bizce amaç şudur: ABD, kapitalist sistemin çelişkilerinin doğal seyri içinde gündeme gelmesini beklemeden, Japonya ve Almanya'nın uluslararası düzeyde politik ağırlıklarını koymalarına fırsat vermeden, üstünlüğünü, jandarmalığını yeniden ispat etmek istiyor. Şurası açıktır ki bu aşamada ne Almanya ne de Japonya, henüz ABD ile politik ve askeri alanda boy ölçüşebilecek olanaklara sahip değiller. Böylece ABD rakiplerini doğrudan hedefleyeceğine, ki böyle bir hesaplaşmanın koşulları henüz olgunlaşmış değil, onları dolaylı yollarla zayıflatınayı düşünüyor.

Krizin ilk günlerinde ABD'nin körfeze yaptığı (Vietnam savaşından beri) eşi görülmemiş yığınak ve çıkartma, tüm gözlemcileri erken sonuçlar saptamaya itti. Sorunun 48 saat veya en geç bir hafta içinde çözüleceği tartışıldı. Oysa zaman gösterdi ki sorun son derece karmaşık. ABD dışındaki güçlerin hiç biri, İngiltere hariç, krizi silah yoluyla çözmeye pek yatkın değiller. ABD bunun farkındaolduğu için, çok cüretkardavranarak psikolojik bir şok yaratmak istedi. Bu psikolojik şok ve kollektif histeri etkisini bir hafta on gün muhafaza edebildi. Yoğun bir propaganda ile bölgede çıkabilecek savaşı basite indirgediler, bir nokta operasyonu olarak tanıttılar. Amaç kamuoyunu, kitleleri savaş konusunda mutabık kılmaktı. Bu propaganda da olumlu sonuç vermedi, özellikle Batı Avrupa ülkelerinde insanlar ilgisiz kalıyor, seferber edilemiyorlar.

Soruna devletler düzeyinde bakılacak olursa, mevcut hemfikirlilik şaşırtmamalı, yanıltmamalı; gözlemlenen birlik bir artniyet koalisyonundan ibarettir. Her güç bunalımdan en iyi yararlanmanın hesapları içinde ve bu hesaplar birbirleriyle çakışmaktan uzak. Japonya ve Almanya'nın tavrıyla başlarsak, bu iki güç göze çarpmayan, ihtiyatlı, hatta ilgisiz denebilir bir tavır takındılar. Anayasalarımız dışarıya askeri güç göndermemizi yasaklıyor, diyorlar. Japonya sağlık personeli ve biraz da ilaç gönderebileceğini açıkladı. Parasal katkı konusunda da benzer bir istememezlik sözkonusu. Almanya "yeniden birleşme" sorununun yükünün ağır olduğunu ileri sürerek fazla katkıda bulunamayacağını ifade ediyor. Japonya ise "bizden hep çek isteniyor" türünden tepkiler göstererek sembolik düzeyi mümkünse aşmayan bir fatura ödemek istiyor. Bu arada her iki devlette, ki Japonya ve Almanya için en önemlisi budur, Körfez krizini bahane ederek anayasalarını de-

ğiştirmeye gidiyor. Fırsattan istifade ederek silahlanma konusundaki anayasal sınırlamaları kaldıracaklar.

İngiltere'nin tavrına değinmemize pek gerek yok, ABD'nin beşinci kolu olarak hareket ediyor. Bu karmaşa içinde en fazla rahatsız olan orta ölçekli emperyalist güç Fransa'dır. Başlangıçta ABD'nin silahşör tavrına "şerh" koymayı yeğleyen bir tavır takındı. Fakat Mitterand'm "farklı müziği" -burjuva basın böyle tanımlıyor- çok kısa ömürlü oldu. ABD'nin tavrına uymak zorunda kaldı. Krizin başlangıç tarihine kadar Saddam'ın Batıdaki en güvenilir dostu Fransız burjuvazisi, bir seçenek yaratamıyor; Saddam'a olan silah borcu, Arap dünyası nezdindeki etkinliği ve ABD'nin dayattığı yöntem arasında yalpalayıp duruyor. Rakipleri arasındaki çelişkilerden faydalanıp kendine bir yer edinmeyi özleyen Fransa, Körfez krizinde orjinal bir çıkış kapısı bulamadı, müttefik arayışları hüsranla sonuçlandı. SSCB'ye yanaştı, onlar Almanya ve ABD'yi muhatap almayı tercih ediyorlar ve böylece Fransa kişiliksizliği ile baş başa kalıyor.

Orta ölçekli emperyalist güçlerin tavırlarına ilişkin değerlendirmelerin sonunda ortaya objektif bir gerçek çıkıyor. ABD ekonomik olarak dinamik olan devletlere söz geçiremiyor, onlara ekonomik baskılar yapmak olanaklarından yoksun. Dünya ekonomisi çeşitli bağlarla organik bir yapıya sahip. Durumları zayıf olan İngiltere ve Fransa gibi devletler ABD'ye tavır alamazlar veya onun baskılarına dayanamazlar. Örneğin ABD dolar politikasında veya faiz oranlarında radikal bir değişikliğe girsin, Almanya ve Japonya pek etkilenmezler, en azından karşı koyma olanakları var. Fakat Fransa iflasa sürüklenmese de ağır bir darbeye maruz kalır. Soruna bu açıdan bakıldığında kapitalist-emperyalist dünyadaki saflaşmanın görüntüsü daha net izlenebiliyor.

Saddam'ın Körfezde yaptığı halen uluslararası düzeyde tartışılıyor. Bu krizin bölgesel düzeyde özellikle de Arap dünyasında derin etkilerde bulunacağı büyük bir ihtimaldir. Bu etkilerin yaratabileceği değişiklikler ancak krizin sonuçlanmasından sonra gündeme gelir. Arap dünyası geçmişte bir kaç kez silkelendi fakat kayda değer bir sonuç ortaya çıkmadı. Dünyanın en zengin bölgesi, en stratejik alan, nerdeyse başlıbaşına bir kıta oluşturuyor. Buna rağmen en horlanan, en aşağılanan, iliklerine kadar sömürülen, emperyalist güçler tarafından en kolay tarzda kullanılan devletler. Uçsuz bucaksız ulusal zenginliklerini bir kaç hanedan paylaşıyor. Bir bölüm yöneticinin başlıca niteliği Nice, Cote D'Azur gazinolarında kumarbazlık veya kendi ülkelerinde resmen harem ağalığı. Bu koşullarda sokaktaki halkın Saddam'ı desteklemesi hiç de şaşırtıcı değil. Eşyanın tabiatına aykırı günübirlik ittifaklar birbirini izliyor. Kriz bir kez daha çağdışı, ilkel, eğreti yapıyı gün ışığına çıkardı. Resmi politika ile toplumsal tercihin tamamen zıt kutuplarda olduğunu gösterdi. Yönünü önceden tahmin etmek zor ama her halükarda Arap dünyası bazı değişikliklere gebedir.

Bunalımın nasıl sonuçlanacağı konusunda en deneyimli gözlemcilerden tutun da tarafların kendilerine kadar kimse kesin bir şey söyleyemiyor. Ancak bunalım nasıl sonuçlanırsa sonuçlansın, ABD girişiminin bedelini pahalıya ödeyecektir. Bölgeye iyice yerleşti, ama orada rahat tutunacağı garanti değil. Müdahalenin mali tutarı oldukça yüksek, ABD şimdiden faturayı kapı kapı gezdirmeye başladı. Kuveyt Emiri ve Suudi Arabistan bir kısmını ödemeye razılar, ama başka gönüllü ödeyici hali hazırda yok. Manevi açıdan da fatura oldukça tuzlu olacağa benziyor. Bush müttefiklerinden bir hayır gelmediğini görünce, çiçeği burnundaki yeni dost Gorbaçov'a yanaşmak zorunda kaldı. Sovyetler Birliği'nin ağırlığını koyarak şerefli bir çıkış kapısı bulması bekleniyor. Yalnız Sovyetler Birliği'nin derdi başka, uluslararası koroya katılıyorlar, ama her adımda para talep ediyorlar. Almanya ile onursuz pazarlıklar içindeler, pazarlamadıkları hiç bir şeyleri kalmadı.

Bush Helsinki'ye manevi destek aramak için gitti. Sorun Körfez krizi idi. Sorulan sayısız soruya hiç bir cevap veremediler, kaçamak ve yuvarlak yanıtlarla geçiştirdiler. Çünkü kaygıları farklı; Bush destek arıyor, Gorbaçov para istemeye gelmiş. Sovyetler Birliği kesinlikle bir askeri maceraya bulaşmak istemiyor, ona takatleri kalmamış. Kapitalist dünyanın çelişkilerini çözmede manevi olarak yardımcı olmamız, bunun karşılığı bize verilecek doların miktarına bağlı, diyerek desteklerini en yüksek fiyattan satmaya çalışıyorlar.

Ve böylece, "evrensel barış" vaadleri yerini savaş bulutlarına, bir kör döğüşüne bırakıyor.

Görüntümüz ve gerçekliğimiz

S. Engin

Marks'ın insanlık tarihine ilişkin bilimsel öngörüsünün ilk adımını pratik eylemiyle gerçekleştirme şerefi Sovyet proletaryasına nasip olmuştu. Lenin'in teorik taktik ilkelerini koymakla kalmayıp, inşasını bilfiil gerçekleştirdiği komünist partisinin öncülüğünde ayaklanan Rus proletaryası, Çarlığı tarihin çöplüğüne atmakla kalmamış, kendi burjuvazisini de alaşağı ederek kendi iktidarını kurmuştu. Böylece, insanlık tarihinde ilk olarak, sosyalizmin, bir düşünce ve bir politik akım olmaktan çıkıp, bir toplumsal sisteme dönüşmesinin yolu açılmıştı. Yüzyılımız boyunca, uluslararası sermaye cephesinin korkulu rüyası olan dünya proleter devriminin bu ilk ve dev adımı, Lenin'in mimarı olduğu Bolşevik Partisi sayesinde atılabilmişti.

Nesnel tarihsel koşullar ne denli olgunlaşmış olursa olsun, yoğunlaşmış iradeyi temsil eden bu öznel öğe olmaksızın, insanlığı sarsan bu olayı tarihe kaydetmek hiç de olanaklı olamazdı. Yoğunlaşmış bilinçli iradenin bu muazzam rolü, yalnızca nesnel koşulların olgunlaştığı yerde tarihsel gelişmenin önünü tıkayan egemen burjuvaziyi ezmek için değil, komünizme varılana dek devrimin sürdürülmesi için de belirleyici öneme sahipti. İnsanlık, düze çıkana dek, hep çekici ve yol açıcı olarak ona gereksinim duyacaktı. Onun işlevselliğini yitirmesi durumunda, devrimin ilerlemesi bir yana, kazanımlarını kaybetmesi de kaçınılmazdı. Rosa Luxemburg'un deyişiyle; istim almış lokomotif, ya bütün hızıyla tarihin yokuşunu zirvesine kadar tırmanacak, ya da, zayıflıklarıyla onu yarı yolda durdurmak isteyenleri de ezerek, gerisin geriye yokuşun dibine dek sürüklenecektir. Çarlığı süpürerek ilerleyen Şubat Devriminin, burjuvaziyi de ezerek proletarya diktatörlüğüne varmasının önüne geçmek isteyen siyasal demokrasinin sözcüsü "marksistlere" karşı söylenmiş bu söz, kuşkusuz ki devrimin o dönemki ilk hedefini vurgulamak için söylenmişti. Böyle de olsa tekil bir durumun değil; bütün büyük devrimlerden çıkarılan bir dersin parlak bir tanımlamasını içeren bu söz, Sovyet devriminin maddi kazanımları bakımından bir enkaza dönüştüğünün açıkça görüldüğü bugün, çok daha anlaşılır, anlamlı ve öğreticidir.

1917'de yayından boşanmış bir ok gibi görkemli bir yükselişe geçen, ama bugün maddi kazanımları bakımından yokuşun dibine yığılmış bir enkaza dönüştürülmüş bulunan Sovyet devriminin, bu trajedik sonunun başlangıcı Leninizmin terk edildiği yerdir. Yükselirken de, inerken de yığınla zorluk ve sıkıntıyla karşılaşması doğaldır. Bu zorluklar devrimin doğasındadır, onlarsız bir devrim düşünülemez de. Sözkonusu süreci anlamak çabası ise, kendimiz için bir ders çıkarmak içindir. Bu çaba sürdürülürken çok çeşitli olarak yaşanmış zorluklara ilişkin çokça şey söyleyip de, Lenin'in terk edilişini gözardı etmek, sonuçta hiç bir şey söylememektir. Eğer gelinen yeri izah etmekte, iç ve dış nesnel koşullar belirleyiciyse, ve öznel öğenin rolü taliyse, Gorbaçov'a mazeret bulmak da zor olmayacaktır. Tarihsel sorunlara bakıldığında, takınılan ideolojik ve politik tutumun gözardı edilmesi, ya da önemsenmemesi niyetlerden bağımsız olarak iki sonuca götürür. Ya, "tarihtir bu, böyle yaşanması kaçınılmazdı, yapılacak bir şey yok" demek; ya da, "tarihe müdahalenin yolaçtığı erken doğumdu" deyip 1917'yi mahkum etmek. Her ikisi de "elveda proletarya"ya çıkıyor. Peki bu sonuca varılmak için mi tartışılıyor? Dünya çapında, proletaryanın yol arkadaşları utanç verici durumlarını hafifletecek teorik dayanaklara kavuşmak için böyle tartıştılar ve bu sonuçlara da çoktan vardılar.

Oysa biz bunun koca bir yalan olduğunu biliyoruz ve yeni bir Ekim'le bu yalanı yıkmak istiyoruz.

Uluslararası sermaye cephesi, şimdi, gelinen noktanın sevincini yaşıyor olsa da, Ekim devriminin yüzyıllık korkusundan kurtulmuş değil. Korkusu köklü ve sürekli, sevinci ise geçici ve yüzeyseldir.

Eğer Marksizm gerçek değil, ve Ekim devrimi tekil ve mevzii bir olay olsaydı, çoğu "marksist"ten daha gerçekçi olan burjuvazinin korkusu anlamsız olurdu.

Ne var ki burjuvazi korkmakta haklıdır. Duyduğu sevinç yeni Ekim'lerle kursağına tıkılacaktır.

Bunu burjuvazi de hissediyor, görüyor.

Yeni Ekim'ler ise, yeni Bolşevik müfrezeler demektir. Devrimin öznel öğesi SBKP'nin yaşadığı ideolojik ve politik evrim üzerinde yoğunlaşmamız bunun içindir. İdeolojik evrime özel bir önem verirken, oluşumu üzerinde etkili olmuş koşulları elbetteki hesaba katıyoruzdur. Sorunları bütün yanlarıyla irdeleyip, gerekli dersleri edinmek devrimci kalmak isteyenlerin sorumluluğudur. Bu dersler akademisyenlere ya da kapitalizmin yeni sözcüleri liberal solculara değil, komünistlere gereklidir. Ama eğer, iradeye rağmen oluşan ve iradenin aksamasını etkileyen nesnel koşulları belirlemek, iradenin işlevsizleşmesini olumlamaya vardırılmayacaksa, hiç değilse bu aşamada nesnel tarihsel etkenleri öne çıkarmak hiç de anlamlı değil. Yoğunlaşmış bir irade ortaya koymakta kararlı olanlar için bugün öncelikle önemli olan, sorunların ideolojik ve politik süreçler boyutunda açık ve net olmaktır. Bu, ortaya konacak iradeyi benzer ideolojik bir deformasyondan korumak için zorunludur. Tarihsel arka planı anlama ve ifade etme çabası pek tabii ki sürecektir. Ama bu çabayı parti davasına karşı olan teorik-taktik ve pratik-örgütsel görevlerin önüne çıkarmak parti yürüyüşçülerinin işi olamazdı, olmamalıdır.

Bizim için, genel olarak kapitalizmin komünizme yolaçacağının kaçınılmazlığı; özel olarak da Türkiye'de devrimin yakıcılığı her türlü kuşkunun üstündeydi. Marks ve Engels'in temellerini attığı, Lenin'in geliştirip Sovyet proletaryasının şahsında gerçekliğe dönüştürdüğü teorik, taktik ve örgütsel ilkeler bizim açımızdan tartışmasızdı. İlk sosyalizm deneyiminin tarihsel bir bakışla taşıdığı zaaflar ne olursa olsun, bu zorunluluğu ve yakıcılığı ortadan kaldıramazdı. Eğer bu doğruysa, tarihsel sorunların ideolojik boyutundan ötesini öne çıkarmak parti yürüyüşçülüğü ile bağdaşamaz.

*

Başından beri tarihsel sorunlara bu bakışaçısıyla yaklaşan EKİM, ne sorunları Stalin'in despotluğu, ya da Kruşçev'in ihanetiyle izah eden idealist anlayışa; ne de bilinçli irade unsuru, aynı anlama gelmek üzere ideolojik evrimi hafife alan; soruna, nedenlerin her biriyle bir diğerini olumlayarak ilerleyen ve sonuçta herşeyi tarihsel-nesnel zorunlulukla açıklayan kaderci anlayışlara sahip oldu. Aksine partinin toplum yaşamındaki yeri, rolü ve yaşadığı ideolojik süreçler üzerinde yoğunlaşırken, nesnel tarihsel durumu gözardı etmedi. Tarihin "nokta operasyonu"ndan ibaret olmadığı ama nokta operasyonsuz da olmayacağı bilinciyle yaklaştı sorunlara.

Bu açıdan "milat" mantığına yönelik eleştirilerin muhatabı EKİM olamaz. Popülizmle olan ortak geçmişinden ötürü EKİM'e bu yönlü eleştiriler yöneltilmesi, onun popülizmden kopuşunun ideolojik-siyasi içeriğinin kararlılması olur. Böyle olunca da eleştirmenlerimizin bu durumu gözetmemesini devrimci hakkaniyetle bağdaştırmak olanaksız oluyor.

Ancak böyle de olsa, hala böyle algılanmamızda kendimizi yeterince ifade etmemenin payını gözardı edemeyiz.

Daha başından ulaşılmış bulunan ileri kavrayış ana hatlarıyla da olsa derli toplu olarak ifade edilmiş olsaydı, devrimci çevrelerde yanlış ve haksız bir izlenim edinmenin önüne geçilebilinir, daha da önemlisi hayli tahribat yaratan sağcı rüzgarlara ket vurularak, partinin potansiyel güçleri liberal savrulmalardan korunmuş olurdu. Bu yapılmadı. Yapılmamasının başlıca iki nedeninden biri; tarihsel sorunlar tartışması adı altında sosyalizme yönelen saldırıların yoğunlaştığı bir dönemde, zaafların tartışılmasını değil, kazanımların savunulmasını esas alan devrimci duyarlılığa sahip oluşumuz; diğeri, aşırı titiz ve mükemmeliyetçi yaklaşımımızdı. Bu ikisi birden, sözkonusu sorunlarda, özellikle dışa karşı atıl bir durumda kalmamıza; sonuçta, gerçek kavrayışımızın yanlış anlaşılmasına yolaçmıştır. Öyle ki, ölçüyü kaçırmaya alışkın olanlarca sosyalizmin kazanımlarının kaybedilmesinden sevinç duyduğumuz dahi yazılabiliyor.

Ekim Devriminin yozlaşıp çökmesinden duyduğu acıyı hırs ve azime dönüştürüp, yalnızca dergi sayfalarında değil, ideolojik, politik ve pratik-örgütsel boyutuyla parti yürüyüşçülüğünün hakkını veren, küçük ama Bolşevik bir müfreze olan EKİM, bu ciddiyetsiz yakıştırmaları haketmemiştir.

Bu haksızlık giderilmelidir. Tarihsel sorunlara ilişkin kavrayışımız derli toplu olarak ifade edilmeli, spekülatif ve seviyesiz sataşma ve yakıştırmaların önü tıkanmaladır.

Gerek varlığına inandığımız ve dizginleyici bir

rol oynayan mükemmelliyetçiliğin aşılması; gerekse, ifade edilmesi bugüne sarkmış kimi ideolojik-teorik sorunların ele alınması, bireysel bir çaba ve çalışma alanıymış gibi görünse de, gerçekte hareketin genel çalışma temposu ve performansıyla doğrudan ilintilidir.

Mahalli faaliyetin doğrudan taşıyıcısı olan güçlerin, işçi hareketinin yakıcı olan politik ve örgütsel gereksinmelerinin karşılanmasında üstüne düşeni arzulanan düzeyde karşılayamaması, bu görevlerin büyük oranda ideolojik görevler alanında yoğunlaşmak durumunda olan yoldaşlarca üstlenilmesinin kendini dayatması, çözümü pekala olanaklı olabilen ideolojik görevlerin aksamasına yolaçıyor. Demek oluyor ki taban çalışmasının aksaması zincirleme olarak bütün kademelerde enerjiyi sınırlayarak hareketi geriye çekiyor.

Sınıf mücadelesi akıp giden ve boşluk kaldırmayan bir süreçtir. Hareketin saflarında mücadele eden güçlerin, mahalli faaliyetin pratik-örgütsel ve politik gereksinimlerini karşılamaktan, Merkez Yayın Organına karşı olan sorumluluklarını yerine getirmeye değin, her alanda, arzulanan düzeyde enerjik, insiyatifli ve yaratıcı davranmamalarından doğan boşlukları doldurmak kaygısı, kaçınılmaz olarak ideolojik mücadele cephesinde boşluklar yaratıyor. İdeolojik görevlerin ertelenmesi pahasına da olsa, geçici olarak güç ve enerjinin pratik örgüt ve politika alanında yoğunlaşması geride bıraktığımız bir yıllık dönemde bilinçli olarak yapılmış bir tercihti. Teoriyi, örgüt ve politika sorunlarıyla olan diyalektik bağını koparmaksızın ele alan yaklaşımımızın gereğiydi. Ancak geçici olarak başvurulan bu durumun daha çok uzaması hareketimizin misyon ve sorumluluğuyla bağdaşamaz. Biliyoruz ki, Türkiye devrimci hareketinin örgüt ve politika alanındaki açmazları, ideolojik alanda yaşanmakta olan bunalımdan kaynaklanıyor. Devrimin temel teorik-taktik sorunlarında sarsan ve yol açan bir atılımın gerçekleşmesiyledir ki, örgüt ve politikanın sorunları gerçek ve köklü bir çözüme kavuşmuş olur. Aksi bir durumda alınan önlemlerin palyatif olması, zaafların başka biçimlere bürünerek sürmesi kaçınılmaz olacaktır. Sözkonusu olan devrimin ve işçi hareketinin teorik, politik ve örgütsel görevlerine yaklaşırken, birini yetkinleştirmek uğruna bir diğerini ihmal etmek, görevleri karşı karşıya koymak değil, her birini bir diğerini tamamlayan, ileri çekerek yetkinleştiren bir bütünün farklı parçaları olarak kavrayabilmektir. Nesnel durum ve mücadelenin öne çıkardığı sorunları çözücü bir unsur olarak ele alınan teori, pratik mücadelenin içinde sindirilerek maddi güce dönüşür ve bu gerçekleşme süreci içinde sınanıp denenerek arınır ve yetkinleşir.

Bu perspektifin yaşama geçmesi, anlayış düzeyinde sahip olduğumuz ileri fikirleri, ileri bir pratikle tamamlamak demektir. Oysa ki, sosyalizmin tüm temel sorunlarında ulaştığımız ileri kavrayışa denk bir pratiğimizin olduğu söylenemez. Mahalli çalışmanın bütün alanları için aynı düzeyde geçerli olmasa da, hantal, disipline olmamış bir çalışma düzenine sahibiz. Kimi alanlarda hala popülist çalışmaya duyulan eğilim kırılmış değil. Bu durum verimi düşürüyor, sarfedilen enerjinin fabrikalarda maddi kuvvete dönüşmesini engelliyor. Genel politik faaliyetin hareketimize yönelttiği yeni güçlere ulaşmak, gereksindikleri ilgi ve desteği sağlayarak örgütsel çalışmaya katmak ağır aksak yürüyor.

Bu zaafları, fikri planda aşmış bulunduğumuz küçük-burjuva devrimciliğini pratik çalışma alanında, davranış ve tutumlarda arzulanan düzeyde aşamadığımızın göstergesi saymak gerekiyor. Saflarımızıda varlığına inandığım küçükburjuva devrimciliğine özgü zaafları ayrıntılarıyla ele almayı önünümüzdeki sayıya bırakarak, soruna ilişkin şimdilik şunları söylemek gerekiyor:

Zaafların aşılması, sarfedilen enerjinin azami verimliliği herşeyden önce önderlik sorunudur. Mevcut güçlerin yetenek ve kapasitelerine uygun alanlarda yoğunlaşmasını; tüm güçlerin enerjik, yaratıcı bir konumda seferberliğini; karşılıklı denetim ve eleştiri mekanizmasının işlevsel işleyişini teminat altına alacak bir organizasyona gidilmelidir. Hareket, kendini ilerlemekten alıkoyan ayakbağlarından kurtulmalı, bütün kademelerde düşünsel canlılık ve zenginliğin hüküm sürdüğü, ihtilalci insiyatifin özgürce boy verip geliştiği bir çalışma ortamına kavuşmalıdır.

Bunun gerekliliğini paylaşmak ve gereklerine yönelmek Yeni Ekim'ler idealini taşıyan herkesin sorumluluğu olmalıdır.

Parti, birlik ve devrimci hareket

T.Göker

Komünistler, özellikle Türkiyeli komünistler kritik bir dönemden geçiyor. Olumluyu ve olumsuzu bir arada, hem de yoğun çelişkilerle içiçe yaşıyoruz.

Dünya burjuvazisi zafer şarkıları söylüyor, komünizmin, Marksizm-Leninizmin iflas ettiğini haykırıyor. Sadece dünya burjuvazisi değil, sosyalizm maskeli sosyalizm düşmanları da, bu zafer şarkılarına eşlik ediyor. Bu durum, devrim ve sosyalizm ideallerine bağlı insanları, işçileri bunalıma sokuyor. Yıllardır süregelen sosyalizmin prestij sarsılmasını son yıllardaki olaylar hızlandırıyor. Devrim ve sosyalizm ideallerine sonuna dek bağlı kalmak için direnenler, onurlarıyla ölmek isteyenler ise parmakla gösteriliyor.

Ama tam da bu dönemde, emperyalist-kapitalist dünya en küçük statüko bozulması karşısında sarsılıyor, bütün silahlarını harekete geçiriyor, kapitalizmin kalbi haline gelen borsalar allak bullak oluyor. En son Kuveyt krizi bunun çarpıcı bir örneği oldu. Kısacası, burjuvazi zafer şarkıları söylerken bile büyük bir korkuyu yaşıyor. Bu, zafer şarkılarının sözlerine kendilerinin bile inanmadığını, ama böyle görünmek istediklerini anlatıyor.

Türkiye burjuvazisi ve devrimcileri de bu durumu değişik boyutlarda yaşıyor. Ama özgünlüklerimiz var. Özgünlüğümüz Türkiye'nin devrim ülkesi olmasından geliyor.

Burjuvazi 12 Eylül gericiliğinin, devrimci hareketin yenilgisinin ardından, "artık bir daha komünistlerin belini doğrultamayacağı"nı, "huzur ve istikrarın tesis" edildiğini iddia ediyordu. Her fırsatta sevincini dile getiriyordu.

Ama bu sevinç uzun sürmedi. İşçi hareketi, ağırlıklı olarak sendikal çerçevede kalsa da, ekonomik taleplerle harekete geçse de burjuvazinin karşısına dikildi. Kürt ulusunun devrimci hareketi tarihsel bir başkaldırıya yönelerek sömürgeci burjuvazinin açmazlarını ortaya koydu. Bunlara toplumun diğer emekçi kesimlerinin hoşnutsuzlukları ve hareketlilikleri eşlik etti.

Burjuvazi yönetimdeki açmazlarını kısa sürede ortaya koydu. Burjuva partiler, iktidarıyla muhalefetiyle yığınlar nezdinde itibarsızlıklarını sergilediler. Partileri, parlamentosu, mahkemeleri, hükümetiyle burjuva kurumlar çürümüşlüğün, itibarsızlığın bir dizi örneğini sundu.

Burjuvazinin zafer şarkılarının ardında yatan, devrimci hareketin yaşadığı yıkımdı. Ne var ki, devrim toprağı, son 30 yılda üç ciddi devrimci yükseliş yaşamış bir ülkede, devrimci hareket yaşanan yıkıma rağmen yeniden toparlanmak, kendini yeniden ifade etmek zorundaydı. Bu devrimcilerimizin niteliklerinden öte bir anlam ifade ediyordu, deyim uygunsa nitelik devrimcilerimizde, örgütlerde değil, topraktaydı.

Geçen 10 yıla rağmen devrimci hareketimizin güçsüzlüğünü nasıl açıklamak gerekir? Bunun yanıtı da yine Türkiye devrimci hareketinin özgünlüğünde yatıyor.

Devrimci hareketimiz Marksizm, komünizm adına ortaya çıkmış olmakla birlikte, işçi sınıfının devrimci hareketi olarak değil, genel olarak, ezilenlerin, sömürülenlerin, kısacası halkın temsilcisi olarak, halkçı devrimcilik olarak ortaya çıktı. Bu küçük-burjuva devrimciliğinin sosyalizmle kendini kamufle etmesinden öte bir olaydı. Onlar gerçekten de sosyalizme içten bir yakınlık duyuyor, onu istiyorlardı. Ne var ki işçi sınıfı hareketinin küçük-burjuva hareketlilik yanında gölgede kalması, diğer ulusal ve uluslararası etkenler hareketin işçi devrimciliği olarak şekillenmesini engelliyordu.

Oysa yeni dönemde, yığın hareketi öncelikle bir işçi hareketi olarak kendini ortaya koydu. Küçük burjuva kitleler '80'lere geldiğinde yorgun düşmüş, işçi hareketini gölgede bırakacak bir atılım yapma güç ve yeteneğini kaybetmişti.

'80'lere gelindiğinde, küçük-burjuva devrimciliğini besleyen teori ve pratikler kendini tüketme sürecine girmişti. Çin Devrimi'nin yarattığı büyülü hava büyüsünü yitirmeye yüz tutmuş, maocu teori cazibesini yitirmişti.

Öte yandan, Sovyetler Birliği ve diğer Doğu Avrupa ülkelerinin teori ve pratikleri de, onun aktif savunucuları arasında tereddütle karşılanıyor,

cazibesini yitiriyordu. İthal edilmiş sosyalizm savunusu toprakta etki yaratmıyor, S.Birliği ve SBKP'nin teori ve pratiklerine göre kendini biçimlendirme ilgili hareketlerin daha fazla devrimden uzaklaşmasına neden oluyordu. Bu da solun reformist kanadında saflaşmayı hızlandırdı ve yeni devrimci odakların çıkmasına neden oldu.

Kısacası sol hareket, devrimci hareket eski konumuyla tükenme sürecine girmişti. 12 Eylül sonrası yenilgi bu süreci hızlandırdı.

Bütün bu gelişmelere rağmen, koşullar devrimci hareketin köklü bir yenilenmesini sağlayacak kadar olgunlaşmamıştı. Devrimci hareket ulusal ve uluslararası gelişmelerin etkisiyle hızla yeni liberaller üretirken, aynı hız devrimci sosyalist güçlerin çıkmasında görülemiyordu. Hareket ne kendini geçmişteki gibi tanımlayacak, toparlayacak, ne de köklü bir yenilenmeyi sağlayacak durumdaydı. Küçük-burjuva devrimciliği tarihsel misyonunu büyük ölçüde kaybetmişti; ama işçi sınıfı devrimciliği de kendini güçlü bir şekilde ortaya koyamıyordu. Bu bocalamanın uzaması, devrim ülkesinde devrimci hareketin yeniden güçlü bir şekilde toparlanmasını geciktirdi, hareketi güçsüz bir konuma soktu. Devrimin nesnel güçleri ile öznel güçleri arasında bir dengesizlik, bir uçurum oluştu.

Parti ve potansiyel güçleri

İçinde yaşadığımız dönem, bu gerçeği bilince çıkarma, komünist hareketin potansiyel güçlerini, maddi bir güce dönüştürme, işçi sınıfının devrimci partisini yaratma dönemidir. Bu konuda açık ve net bir bakışa ulaşılmadan, bunun gerektirdiği pratik tutum ve araçlar geliştirilmeden, bu fırsat kullanılamaz. Bu fırsat kaçırılmamalıdır. Ama nasıl?

Tam da bu noktada birlik ve parti sorunu yakıcı bir sorun olarak karşımıza çıkıyor. Devrim toprağında ihtilali örgütlemek istiyoruz, bunun için de ihtilalcilerle birleşmek, ihtilalci bir sınıf hareketini yönlendirecek bir parti örgütlemek istiyoruz. Sorunun özü bu.

İstekle gerçek her zaman üstüste gelmiyor. Üstüste getirmek için çaba sarfetmek, nesnel duruma teslim olmadan, nesnel zorlukları da iradi çabalarla bütünüyle değiştirmenin olanaklı olmadığını bilerek, nesnel duruma öznel müdahalede bulunmak gerekiyor. Olayları kendiliğinden gelişmeye bırakmamak istiyoruz.

Önce, devrim toprağında bir devrim hareketinin, hem de belkemiğini işçi sınıfının oluşturduğu bir devrimin filizlendiğini görmek gerekiyor. Devrimci hareketteki karamsar eğilimlerin kökünü kazımak, geleceğe umutla bakanların başlıca görevlerinden birini oluşturuyor.

İkinci olarak, devrimi ancak işçi sınıfı ihtilalciliğini meslek edinmiş devrimci bir partinin örgütleyebileceğini; ama böyle bir partinin de henüz oluşmadığını bilince çıkarmak gerekiyor.

Piyasada, kendine "ihtilalci", "komünist" diyen çok sayıda partinin olduğu bir gerçektir. Bu gerçeğin bir yüzüdür. Gerçeğin öbür yüzü de, bu partilerin teorileriyle, pratikleriyle işçi sınıfından uzak, bu bakımdan işçi sınıfına güven vermediğidir. Daha da ötesi, bu partilerin kendisi de, dün de bugün de sınıf hareketinin kendileri dışında geliştiğini kabul ediyorlar.

Öyleyse, özlenen parti hem bu parti enflasyonuna son vermeli, ama öte yandan da parti fikrini değişik bir biçimde yozlaştıran müzmin "partileşme süreci" hastalığına düşülmeden yakıcı bir pratik sorun olarak, partileşme sorunu gündeme alınmalıdır.

Nasıl bir parti sorusuna yanıt ararken, sadece Türkiye'nin koşulları, gereksinimleri değil; tarihsel deneyimler de gözönüne alınmalıdır. Bizler, komünistler sadece bugünün, güncel hareketin yüklerini taşımıyoruz, tarih olmuş bazı pratik ve teorilerin de kamburunu üzerimizde hissediyoruz. Bir dönem dünya işçi hareketinde ihtilalci rüzgarları estiren, hatta teorisi ve pratiğiyle kapitalizmin kalbine hançeri saplayan, tarihi bir yolaçışı gerçekleştiren Bolşevik Partinin nasıl içten içe yozlaştığını, bürokratlaştığını, sosyalizmin kazanımlarının bir bir tasfiye edilmesine sessiz kaldığını, öncülük ettiğini biliyoruz. Yaratılacak parti bunlardan ders çıkaran, yaşanan olumsuzluklardan alabildiğince uzak bir parti olmak zorundadır. Bu parti, teorisiyle, pratiğiyle, parti içi yaşamıyla, gelenekleriyle yıllardır unutulan devrimci değerleri işçi sınıfının gözünde yeniden ete kemiğe büründürmelidir. Bu açıdan böyle bir parti yeniden Lenin'e, Bolşevik Parti geleneğine dönüşü temsil etmelidir.

Partinin potansiyel güçleri demokrasi ve sosyalizm eğilimini içinde barındıran bugünkü devrimci hareketin içindedir. Burada devrimci hareket sadece örgütlü grupları ifade etmiyor; örgütlü

grupların organik olarak bir parçası olmamakla birlikte devrimci bir enerjiyi taşıyan, bunu devrim için kullanan işçi sınıfının öne çıkmış kesimlerini ve dağınık devrimcileri de içine alıyor.

Parti devrimci hareketin kendi iç saflaşmasının ve işçi sınıfının devrimci önderlerinin komünizme kazanılması temelinde oluşturulacaktır.

Devrimci hareketin saflaşarak komünist potansiyelin maddi güce dönüşmesinin, işçi sınıfının devrimci önderlerinin komünizme kazanılmasının önündeki en büyük ideolojik engel modern revizyonizm ve popülizmdir. Modern revizyonizm ve popülizmden kesin bir kopuş gerçekleştirilmeden, onlarla arasına kalın bir sınır çizgisi çekilmeden komünist hareketin bir parti olarak maddi güce dönüşmesi olanaklı değildir.

Modern revizyonizm veya popülizmden kesin kopuşdan anlatılmak istenen nedir? Burada bunlara geniş olarak girmiyorum; daha önce *Ekim*'de sorun çeşitli yanlarıyla ele alındı.

Sorun çeşitli yanlarıyla tartışmaya konu olduğu için kısaca şunlar söylenebilir.

Modern revizyonizm kavramından anlatılmak istenen ve anlaşılması gereken, ilk kez SBKP'nin 20.Kongresinde sistemli olarak ifadesini bulan Kruşçevizmdir. Komünist harekette, Marksizm-Leninizm'i revizyona tabi tutma girişimlerinin öncesi de olmakla birlikte ilk kez Kruşçev'le bu girişimler sistematik bir görünüm aldı. Kapitalist ülkelerle barış içinde bir arada yaşamanın ilke düzeyine çıkarılması, barış ve savaş konusunda marksist-leninist görüşlerin inkarı, sosyalizme barışçıl geçiş teorisi, proletarya diktatörlüğünün reddi temelinde "halkın devleti", "halkın partisi" tezleri vb., yeni revizyonizmin ana bileşenleriydi. Burada "yeni" veya "modern" kelimeleri Kruşçevciliğin klasik revizyonizmin ilk biçimi olan Bernsteincılıktan farkını dile getiriyor.

Bu kavram ilk kez, 1957 Moskova Deklerasyonu'nda, dolaylı olarak Kruşçevciliği de karşılamak üzere Titoculuğu nitelemek amacıyla kullanılıyor. Daha sonra ise, ÇKP ve AEP'in SBKP'ye karşı ideolojik savaşımında temel bir yer işgal ediyor. Sorunun özü şudur: Kruşçevcilik Marksizm-Leninizmden kopuşu ifade eden, onun devrimci özünü yadsıyan revizyonist bir akımdır. Bu özde anlaşıldıktan sonra, isteyen bunu "modern", "çağdaş", "yeni" sıfatlarıyla ifade etmekte özgürdür; daha ötesi bu bir zenginliktir de.

Bu özellikleriyle modern revizyonizm hem teorik bir içeriğe sahiptir; hem de bu teorinin savunucusu partiler gerek iktidar da, gerekse muhalefette işçi hareketi içinde politik bir kuvvet olmaları nedeniyle politik bir içeriğe sahiptir.

Bu kavramın daha sonra değişik içeriklerle kullanıldığı, yeni temalar eklendiği, bu açıdan da bir karışıklığın çıktığı doğrudur. Biz şimdilik kendimizi yukarıda yaptığımız tanımla sınırlayarak görüşlerimizi belirteceğiz.

Bu özellikleriyle modern revizyonizm, iktidardaki partiler için sosyalizmin kazanımlarını tasfiye, parti ve devlet bürokrasisinde somutlaşan küçük-burjuva aristokrasisinin güçlenmesi, iktidarı ele geçirmesi sonucunu doğururken, iktidarda olmayan partiler için devrimden vazgeçme, reformist bir politikayla kapitalizmi aşırılıklarından arındırma sonucunu doğuruyordu. Kuşkusuz bu anlık bir olay olarak değil, süreç olarak yaşandı.

Burada bunun ayrıntılı kanıtlamasına girmeden yaşanan gerçeğin iki boyutuna işaret etmek yeterlidir. Doğu Avrupa ülkelerindeki rejim ve partilerin içten çürümesini ve bugün emperyalist-kapitalist sistemle bütünleşmesini sağlayan ideolojik-politik temel Kruşçevciliktir. Öte yandan, Gorbaçovcular gökten zembille inmemişse eğer, Gorbaçovculuk Kruşçev'le başlayan sürecin son halkasıdır.

Bu iktidar partileri için böyledir. Bu teoriyi kabul eden muhalefetteki partilerin hiç birinin son 30 yıllık süreçte hiçbir devrimci değişimde öncü bir rol oynamaması, daha ötesi bütün devrimci atılımların bu partileri dıştalayarak gerçekleşmesi de, Kruşçevciliğin, eş deyişle modern revizyonizmin işçi ve devrimci harekette oynadığı rolün diğer boyutudur.

Bu özellikleriyle, pratiğin de kanıtladığı gibi, modern revizyonizm dünya komünist hareketinin yaşadığı son 30 yıllık yıkımda en büyük ve belirleyici etken olmuştur.

Modern revizyonizmden kopuşun birinci boyutu bu gerçeğin kabul edilmesi ve buna karşı savaşım zorunluluğunun anlaşılmasıdır.

Bunun doğrudan sonucu şudur: SBKP, hiç değilse bugün, teorisi ve pratiğiyle komünist partisi değil, Sovyetler Birliği'ndeki kapitalist yolcuların, bürokrat burjuvaların partisidir, hiçbir devrimci niteliğe sahip değildir. İçinde çeşitli nedenlerle devrimcilerin, komünistlerin bulunması bu gerçeği değiştirmiyor.

İkinci olarak, hangi süreçlerden geçtiğinden bağımsız olarak, bugün Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa ülkeleri devrimci, sosyalist ülkeler değil, emperyalist-kapitalist sistemle bütünleşen karşıdevrimci iktidarların egemen olduğu, bu nedenle dünya devrim sürecinin karşısında yer alan ülkeler durumundadır.

Bu gerçekler açık ve net olarak ortaya konmadan, görevler bu gerçeğe göre düzenlenmeden, modern revizyonizmden bir kopuşun gerçekleştiği söylenemez, bu noktalarda birlik sağlanmadan da değişik güçler bir parti birliği içinde yer alamazlar. Çünkü, sorun bu yanıyla programatik, politik bir içerik taşımakta, partinin güncel görevlerini dile getirmektedir.

Sürecin öncesi ve sonrasıyla gelişimi konusunda birçok bakımdan aydınlatılmaya, tartışmaya gereksinim duysak bile görüşlerimiz biliniyor. Gelinen aşamada, bir çok temel gerçeği kabul eden, ama kendi geçmişini rasyonalize ederek, zeytin yağı gibi üstte kalmaya çabalayanlara söyleyecek çok sözümüz olmasına rağmen, sorunun özünü karartmaması için burada bunlara girmiyorum. Yukarıda genel ve ilkesel çerçevesi çizilmiş sorunlar dışında kalan sorunlar, bir parti içinde de farklı fikirlere rağmen tartışılabilir, çözülebilir sorunlardır. En azından bugün böyle görünüyor.

Modern revizyonizmden kopuş sözkonusu olduğunda, devrimci hareketin, yıllar önce bu akımdan koptuğunu söyleyen kesimi açısından da şunu açıka belirtmek gerekir.

Modern revizyonist tezlere karşı çıkan ÇKP ve diğer partiler, tartışılan konularda ilk dönemde genelde marksist-leninist mevzide yeralmış olsalar da, bütünsel bir marksist kavrayışın sonucu olarak Kruşçevciliğe karşı çıkılmadığını geçen süreç ortaya koymuştur. Daha da ötesi, ÇKP-AEP pozisyonunun sonraki evrimi, sorunu anlamayı, dersler çıkarmayı, ona karşı savaşım görevini bilimsel temellere oturtarak teorik bir atılım yapmayı kolaylaştırmamış, aksine daha da zorlaştırarak slogansı suçlamalarla yetinilmiştir. Bu durum, bugün daha açık bir şekilde görülüyor. Kruşçevciliğe karşı alınan tutum devrimci hareketin politik olarak devrimci kalmasını sağlamıştır; ancak bu bütünsel marksist-leninist bir kavrayışın ürünü olmadığından, hareketin küçük-burjuva teori ve pratiklerinin dışına çıkması için de yeterli olmamıştır.

Popülizmden kopuşun anlamı üzerinde, *Ekim*'de yeterince durulduğu için burada tekrarlamayı gerekli görmüyorum. Burada sorunun özü şudur: Kapitalist bir ülkede, proletaryanın tarihsel rolünün sağlam kavranışı temelinde, kapitalizm içi çözümleri reddederek proletarya devrimi programını savunmak ve pratikte bunun gereklerine uygun davranmaktır. Buna, Türkiye'nin özgünlüğünden hareketle, devrimimizin "saf" bir proleter devrim olmayacağını, demokratik devrimin görevleri olan bir kısım sorunları da, proleter devrim programına bağlanarak çözmek durumunda olduğunu da eklemek gerekir.

Burada devrimci hareketin bütünü açısından önem taşıyan bir temel noktanın altını çizmek gerekir.

Proleter devrim programını benimsemek, salt Türkiye'de sosyalist devrim stratejisini savunmak gibi dar bir çerçevede ele alınabiliyor. Sorun hiç de bundan ibaret değildir.

Proleter devrim programını benimsemek, ülke devrimini dünya devriminin olanakları ve güçlükleri içinde yerli yerine oturtmak demektir. Dünya devriminin güçlükleri ve olanakları içine oturtulmayan bir devrim kavrayışı enternasyonalist değil, milliyetçidir. Devrim sorununa ulusal bir bakış, komünist hareketin mevcut güçsüzlük ve bunalımında temel bir rol oynamıştır. Burada, proleter devrim programını savunmanın, politika ve örgüt sorununda marksist-leninist konumla birleştirilmesi zorunluluğunun önemine girmiyoruz.

Ekim şimdiye kadar başlıca bir analize konu etmemekle birlikte, "Türkiye devrimi yeni bir Ekim Devrimine adaydır"; "Türkiye devrimi dünya devrimi için bir şanstır" vurgularını yaparken bu gerçeği ifade ediyordu.

Türkiyeli devrimcilerin, dünya devrimi kelimesi geçen her şeye Troçkizm sopasını sallama kompleksinden kurtulması gerekir. Bu bir bakıma Troçkizmin aklanması anlamına geldiği gibi, marksist-leninist proleter devrim teorisinin doğru kavranışından da uzaklaşmayı ifade ediyor.

Dünyadaki önemli politik gelişmelere enternasyonalist bir bakış açısıyla bakmak, sadece enternasyonalist komünistler olmanın gereği değil, marksist-leninist teoriye bulaştırılmış milliyetçi bakış açılarından kurtulmanın da gereğidir.

Teori ancak olaylara uluslararası ölçekte bir bakışla yaşamı kucaklayabilir, zenginleşebilir. Yıllardır komünist hareketi yıkıma uğratan, onu

dar ulusal görevlerle sınırlı bir bakışa sürükleyen teori ve pratiklerin temelinde, enternasyonalist bakış açısından uzaklaşma, teoriyi ulusal ihtiyaçlar ve sınırlar temelinde üretme yaklaşımı temel bir rol oynamıştır. Oysa, doğası gereği teori uluslararası ölçekle üretilebilir. Bu nedenle sorun hem teorik, hem de pratik bir sorundur.

Böyle bir bakışa sahip olmak, her ülkenin işçi sınıfının öncelikli görevinin kendi ülkesinde devrim yapmak olduğu gerçeğiyle çelişmiyor, aksine bu görevi kolaylaştırıyor.

Bu nedenledir ki, modern revizyonizm ve popülizmden kopuşun programatik boyutu, dar bir demokratik devrim, sosyalist devrim ikilemiyle sınırlanamaz. Bu bir dünyaya bakış sorunudur, teoriyle pratiğin uyumunu gözetme sorunudur.

Modern revizyonizm ve popülizmden kopuş, partinin teorik, programatik temelini oluşturacaktır. Parti birliği için programatik birliğin yeterli olmadığı, olmayacağı biliniyor. Politik savaşımda işçi sınıfına yol gösterme konumunda olan bir parti için temel taktik ilkelerde açıklık da belirleyici önemdedir. Örneğin, sosyal-demokrasiye, sosyal reformizme karşı tutum, ulusal ve köylü sorununa, illegal-legal çalışmaya yaklaşım vb. partinin temel taktik ilkelerini ifade eder. Örneğin, Kürt sorununda enternasyonalist bir tutum takınmadan, illegal ihtilal örgütünü oluşturma, sağlamlaştırma öncelikli ve temel görev olarak benimsenmeden, legal olanakları bu temel görevi kolaylaştırıcı, besleyici bir temelde almadan program sorununda birlik sağlanmış olsa bile, sorunun özünde birlik sağlandığı anlamına gelmez. Burada sözkonusu edilen güncel taktik sorunlar değil, ilkesel önemde temel taktik sorunlardır.

"Program ve taktik sorunlarında birlik, önemli bir koşuldur, ama parti birliği için, parti çalışmalarının merkezileştirilmesi için, hiçbir şekilde yeterli değildir. (...) Parti çalışmalarının merkezileştirilmesi, ayrıca, örgüt birliğini gerektirir." (Lenin, *Bir Adım İleri İki Adım Geri*, s.234, Sol Yayınları.)

Burada sözkonusu ettiğimiz, ideolojik birliği örgütsel biçimlerle tamamlama ve herkesi bağlayacak resmi kuralları ortaya koymak değildir. Kuşkusuz dar çevre ilişkilerinden merkezi örgütlenmeye geçmek için bu zorunludur.

Biz örgüt sorununun ideolojik ve toplumsal içeriği üzerinde durmak istiyoruz. Bize gerekli olan parti herhangi bir parti değil, işçi sınıfının öncü partisidir. Bu öncülük sadece ideolojik öncülük değil, fiili politik öncülüktür. Parti bu öncü konumunu kazanabilmesi için sınıfın öncüsünü komünizme kazanmak, sosyalizm düşüncesini sınıf içinde maddi güce dönüştürmek zorundadır.

Ekim, sürekli olarak, modern revizyonizm ve popülizmden ideolojik kopuşun kararlı bir sınıf yönelimiyle birleştirilmesine dikkat çekti. Bu antileninist, sınıf-dışı parti anlayışlarından kopuşun ve partiyi bilimsel sosyalizmle proletarya hareketinin birliği olarak anlamanın önemine dikkat çekişti. Ekim Hareketi de baştan bu yana, görevlerini bu bütünlük (teorik, politik, örgütsel) içinde ortaya koydu, bunu yaşama geçirmeye çalışıyor.

Partinin öncü rolünü oynayabilmesi için proleter hareketle birleşmesi gerekliliği bir tercih sorunu değil, doğrudan proletaryanın devrimci misyonunu doğru olarak anlayıp anlamama sorunudur. Bu bakış açısının ürünü olarak, *Ekim*'in çıkışından bu yana temel şiarlarından birisini "işçi sınıfının kurtuluşu kendi eseri olacaktır" oluşturur.

Sorunun bu yanına dikkat çekmek sadece teorik bir doğruya sahip çıkmak ve pratikte bunun gereğini yapmak bakımından önemli değildir, tarihsel deneyimlerden öğrenmek bakımından da güncel bir önem taşıyor.

Tarihte bütün devrimci partiler yozlaşıp burjuva düzenin bir eklentisi haline gelmişse, öte yandan sosyalizm bürokratik yozlaşmayla karşı karşıya kalmışsa, bunun temel nedenlerinden biri ideolojik olarak oportünizme kayış ise, diğeri de sınıf hareketinden kopuş, sınıfın devrimci özelliklerini partiye taşımasını sağlamanın önüne bürokratik engellerin dikilmesidir. Parti sadece ideolojik olarak değil, toplumsal bileşimi bakımından da proletaryayı temsil etmek zorundadır.

Partinin proletarya hareketinin bir parçası olmasını savunmak, parti ile sınıfı özdeşleştirmek, menşeviklerin savunduğu gibi her grevciyi parti üyesi ilan etmek anlamına gelmez. Kapitalizm koşullarında bu sadece ütopya olmakla kalmaz, politikada da kuyrukçuluğa götürür. Parti ile sınıfı özdeşleştirmenin sonucu kuyrukçuluğa çıkarsa, partiyi sınıfın dışında, küçük-burjuva aydınların oluşturduğu bir örgüt olarak anlamak da, parti sorununa aydınca bakışı ifade eder, sınıf adına eylemde bulunan komplocu bir örgüt anlayışına çıkar.

Marks'm onbirinci tezinden bu yana, komünistler için asıl alanın dünyayı yorumlamak değil, onu değiştirmek olduğu biliniyor. Eğer böyleyse, teori kendi maddi silahlarına kavuşmak zorundadır. Bu maddi silah işçi sınıfıdır. Dünyayı doğru yorumlayanlar, dünyayı değiştirmenin toplumsal temeli olan proletaryayı örgütleme görevine yönelmiyorsa, burada bir terslik var demektir.

Bilimsel sosyalizmle işçi hareketinin birliğini sağlamak geleceğin değil, bugünün sorunudur. Bu ise, ancak günlük işçi hareketine müdahale içerisinde başarılabilir. Bu müdahaleden uzak duranlar, onu geleceğe erteleyenler, devrimi, onun en temel silahı devrim partisini ciddiye almayanlardır.

Burada bilimsel sosyalizmle işçi hareketinin birleşmesinin ölçüsü nedir diye sorulabilir. Bu konuda şöyle veya böyle mekanik ölçütlerin konuamayacağı açıktır.

Burada esas alınacak şey somut koşullardır. İşçi hareketinin boyutu, işçi hareketi (işçi sınıfı değil!) üzerinde anti-marksist akımların etkisinin düzeyi, komünist hareketin durumu gibi başlıca veriler bu sorunun çözümünde belirleyici faktörlerdir.

Tartışılan örnek Türkiye olduğuna göre, bugünkü Türkiye koşullarında proletaryayı dostları ve düşmanları karşısında politik bir kuvvet (politik bir kuvvet olmada belirleyici olan kitlelerdir) olarak temsil edecek düzeyde komünist hareket olgunlaşmışsa burada partinin ilanı sadece zamanlama sorunudur.

Partileşme süreci, komünist hareketin teorik, politik ve örgütsel bakımdan olgunlaşma sürecidir.

Partileşme süreci ve devrimci hareket

Devrimci hareket teorik olarak modern revizyonizm ve popülizmden kopuş bakımından önemli ilerlemeler kaydetmesine rağmen, hala birliğin önünde ciddi sorunlar vardır.

Geçmişte solun reformist kanadından gelen devrimciler, Gorbaçov'la birlikte modern revizyonist akımdan önemli ölçüde uzaklaşmalarına rağmen bu alanda henüz köklü bir kopuştan sözedilemez. Hala ciddi kararsızlıklarla yüzyüzedirler. Örneğin, yıllardır komünist hareketi yıkıma uğratan ideolojik, politik akımın başı olan SBKP ideolojik ve politik konumuyla mahkum edilerek, ona karşı savaşımın güncel önemi açık ve kesin bir dille ortaya konmamıştır. En fazla, SBKP'nin Gorbaçov kanadı karşıya alınmış, hiçbir bilimsel ayrım çizgisine dayanılmadan Gorbaçov kliğiyle SBKP arasında sınır çizgisi çizilmiş, bürokrasinin kanatları arasındaki kavga, sosyalizmi savunanlarla kapitalist restorasyoncular arasındaki kavga olarak sunulmuş, SBKP'nin kendini yenileyeceğine dair inançlar dile getirilmiştir.

Öte yandan bütün olanlara rağmen, Sovyetler Birliği sosyalist olarak görülebiliyor, dünya devrim sürecinde karşı-devrim kampına geçtiği, emperyalist-kapitalist sistemle bütünleştiği açık ve net olarak ortaya konmuyor. Klasik kapitalist reformlara tepki gösteren işçilerin ve devrimcilerin varlığından hareketle, her şeyin bitmediği, sosyalizmin kendini yenileme potansiyeli taşıdığı söylenerek hayaller yayılmaya devam ediliyor.

Bazıları ise hala TBKP'den "bütünüyle" umut kesmemek gerektiğini telkin ederek, bu aşağılık düzen savunucuları konusunda umutlar yayılmaya çalışılıyor.

Bunlar bu kesimin hala modern revizyonizm karşısındaki kararsızlıklarını, kesin ve net bir kopuşun gerçekleştirilemediğini ortaya koyuyor. Buna rağmen bu kesimdeki gelişmenin devrimci yönde olduğunu, geriye dönüşü olmayan bir yola girildiğini de belirtmek gerekiyor.

Popülizmden kopuş sözkonusu olduğunda, bugün açısından konuşursak durum daha da olumsuzdur. Bu kesimde hala ideolojik kopuşun olacağına dair ciddi hiç bir veri ortada yoktur.

Bunlar hala demokratik devrimcidir; yaşasın sosyalizm sloganını atmada hala ürkektir; "demokrasi mücadelesi" hala her kapıyı açan bir maymuncuk işlevi görüyor; olayları ve gelişmeleri dünya devrim süreci açısından yorumlamayacak kadar milliyetçidir; kendi ve komünist hareketin tarihine öğrenmek amacıyla eleştirel bakışa yabancıdır, kalıpçıdır, tutucudur.

Bunlar devrimci hareketin popülizmden kopuşu konusunda iyimserliği azaltan önemli faktörlerdir.

Ama bir de sorunun diğer boyutu var. Bu örgütler yıllardır burjuvaziye kafa tutacak, idealleri için kelle koltukta savaşacak kadar devrimci örgütlerdir. Sosyalizm isteğinde samimi ve ciddidir; kendi yanlışını farkettiğinde mevcut kalıpları bir kenara atacak kadar da radikaldir.

Daha ötesi, halkçı önyargılar büyük ölçüde

yıpranmıştır, geçmiş konumunu kararlılıkla savunamayacak kadar açmazlarının farkındadır. Türkiye toprağının işçi sınıfı devrimciliği dışında bir devrimciliği kaldıramayacağını her geçen gün daha fazla hissetmektedir. Geçmişe göre sosyalizm ve işçi sınıfı vurgusunu artırması da bunun bir göstergesidir.

Halkçı hareketin tabanını oluşturan devrimciler sürekli arayış içindedir ve bu arayış devrimcidir. Birlik için ciddi bir olanak sunuyor.

Bu da halkçı hareketin halkçılıktan kopuşu gerçekleştirme bakımından iyimser olmayı sağlayan olumlu faktörlerdir. Her iki kesim içinde, ideolojik kopuşdaki kararsızlığa bağlı olarak, kararlı bir sınıf yöneliminde de ciddi zayıflıklar sözkonusudur.

Birlik sorunu

Birlik politikasına yön veren, devrimci hareketin gereksinimleri ve devrimci hareketin mevcut durumudur.

Devrimci hareketin mevcut durumu şunu açıkça ortaya koymuştur: Komünist potansiyel dağınıktır ve bugün farklı odaklar içinde yer alıyor. Tek bir hareketin teorik, politik, örgütsel evrimiyle bu potansiyeli bir merkezde toparlaması olasılığı zayıftır; ama tümüyle de olanaksız değildir.

EKİM ortaya çıkışından bu yana, komünist hareketin potansiyelini kendinden ibaret görmedi, kendini sadece öncü bir müfreze olarak gördü, yeni öncü müfrezeler ortaya çıkarılması çağrısı yaptı. Ama gözünü dışarıya dikerek, kendi enerjisinin frenlenmesine de izin vermedi. Hiç kimseyle birleşilemeyecek gibi, kendi görevlerini teorik-pratik bütünlüğü içinde tanımladı, bunun kavgasını verdi. Herkese de bu çağrıyı yaptı. Bir yandan ideolojik olarak kendini tanımlamaya, ideolojik savaşımla dışındaki potansiyelleri harekete geçirmeye çalıştı, diğer yandan da işçi hareketine müdahale ederek, teoriyi maddi silahlarına kavuşturmaya çalıştı.

EKİM birlik politikasını şöyle formüle etti: *"Son 20 yılın devrimci hareketinde, karışık ve bulanık bayrakların toplumsal ortamı ve temeli küçük-burjuvazi, düşünsel kaynakları ise sol hareketin reformist mirasının yanısıra, esas olarak, iki başlıca evrensel akım olan modern revizyonizm ile çağdaş popülizm idi. Bunlarla araya 'sağlam ve kesin sınır çizgileri' çizebilenler, grup kaynaklarından bağımsız olarak, proleter sosyalizmin güçlerini oluşturur ve bizim birlik perspektifimiz içinde yer alırlar. Kuşkusuz bu çok genel bir teorik ve ilkesel çerçevedir. Ama bu gelişmeyi başarabilenlerin, Türkiye devriminin programatik sorunlarında, proleter sınıf mücadelesinin temel ve taktik ilkelerinde ve örgüt sorununda leninist bir konuma ulaşmakta güçlük çekmeyeceklerine, ve işin doğası gereği, ideolojik atılımı net ve kararlı bir sınıf yönelimi ile birleştirebileceklerine inanıyoruz."* (Birlik Sorunu, Ekim-1989, sayı:25)

Bu birlik politikası dün olduğu gibi bugün de doğrudur; birliğin ideolojik ve politik çerçevesini ortaya koyuyor.

Birlik sorunu sözkonusu olduğunda, Türkiye devrimci hareketinde öğretici, sonuç verici bir pratiğe rastlamak olanaklı değil. Bu bakımdan, devrimci hareket mezhepçiliğe alışmış durumdadır. Özellikle örgüt önderleri bu mezhepçiliği körüklemiş, hareketi ileriye çekmede yolaçıcı bir konumda bulunamamıştır.

Ama buna rağmen bir çok birlik girişimi olmuştur. Bu girişimler sağlam bir ideolojik temel üzerinde yükselmediğinden genellikle başarısız kalmıştır.

Türkiye'de devrimciler, birlik sorunu gündeme geldiğinde, ya hep tezcanlı olmuş "bu işi bitirelim" diyerek ideolojik sorunları gözardı etmiştir, ya da umduğunu bulamayınca, hayal kırıklığının etkisiyle sekter ve itici davranışlar içine girmiştir. Ayrılıkları net bir şekilde ortaya koyarak uzun vadeli bir savaşımı göze alarak birliğe yürümek bir türlü gerçekleşmemiştir. Bunda diğer şeylerin yanısıra, ideolojik güçsüzlük ve birliği grup yöneticileri ararası diplomasi olarak anlamak çok önemli bir rol oynamıştır, oynuyor.

Bugün de birlik sorunu gündemdedir. İşçi sınıfı hareketinin gereksinimlerine tek bir grup yanıt veremediği ve mevcut potansiyel değişik odaklarda bölünmüş olduğu sürece de gündemde olacaktır.

Birliğe iki, hatta üç açıdan yaklaşılabilir. Birincisi, hareketin birlik sorunu yoktur, ben hareketin gereksinimlerini karşılayacak durumdayım ya da taktiksel, pratik bazı güçlükleri gidererek bu konuma ulaşacağım, birlik isteyenler gelsin bana katılsın şeklinde olabilir. İkincisi, bazı grup ve akımların olumlu özelliklerinden hareketle hemen birleşelim aceleciliğine düşen, ideolojik

ayrılıkları küçümseyen, onu karartan yaklaşımdır. Üçüncüsü ise, ayrıntılardan arındırılmış, programatik, taktik örgütsel yaklaşımları ortaya koyarak, bu çerçevede birliğin kararlı ve soluklu savunucusu olmaktır.

Birinci ve ikinci eğilim birlik sorununda öznelliği ifade eder, devrimci ve ilkeli birliğin önünü kapatır. Bu yeni hayal kırıklıkları demektir. Devrimci hareketin hayal kırıklıklarına tahammülü yoktur. Üçüncü yaklaşım, ayrılıkları ayrıntılardan kurtarmadığı ve bunun gereklerini yerine getirmediği ölçüde kendiliğindenciliğe yolaçma, koşullarla uzlaşma tehlikesini taşısa da tek doğru birlik politikasıdır. Bu yaklaşım güncele aldanmaz, geleceği ipotek altına almaz ve birliği en az zararla atlatmayı, birlik beklentisinin enerjiyi dizginlemesini önlemeyi güvence altına alır.

Burada tarihsel deneyimler ve Türkiye devrimci hareketinin deneyimlerinden hareketle bir noktanın altını çizmek gerekir.

Eski bir kimlikten yeni bir kimliğe geçiş radikal bir kopuşla anlamlı ve yolaçıcı olabilir. Koşullar olgunlaştığı halde devrimci bir silkinmeyi gündeme getirme yerine, hala reformcu, korkak adımlar sadece hareketin önüne barikat diker, devrimci kopuşu sancılı bir sürece sokar, hatta olanaksız hale getirir. Bu devrimci durum koşullarında devrimci taktikleri benimsemek yerine, savunmacı taktikleri benimsemeye benzer.

Birlik sorunu açısından devrimci hareket bugün giderek olgunlaşan bir süreç yaşıyor. Devrimci hareket güçlükleri ve güçsüzlükleriyle hiçbir dönem bu derece birliğe yaklaşmadı. Bütün koşullar birliği zorluyor, adeta devrimci hareket sıçramanın eşiğinde bulunuyor.

İşte tam da bu koşullarda kararsızlıkları gidermek, devrimci demokrasiden kopuşu gerçekleştirmek için devrimci demokrasinin küçük-burjuva zaaflarına vurmak büyük önem taşıyor. Devrimci demokrasi veya modern revizyonizm ile sosyalizm arasında uçurum gösterilmeden, bunun harekete verdiği zararlar çarpıcı bir şekilde ortaya konmadan devrimci hareket ileriye sıçrayamaz. Gereksiz bir alçakgönüllülüğü bir kenara bırakarak konuşmak gerekirse, EKİM'in doğuşu ve gelişimi buna somut bir örnektir. Bizlere inkarcı, tasfiyeci diyenler bile vurgularımızı içinde hissetti, düşündü ve meyvelerini süreç içinde veriyor, verecek. Yeter ki, vurgular devrimci olsun, hareketi ileriye çekmeyi hedeflesin. Kuşkusuz, bu yapılırken, harekette değişme dinamizmi yaratan devrimci potansiyeller gözardı edilmemeli, kaba bir inkarcılığa ve liberal savrulmalara da barikat kurma yeteneği gösterilebilmelidir. Geçmişine saygı duymayan, ondan güç almayan, geleceği kuramaz.

Burada vurgunun nereye yapılacağı önem taşıyor. Hareketin olumluluklarını göstermek adına demokrasi ve sosyalizm eğilimi arasındaki uçurumu karartma, ilkesiz birlik eğiliminin, "bir an önce birleşelim" yaklaşımlarının sakıncalarına dikkat çekiyoruz.

Yeni hayal kırıklıkları yaşanmak istenmiyorsa, birleşmeden önce sınır çizgilerinin açık ve net bir şekilde tanımlanması önem taşıyor. Birliği engellemek için değil, birliği daha iyi koşullarda yapmak, en az zararla atlatmak için bunu yapmalıyız.

Birlik süreci aynı zamanda partileşme sürecidir. Komünist potansiyeli birleştirmek, şu veya bu grupla sınırlanamaz. Bu potansiyel tüm devrimci harekette vardır ve hiç beklenmedik anda kendini dışa vurur. Devrimci hareketin demokrasi ve sosyalizm eğilimini içiçe temsil etmesi, harekette genel bir arayışın varlığı, uluslararası ve ülke zeminindeki gelişmelerin sosyalizm eğilimini güçlendirme yönünde olması bunun yeterli nesnel zeminini oluşturuyor. Gerisi bütünüyle bilinçli ve sabırlı müdahaleye bağlı.

Birlik sürecini şu veya bu grupla sınırlamamak, koşulları olgunlaştığı halde bazı grupların birleşmesine engel değildir. Aksine bu türden birlikler sağlam bir zeminde sağlandığında hem birlik sürecini, hem de devrimci hareketteki saflaşmayı hızlandırır.

Savaşım hızla ilerliyor ve keskinleşiyor. Gelecekteki birlik olanaklarından hareketle bugünden birleşmesi olanaklı güçlerin birliğini ertelemek sorumluca bir davranış olamaz. Hareket zaman geçirmeden, ama zorlamadan da, en küçük potansiyelleri birleştirmek için çaba gösterilerek ilerleyecektir. Her birleşmenin kendine özgü zorlukları vardır; zorluklardan kaçınılamaz. Asıl önemli olan bu zorluğu en az zararla atlatabilmektir. Partileşme sürecinin ideolojik netleşme, işçi sınıf hareketiyle birleşme ve komünist potansiyeli birleştirme süreci olduğunun bilinciyle hareket edilmelidir. Bugünün değil, geleceğin hesabını yapanlar, kendine güvenenler, netleşmekten, saflaşmaktan ve birleşmekten korkmazlar.

Bir örgüt çevresi toplantısında yapılan konuşmayı kısaltarak yayınlıyoruz

Mücadele ve örgütlenme sorunları

Bölgemiz işçi sınıfının genel durumuna, sosyalizm mücadelesindeki yeri ve önemine daha önceki toplantımızda değinmiştik. Yine aynı toplantıda daha geniş, daha ikna edici bilgiye sahip olabilmek için bölgemiz işçi hareketinin tarihi üstüne kapsamlı bir araştırmayı gündeme almıştık. Bölge işçi sınıfının bugüne kadar verdiği mücadeleleri bütün yönleriyle irdeleyip bilince dönüştürmek, sınıf mücadelesinin seviyesini yükseltmek için sınıfın deneyimlerini sınıfın eğitiminde kullanmakla olur. Sınıfın mücadele geleneği, ruh hali, eğilimleri ve düşünceleri, düşmanla arasındaki uzaklık veya yakınlık derecesi, sınıfın kendi iç ilişkilerinin niteliği ve düzeyi, ülke geneline ilişkin bakış açısı vb., tüm bunları çok yönlü ele alıp, olumlu ve olumsuz yönleriyle sonuçlar çıkartmalıyız. Nitekim bugüne kadar topladığımız bilgiler bir çok açıdan önemlidir. Örgüt politikamızın yerelde alacağı biçimleri saptamamızı kolaylaştıracak, politikamızın sınıf içinde maddi bir güç haline gelmesini sağlayacaktır. Bu araştırmanın ikinci bir yararı da, araştırma sürecinde kendi bilgi seviyemizi yükseltmiş olmamızdır. Başka bir deyişle, hem var olan bilgilerimizi genişlettik, hem de sınıfın maddi yaşamıyla bilgilerimizi birleştirerek bilgilerimizi daha somut ve anlamlı hale getirdik.

Burjuva devleti ve görevi bu devleti korumak olan burjuva politikacıları, resmi devlet tarihçileri ve burjuva ideologları, işçi sınıfına ve emekçi halklarımıza yaşattıkları acıları, olumsuzlukları unutturmak; bunu başaramadıkları zaman da bu tür olayları çarpıtmak için büyük çabalar içinde olmuşlar ve olmaya da devam etmekteler. Bunların bir amacı sınıfı kendine, kendi gücüne, çektirdikleri acılara yabancılaştırmak ise, diğer amacı da düşman yüzlerini gizleyerek yeni acıların ve olumsuz olayların sınıfa ve emekçilere tekrar tekrar yaşatabilmenin yolunu kendilerine açık tutmaktır. Unutkan toplumları yönetmek kolaydır. Bülent Ecevit'in tavrı ve öteki sosyal demokratların konu hakkındaki benzer tutumları buna örnektir. Hain sosyal demokrat liderler, insanlarımıza yapılan haksızlıkların, dökülen kanların üstünü örterek, yeni yeni haksızlıkların ve yeni yeni kanların dökülmesinin yolunu açmışlardır. Yapılan haksızlıklar, yenilen rüşvetler, dökülen kanlar, zalimlerin yanında kar kalmıştır. İşte bu yüzden sınıfa ve emekçi haklarımıza, uğradıkları haksızlıkları akıllarında tutmaları için yardımcı olmak görevimizdir. Günlük politik faaliyetlerimizde, proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişkiden kaynaklanan tüm toplumsal olguları yeri geldikçe kullanmalıyız. Bütün bunları yapabilmek için ülkenin içinde bulunduğu koşulları iyi bilmek ve iyi değerlendirmek zorundayız.

Hepimiz çok iyi biliyoruz ki, örgütlü olmayan veya örgütlü olup da örgütlü mücadelenin koşullarına uygun hareket etmeyen hiç bir insan ne kadar bilgili, ne kadar cesur, ne kadar mücadeleci olursa olsun, sınıfı ve emekçileri örgütlemede başarılı olamaz. Bunun en canlı kanıtı Türkiye pratiğidir. Türkiye solu kendini bir bakıma örgütsüzlüğe örgütlemiştir. Hep dağıtıcı olmuş, dağıttığını toplayamamıştır. Bugün hala aynı anlayışı sürdürmede ısrar edenlerin büyük bir bölümü bu örgütsüzlük geleneğini sınıfa taşımaya çalışıyorlar. Böyle bir anlayışta diretmenin sonu yıkımdır. Bu tür anlayışlara karşı uyanık olmak ve kararlı mücadele etmek temel görevlerimizdendir. Yoldaşlar, bizim için en acil görev, proletaryanın bağımsız sınıf örgütü olan partimizin kurulmasıdır. Elbette bölgemizdeki çalışmalarımızın ileride alacağı boyutları şimdiden kesin olarak belirlemek, en azından belli ölçüler hariç belirlemek kolay değil. Ancak, bu durum vereceğimiz mücadeleye uygun bir konuma yükselmemize engel değil; tam tersine, daha ileri konumlara kendini açan bir konumdur. Her şey bizim elimizde, bizim irademize ve isteğimize bağlıdır. Şunu açıkça vurgulamak istiyorum: Biz hem genelde hem de burada, proletarya partisinin normlarına uygun bir çalışma tarzını esas almak durumundayız. Konuşmak değil, uygulamak istiyoruz. Proletarya partisinin örgütlenmesi 20 yıla yakın bir süredir, bir çok grup tarafından gündemde tutuldu. Bu, sınıf mücadelesinin sıcak olarak

yaşandığı bir ülkede hayli uzun süren bir gündem. Diğer taraftan bu süreçte kendilerini parti ilan edenler de oldu. Sınıfsal konumları bakımından, istek ve amaçları bakımından, örgütlenme ilkeleri ve devrim anlayışları bakımından, proletarya partisinde olması gerekli özelliklerin asgarisine bile sahip olamadılar. Sınıf ve emekçiler için en gerekli oldukları koşullarda mücadeleden düştüler. Bırakın kitlelere, kendi taraftarlarına bile önderlik edemediler. Çözülmeler çözümsüzlükle birleşince, bu örgütler payına büyük zararlar çıktı ortaya . Karşı devrimin kudurganlığı karşısında örgütlü bir tarzda (daralarak da olsa) geri çekilemediler. Yeraltı mücadelesini örgütleyecek yeteneği gösteremediler. Sonuçta, yalnız bu örgütler değil; bu örgütlerin şahsında genel halk muhalefeti de büyük kayıplara uğradı. Türkiye devriminin bir daha aynı duruma düşmeye tahammülü yok. Bütün bunları gözönünde bulundurarak, yeniden yükselen devrimci mücadeleyi aynı akibetten korumalıyız. Evet yeni bir devrimci yükseliş dönemini, hem de geçmiştekilerden daha faklı özellikleri olan bir yükseliş dönemini yaşıyoruz. Gorbaçov gericiliğinin dünya gericiliğiyle elele verip sosyalizme karşı başlattıkları cihat dönemine rastlamaktadır üstelik bu. Partiye daha çok ihtiyacımız var. Partinin kurulması için ardı arkası kesilmeyen tartışmaların içinde boğulmak yerine; nerede, ne zaman, nasıl sonuçlanacağı belli olmayan tartışmalarla oyalanarak süreci kokuşturmak yerine, parti gibi çalışmak, sürece katkısı olacak devrimcileri, grupları, sınıfın örgütlenmesi zemininde buluşturacak bir mücadeleye önderlik etmek gerekiyor.

Yoldaşlar, örgütümüzün partiye ve devrime ilişkin perspektiflerini, strateji ve taktiklerini bölgemizde özgülleştirmek, genel teoriyi Marksizm-Leninizmin potasında anlamlandırarak tüketmek, yerel politikalar üretmek için tüketmek, ve merkezi teoriye daha çok kan sağlamak için tüketmek şart. Üretmek için tüketmek de diyebiliriz buna. İkincisi, örgütlenme anlayışının oturması sorunudur. Tepeden tırnağa devrimci bir uyum içinde olan bir örgüt olmadan, düşmana ciddi zararlar vermek ve devrimi gerçekleştirmek mümkün değildir. Böyle bir çalışmayı esas almayan ve yaşama geçirmeyenler, örgüte ve devrime ulaşamazlar. Bu güne kadar, burada böyle bir anlayışa uygun hareket ettiğimiz söylenemez. Ben kendim de dahil olmak üzere, bazı olumsuz alışkanlıklara sahibiz. Bu alışkanlıkları aşmak, kendi yaşamımızda ve yaşamın her alanında devrimci olmak, sorunların çözümü için devrimci yöntemleri geliştirmek ve üretmek, örgüt politikası ve sosyalizmin üstüne daha çok kafa yormak zorundayız. Bizler, kendimizi örgütle ifade eden insanlarız. Aksi durumda, kendi kendimizin önünde engel duruma geliriz.

Bölgemizin özelliklerinden biri, belki de en önemlisi; sınıfın ve bölge halkının reformizmle bağlarının çok yönlü olması ve eskiye dayanmasıdır. Sınıfla her türden reformistler arasındaki bağları kopartmak, sınıf mücadelesinin ilerlemesinin olmazsa olmaz koşuludur. Günlük, sıradan sorunların çözümü etrafında sınıfı toplamak yerine, sınıfı kendi tarihsel misyonunu yerine getirmek için toplamalıyız. Ama bu demek değil ki, günlük, sıradan sorunların üstünden atlayacağız. Bu sorunların çözümüne katılmadan sınıfı kazanmak, reformizmi sınıf mücadelesinin dışına iterek sınıfa yol göstermek mümkün değildir. Reformizmi, sosyal demokratlarla ve TBKP'yle sınırlamak da istemiyorum. Reformist cephe bugün oldukça geniş bir alanı içermektedir. 12 Eylül sonrası gelişmelere bakıldığında görülecektir ki; 12 Eylül öncesi, toplumsal sorunların çözümü için radikal önerilerle ortaya çıkan Türk solunun büyük bir bölümü, geçmiş "itibarlarını" karşı-devrim dalgasının savurduğu yerde kullanmakla kalmıyorlar; sınıfı da geriye doğru, kendi bulundukları yere çekerek, üstünde durdukları kaygan toprağı meşrulaştırmak istiyorlar. Kimileri demokrat olmanın zorluklarını, kimileri de demokrat olmanın kendilerine kattığı "erdemleri" saya saya bitiremiyorlar. Yıkıldıktan sonra düşmanın ayaklarının dibinde emeklemeyi büyük iş olarak göstermeye çalışanlar ve ne yazık ki görenler de az değil. Böylesi gruplar ve bu gruplara bağlı kişiler, sınıfın kendiliğinden hareketinin kendilerinden daha ileri hedeflere yönelmesini hazmedemiyor, bundan sonra da hazmedemeyecek gibi görünüyorlar. Bütün bu "sol içi" görünen sorunlar, daha bilgili, daha uyanık, daha kararlı olmamızı gerektiriyor. Bu yoz gelişmeler, içten içe çürümeler yalnız yenilgi dönemlerine has bir özellik değil; sınıf mücadelesinin kesin hesaplaşmaya doğru gittiği koşullara has bir özelliktir de. Devrim davası sözden yaşama, uzak hayallerden çözümü gündeme alınan bir meseleye, küçük burjuva temelden proleter temele kaydıkça, entel-

lektüel ve slogansı uğraş olmaktan çıkıp sınıfa maloldukça, sınıfta anlamını ve önemini buldukça, saflar yavaş veya hızla, kimi kez ardından kesin bir duruluğu getirecek bir bulanıklaşmayla birlikte ayrışır. Burada önemli olan ayrışma değil; ayrışmanın denetim altına alınmamış, marksist-leninistlerin insiyatifi altında yaşanmamış olmasının doğuracağı sakatlıkların devrim davasına vereceği zararlardır. Ayrışmalarda çok yönlü insiyatif sahibi olmak, devrim güçlerinin ve devrim isteyenlerin yanlış saflara kaymalarını önleyecektir. Sorun yine bilgiye, disiplinli bir örgütlenmeye, kararlı ve toparlayıcı bir mücadeleye gelip dayanmaktadır. Yoldaşlar, yükün en ağır bölümü bizim omuzlarımızda. Bu yükü taşımanın onurunu birlikte paylaşmak istiyoruz. Bu onuru paylaşmak isteyen herkesle paylaşmak istiyoruz.

Evet yoldaşlar, eksiklerimize ve bazı zaaflarımıza rağmen, siyasi seviye, devrim ve parti davasına bağlılık, görevlerimizi yerine getirmede gösterdiğimiz titizlik, bilgilerimizi ve eylemlerimizi derinleştirme, sınıfın yaşamıyla birleştirme yönündeki araştırıcılık açısından, bölgemizde faaliyet gösteren diğer devrimci demokrat hareketlerden ve hatta kendilerini parti ilan edenlerden, lehimize olan önemli ve olumlu ayrılıklarımız var. Bir çok grubun, kişinin, partilinin içine düştüğü ahlaki ve fiziki çürümenin dışındayız. Bu grupların, kişilerin, partilerin içinde bulundukları durum bizim açımızdan üzücü bir durumdur. Keşke onlar da bu alışkanlıklardan kurtulup sınıf mücadelesine dönseler, emimim düşmanlarımızın kaybı, devrimimizin kazancı olurlar. Biz devrim istiyoruz. Devrim isteyen, porletarya diktatörlüğünü savunan ve gerçekleşmesi için aktif mücadele edenlerle birleşmemiz için aramızda uzlaşmaz derinlikler görmüyorum. 1 Mayıs kampanyamız bu açıdan anlamlıdır. Kampanyaya aktif olarak katılan henüz bizimle aynı yapı içinde yer almayan, ama iş yapmak isteyen, karşı devrimin önünde eli kolu bağlı durmaktan nefret eden, farklı siyasi anlayışa sahip devrimci, ilerici arkadaşların durumu, örnek bir davranıştır. İşte birliğe doğru giden yolun başladığı yer. Düşmana karşı savaşta kurulan birlik, dostluk ve kardeşlik; dostluk, kardeşlik üstüne binlerce sayfa yazıp çizmekten, yıllar süren tartışmalardan daha etkili ve bağlayıcı olmaktadır. Proletarya partisinin kurulması da devrimciler arasında böylesine güvenilir ilişkilerin kurulmasıyla gerçekleşecektir. Devrimci özelliklerimizi ve birleştirici çabalarımızı arttırmak, zenginleştirmek ve olgunlaştırmak zorundayız. Bu özellikleri ne kadar tez, ne kadar doğru ve sağlam olarak kendimizde toplarsak, dışımızdaki insanların da toplanmasına ne kadar çok katkıda bulunursak , sınıfın önünde olmayı ve devrim isteyenlerin marksist-leninist partinin kurulmasına katılmalarını sağlamayı o ölçüde başarabiliriz. 1 Mayıs kampanyamızın bir başka yanı da, sınıfla tanışmamızı sağlaması, sınıfla devrimci bir zeminde buluşmamızın ortamını yaratmasıdır.

Çalışma bölgemizde reformizmin etkisine ve geniş bir alanı elinde tutmasına rağmen, işçi sınıfı, reformizmin rızası hilafına devletle defalarca açık çatışmaya girmiş, bu çatışmalarda yiğit kardeşlerini yitirmiştir. Reformizmin faaliyetlerini ve bu faaliyetlerin sınıfın yaşamına olumsuzluktan başka bir şey katmadığını açığa çıkarır ve açığa çıkardığımız bu verileri reformizmin teşhirinde ve tecritinde kullanırsak, sınıfa bağımsız örgütlenmesini hissettirebilir, kendisi için örgütlü bir güce dönüşmesini sağlayabiliriz. Bunu başarmak en çok da biz sınıf bilinçli işçilere bağlıdır. " İşçi sınfmın birliğini sınıf bilinçli işçilerden başkası sağlayamaz", diyen öğretmenimiz Lenin'i daha çok okumak ve anlamak zamanıdır. Bütün dikkatimizi sınıfın ileri, mücadeleci unsurlarının ve ileri devrimcilerin üstünde yoğunlaştırmalıyız. Üretim alanları, özellikle de belirleyici olanları, siyasi faaliyetlerimizin merkezileştiği yerler olmalıdır. Bizim örgütleyeceğimiz yerlerle, örgütleyeceğimiz bu yerlerin örgütleyeceği alanları birbirine karıştırmamalıyız.

Sınıfın toplandığı çeşitli ekonomik, demokratik örgütlerin içinde, esas amaca uygun çalışmalar yürütmeliyiz. Sınıfın toplandığı kitle örgütlerini gereğince dikkate almak, daha olumlu gelişmeleri beraberinde getirecektir. Sendikalar ve işyeri komiteleri gibi. Bölgede yeni canlılık kazanan işyeri komiteleri, yoğun ve aktif muhalif karakteri açısından önemlidir. Her ne kadar bu komitelerden bir kaçı sendikacıların denetiminde oluşturulduysa da, sınıf içinde (genelin yansıması olarak) prestij sahibidirler; sendikaların denetiminden uzaklaşmaya uygun bir konumda hazır duruyorlar.

İşyeri komiteleri, 12 Eylül saldırısına karşı

sınıfsal bir tepkinin sonucunda doğmuştur. Sınıfın ileri unsurları tarafından ele alınmış, isimlendirilmiş ve sınıf içinde hayat bulmuş bir örgütlenme biçimidir. Kurulduğu günden bu yana taşıyıcı olmuştur. Onun bu taşıyıcı işlevi, çeşitli devrimci-demokrat ve hatta kimi sendikacıların ilgisinin burada yoğunlaşmasını sağlamıştır. İstanbul proletaryası tarafından oluşturulan ama bugün devrimci faaliyetlerin hiç olmadığı yerlerdeki işçileri içine alan bir gelişmişlik göstermesi dikkate değer. Oluşum kendiliğindendir. Ortaya çıkış nedenlerinden en önemlisi, belki de en belirleyici olan özelliği; mevcut sendikaların sınıfın ekonomik, demokratik haklarına sahip çıkmamasıdır. Ve hatta sendika ağalarının faşizmle birleşerek sınıfa saldırması da bunun içinde görülebilir. Sınıfın bir çok hakkı 12 Eylül'ün faşist generalleriyle Türk-İş yönetiminin ittifakı sonucu gasp edilmiş, bu hakların yeniden kazanılmasını engelleyecek yasal duvarlar yine bu ittifak tarafından örülmüştür. (Olayın bu yanının hala sınıfta bilince dönüştürülmediğini belirtmeden geçemeyeceğim.) Yok edilen bu hakları yeniden kazanmak için sınıfın en duyarlı kesimleri tarafından kurulan işyeri komitelerinin verdiği bu mücadelenin doğasında, nispi de olsa politik bir öz vardır. Komiteleri yadsımak yerine, komitelerin kendiliğinden seçtiği hedefleri daha anlaşılır hale getirerek, nispi politik özü bilince çıkararak daha da yoğunlaştırmak, üstüne düşünmeye değer diyorum. Sınıf içinde meşruluk kazanmış ve komuoyuna malolmuş bu komitelerin içinde rahat hareket olanağına sahip "oluşumlar" yaratmak mümkündür. Geniş bir alanı etkilemek ve kucaklayıcı olmakta rolü olabilir. Bir ikincisi sendikal mücadelede alternatif bir kimlik taşıyan bu komiteleri ne dışlamak, ne de bazılarının gördüğü gibi komitelerin bugünkü düzeyini ve saydığım amaçlarını yeterli ve her şey olarak görmek doğrudur.

Yoldaşlar, bir çok siyasi hareket, işyeri komitelerinin şu an içinde bulunduğu durumu putlaştırmak istiyor. Derviş dervişi nasıl ki tekkede arar bulursa, bizim devrimci demokratlarımız ile "devrimci" reformistlerimiz de (bugün her türden reformist kendini devrimci ilan etmekte burjuvaziden gerekli izini koparmış bulunuyor) kendilerini, kendiliğindenciliğin arkasında buluyorlar. İşyeri komiteleriyle birleşmek için, işyeri komitelerine karşı saygı da kusur etmekten ödleri kopuyor. Aslında onlar kendilerinden korkuyorlar. Bunları gerçekten devrimcileştirmek veya devrimcileşmemekte diretenlerini sınıfın dışına çıkarmak için işyeri komiteleri konusunu sonuçlandırmak gerekiyor. Aksi takdirde sınıfın içinde yeni yeni engellerin oluşmasına izin verilmiş olunur. Demokratik taleplerle yüklü çeşitli küçük-burjuva hareketler, kişiler, partiler, doğal eğilimlerle birleşmenin kolaylığından yararlanarak, sınıfı doğal eğilimlerinin içinde eritmeye, sosyalizm ufkunu karartmaya, sınıf mücadelesinde aktif yer almaya başlayan işçi yığınlarını burjuva-demokratik bir platformda tutmaya ve böylece kendi siyasi tespitlerinin geriliğine tabi hale getirmeye, tespitlerinin doğruluğunu taraftarlarına kanıtlamak için mevcut durumdan yararlanmaya çalışıyorlar. Talim bilmeyen asker, kusurlarını komutanından gizlemek için askerlerin ortasında yürür. Ama bizim devrimcilerimiz, kapitalizme karşı yükselen toplumsal muhalefetin arkasından yürüyerek, kusurlu asker kadar bile olamıyorlar. Halkçılık içinde proleter ideolojiyi eritmek bu hareketlerin ortak özelliğidir. Bu ortak özellik, şimdi işyeri komitelerinin içinde kendini büyük bir şevkle eritmeye çalışıyor. Proletaryanın bağımsız örgütlenmesinin önünde engel duruma daha yatkın olan bu gruplardan sınıf hareketini bağımsızlaştırmak da gerekli. Sınıfın sınıf örgütü kimliği kazanmamış örgütlerinin içinde yönlendirici bir etkiye sahip olmanın yollarını bulmalıyız. Yalnız işyeri komitelerine değil, sendikalar sorununa da sıcak ilgiyi arttırmak, sendikal muhalefeti programlamak da gittikçe önemli hale gelmektedir. İşçi sınıfı mücadelesinin yükseldiği düzeyi gözönüne alırsak, bu düzeye ters düşen sendika yönetimlerinin varlıklarını sürdürmeleri, bir ilgisizliğin sonucu olabilir gibi geliyor bana. Şevket Yılmaz ve ekibi tarafından yönetilmek, proletarya için onur kırıcı bir durumdur. Onur kırıcı bu durumu, bu durumdan kurtulacak şekilde bilince çıkarmalı, sarı, faşist, şeriatçı, reformist sendika ağalarına karşı somut ve sınıfı ikna edici bir mücadeleyi örgütlemeliyiz. 12 Eylül generalleriyle sendika ağalarının işçi sınıfına ve emekçi halka karşı kurdukları hainice ittifakı ve bu ittifakın ağır sonuçlarını tek tek açığa çıkartmadan, Türk-İş yönetiminin bugünkü tavrının sahteliğini, namussuzluğunu, sınıfın geneli için tam anlamıyla anlamlandırmak zor.

Sıcak ilgi bekleyen bir başka sorun da genel

grevdir.

Yoldaşlar, bazı sloganlar vardır ki, üstünde fazla oynamaya ve oyalanmaya gelmezler. Genel grev üç yılı aşkın bir süredir sınıfın ve devrimci kamuoyunun gündemine girmiş bulunuyor. Daha ne kadar gündemde kalacağı ise belirsizliğini korumakta. Genel grev sorunu kanıksanır, sıradan bir söz derekesine düşürülürse, sınıfın kendine güvenini sarsar, sınıfı geriletir. Sıcaklık soğumaya bırakılmamalı, ateş daha da körüklenmelidir. Sınıfın ve diğer emekçi kesimlerin genel eğilimini yansıtan genel grev talebinin gerçekleşmesi için nelerin yapılması gerektiği ve isteklerin belirlenmesi tartışmaya açılarak istek daha canlandırılmalı, seviyesi daha yukarılara çekilmelidir. Genel grevin amaçlarını, örgütlenme sorunlarını tartışılır hale getirmek, taktik açıdan da önemlidir.

Hedeflerin yaygın bir tarzda sınıf ve emekçileri kapsaması, onların içinde maddi bir güç haline gelmesi, mücadelede kullanılacak tüm araç ve yöntemlerin sonuna kadar akıllıca kullanılmasına bağlıdır. Gazete dağıtım ağını genişletmek, tüm ileri işçileri güvenilir devrimci, demokrat çevreleri kucaklar duruma getirmek şart. Şart olan başka bir şey de, bildiri, broşür vb. gibi propaganda araçlarını bölgeyi kapsayacak tarzda örgütlemek. Bölgenin coğrafi koşulları, bu ağın kurulmasında özel bir anlayışı da içermek zorunda. Sınıfı uyarmak veya harekete geçirmek, aktarılması gereken olayları sıcağı sıcağına aktarmak için böyle bir ağın oluşmasından başka seçeneğimiz yok.

*

Yoldaşlar, dünyanın ve ülkemizin içinde bulunduğu durumu özü itibariyle irdelersek, sosyalist devrim sorunu gittikçe daha çok aciliyet kazanıyor. Bu aciliyeti sınıfa ve çağın sorumlu kıldığı en azından kendini sorumlu tutan insanlara kavratmak için binlerce önemli materyale sahibiz. Yalnız sınıflar arasındaki uzlaşmaz çelişkiyi değil, bu çelişkiden kaynaklanan, insanlığı endişeye iten global sorunları da, sınıf mücadelesinin pratiğinde kullanmalıyız. Global sorunları üreten kapitalizm canavarıdır. Bu sorunlar kapitalizmin içindedir. Yılda yaklaşık 45 milyon insanın açlıktan öldüğü, yeterli beslenememekten ötürü 70 milyondan fazla insanın hastalandığı ve sakat kaldığı bir dünyada, kapitalist haydutların dünyasında, silahlanmak için muazzam paralar harcanmaktadır. Bu silahların yapılması için doğal çevre katlediliyor, yine bu silahlarla insanlığın geleceği tehlikeye itiliyor. Gelinen noktada, dünden daha çok bugün insanlık için gerekli olan tek şey yalnız ve yalnız sosyalizmdir. İşçilerin ve halkların bir damla su için ölüm kalım savaşı verdiği günümüzün kapitalist dünyasında, kişi başına 5 tondan fazla dinamit düşmektedir. Evet yoldaşlar, uzmanların yaptıkları hesaba göre; dünyadaki mevcut nükleer ve kimyasal silahları, konvansiyonal silahları değil, yalnızca nükleer ve kimyasal silahlar dinamit birimine indergendiğinde kişi başına 5 tondan fazla dinamit düşmektedir. Yalnızca nükleer silahların beş binde biri kullanıldığında dünyamız kaos haline geliyor. Bütün bunlar, kapitalist dünyanın varlığını korumak veya bir emperyalist haydutlar grubunun, diğer haydutlar grubuna üstünlük sağlaması için yapılmıştır ve hala da yapılmaya devam etmektedir. Ve yine bu haydut dünya, bu olayları kendi çıkarları adına kullanmaktadır. Lüks içinde yüzdürdükleri şarkıcılarına emirler vererek aç Afrika'ya ekmek toplayanlar da, aç Afrikalıya 5 ton dinamit veren de bu haydutlardır. Nükleer silahları yapanlar da nükleer silahlara karşı olanlar da yine bunlar değil midir? Her şey açık ve aç milyonların gözünün önünde olmaktadır.

Emperyalist kapitalist haydutların insanlığa karşı işledikleri suçların her gün bir yenisi daha açığa çıkıyor. Ozon tabakasının delinmesi ve incelmesi yüzünden dünyamız büyük bir kuraklık tehlikesinin ortasına atılmıştır. Daha şimdiden Türkiye dahil bir çok ülke bu kuraklığı ensesinde duymaya başlamış bulunuyor. Susuzluk, başta İstanbul halkı olmak üzere bir çok il için sorun olmaya başlamıştır. Kapitalist aç gözlülüğün ceremesini yalnız proletarya değil, dünya halkları da çekmeye başlamıştır. Bazı uzmanların görüşüne göre, dünyanın bazı bölgelerindeki depremlere yeraltı nükleer denemeleri sebep olmaktadır. Rüşvet karşılığı topraklarımız ve denizlerimiz emperyalist devletlerin çöplüğüne dönüştürüldü. Karadeniz zehirli artıklarla katledildi. Karadenizliler artık balıkçılıktan ekmek kazanamıyorlar. Bugün yüzbinlerce Karadenizli işsizliğe, açlığa mahkum edilmiştir. Karadenizlilerin ithal balık yediğinden övünç duyan devletin aşağılık yöneticileri elini kolunu sallaya sallaya Karadenizlilerin arasında gezebiliyorsa, bütün sorun, bu tür olay-

ları bilince çıkarmadaki umursamazlıktan ve umursandığında da yeterli becerikliliğin gösterilmemesindendir. Olayları en iyi şekilde kullanmalıyız. Devletin sınıfa ve emekçi halklarımıza düşman olduğunu bilince çıkarmak; evet yapacağımız en etkili şeylerin başında bu geliyor.

Dar anlamlarıyla açıklamaya çalıştığım bu global sorunlar dahi, sosyalist devrimi yakıcı kılmaktadır. Bizim için bütün mesele, olayları kapitalizmin içine yerleştirmekte, kapitalizmin yıkımına, proletarya diktatörlüğünün kurulmasına giden yolda kullanabilmektedir. Bu nedenlerin hepsi de emek-sermaye çelişkisinden doğmaktadır. Öyleyse, sınıfları ortadan kaldırmanın ilk basamağı olan sosyalizm kavgasına katılmaktan başka hiç bir seçenek kalmamıştır insanlık için.

İnsanlığın proletaryanın yanında savaşa katılmasını önlemek için kapitalistler her türlü yolu denemekteler. Düzen içinde kalan ve hatta düzenin güçlenmesine hizmet eden çevreci örgütlenmeler, bu yöntemlerden biriyse, diğeri de; son yıllarda dünyada kapitalist sınıflar tarafından yaygınlaştırılan dini faaliyetlerdir. Tank fabrikalarına ortak olan, ölümün ve açlığın üretiminde aktif yer alan Vatikan papazları dünyayı barış elçisi olarak dolanıyor, emperyalist haydut devletlerin yöneticilerini barış için kutsuyor. Aynı durum islam dininin özelliklerine uygun olarak ülkemizde de yaygınlaştırılmaktadır. Kapitalizm, kendi suçunu "kaderin, alın yazgısının" şemsiyesi altına almaya böylece kendini işçi sınıfının gazabından korumaya çalışıyor. "Hayır ve şerin Allah'tan geldiği"ne inandırılan insanların, kapitalizmin "şerine" karşı savaşamayacağı, yapılması gereken işleri Allah'a havale edeceğinin bilinciyle hareket ediyorlar. "Her şeyi Allah bir ölçü içinde yaratmıştır. Onun (Allah'ın) istemediği hiç bir şey olmaz" diyen islamiyete inanan bir insan, ne açlıktan ne de nükleer silahlardan bu silahları yapan kapitalistleri sorumlu tutar. İşte dinin, ister hıristiyanlık olsun isterse müslümanlık, gördüğü işlev. Bugün islam ülkeleri halklarını katleden, soyup soğana çeviren emperyalistler, yağmaladıkları bu ülkelerde dinin etkinliğini örgütlemeye bu yüzden çalışıyorlar. Son 10 yıldır, ülkemizde 40 bin cami, 300 binin üstünde mescit, yüzlerce imam-hatip okulu, onbinlerce kuran kursu açılmıştır.

*

Yoldaşlar, olaylar gösteriyor ki, kapitalizm varolduğu sürece işçilere, emekçilere, gençliğe rahat yok. Kapitalizm varolduğu sürece silahsızlanma, insanlığı uyutan bir masaldan başka bir şey değil. Dünya barışının kurulduğunun lanse edildiği bir sırada Irak'ın Kuveyt'i işgal etmesiyle ortaya çıkan durum, emperyalizm koşullarında barışın savaşla içiçe olduğu gerçeğini bir kez daha gözler önüne serdi. Dünya halklarının, sosyalizmin baş düşmanı, haydutlarkalesi ABD, ülkeler işgal eden, darbeler yapan ABD, Irak işgaline karşı savaşıyor şimdi. Daha dün Irak Kürdistanı'nda 5000 Kürt'ün çoluk çocuk, kadın kız, yaşlı, hasta demeden katledilmesini ayakta alkışlayanlar, Saddam katiline katliamda kullandığı kimyasal silahları veren vahşi batının haydutları ve vahşi doğunun "insancıl" lideri Gorbaçov haydutu, bugün Saddam'ı faşist Hitler'e benzetebiliyorlar. Evet, Saddam bir haydut tur. Ama, işlerine gelince Saddam'a destek veren, onu cinayetlere teşvik eden, işine gelmeyince de Saddam'a karşı olan ABD ve Batının emperyalist devletleri de haydut tur. Gorbaçov da haydut tur.

Yoldaşlar, sosyalist ülkelerdeki sınıf mücadelesinin kapitalizm lehine geçici olarak sonuçlanmasının ardından, dünya işçi sınıfına, ezilen halklara karşı emperyalist baskı artmıştır. Emperyalist devletlerin, zayıf ulusları eyaletlerine dönüştürme eğilimleri fütursuzca sürmektedir. Birleşmiş Milletlerin Kürt ulusal kurtuluş hareketine, Filistin direnişine karşı tutumuyla, Kuveyt'e karşı tutumu farklıdır. Birleşmiş Milletler, haydut milletlerin ve burjuvaların birleşmiş kudurganlığının, sosyalizme ve ezilen halklara saldırısının üssü haline gelmiştir.

Yoldaşlar, sosyalizmin geçici yenilgisinin kapitalizmi daha da saldırganlaştıracağı açıktır. Bu saldırganlığa karşı üstünde düşünmemiz gereken bir şey var: Enternasyonalizm. Tek bir cümleyle de olsa, vurgulamadan geçemeyeceğim. Dünya işçi sınıfının enternasyonal birliğinin kurulması yönünde adım atılmalıdır. Böyle bir bilincin oluşması için çabalamalıyız. Devrim ve sosyalizm davasını Türkiye toprakları üzerinde muzaffer kılmak mücadelemiz, yalnızca temel bir enternasyonalist hizmet değil, enternasyonalizmin yeniden dirilişine de büyük bir katkı ve fırsat olabilmelidir.

M.G

Sosyal-demokrasinin krizi rejimin krizidir

SHP'deki son gelişmeler sosyal-demokrasinin krizini ve açmazlarını yeniden güncelleştirdi. Burjuva köşe yazarlarını derin bir hüzne boğdu. Başta liberal köşe yazarları olmak üzere çok kimse, sosyal-demokrasinin krizini rejimin açmazlarıyla ilişkilendirdi.

Burjuvazinin zor dönemlerinin alternatifi sosyal-demokrasi, bugün bir çok parçaya bölünmüş durumda. Oy potansiyeli bakımından en güçlü parti SHP'dir. Ne var ki SHP de hiç bir zaman iktidar adayı olacak derecede yığın desteğine sahip olamadı. Güçsüz partiler içinde birinci parti oldu; ama en güçlü olduğu dönemde bile geniş yığınlara güven veremedi; iktidar adayı olarak inandırıcı olamadı.

Modern burjuva parlamenter yönetim tarzı iki partili, en fazla üç partili sisteme dayanır. Bu bir işbölümüdür. Bir dönem biri hükümet olur; hükümet olan parti doğal olarak bir dönem sonra yığınlar nezdinde yıpranır veya burjuvazinin tercihlerine yanıt veremez hale gelir. Bu durumda burjuvazi at değiştirir ve diğer partiyi iktidar adayı olarak öne çıkarır. Yığınlar iki alternatiften birini tercih etmeye zorlanır. Burjuva demokrasisinin ikiyüzlü, aldatıcı karakteri en iyi şekilde bu noktada kendini ortaya koyar. Yığınlar burjuva alterntifleri tümüyle reddedecek olgunluğa ulaşana kadar bu durum sürüp gider. Burjuvazinin meşru zeminlerdeki alternatifi tükenince, olağanüstü yönetim seçenekleri gündeme gelir. Faşizm, askeri diktatörlükler bu türden yönetim seçenekleridir.

İki partili burjuva yönetim sistemi, burjuvazinin görece istikrar dönemlerinin politik yönetim tarzıdır.

Türkiye burjuvazisi de, sınırlı sapmalar bir kenara bırakılırsa, 1960-80 arasında bu yönetim tarzını benimsedi ve başarılı da oldu. AP ve CHP burjuvazinin başlıca iki seçeneği durumundaydı. Bu partiler sırasıyla, yığınların düzene yönelik muhalefetini düzene kanalize ederek hükümet olmaya devam ettiler.

'70'lerin sonları burjuvazi için olağanüstü bir dönemdi. İktisadi ve siyasi kriz derinleşiyor, burjuva partiler yığın muhalefetini düzene kanalize ederek burjuvazinin istemlerine yanıt verecek programları uygulamakta zorlanıyordu. Bu konumuyla burjuva partiler ne yığınlara, ne de burjuvaziye yeterli güveni verebiliyorlardı. Burjuva alternatifler tükenmiş, parlamenter sistem tıkanmıştı.

12 Eylül darbesi, tıkanan rejimin olağanüstü dönemdeki alternatifiydi. Tıkanıklık sistemin hareket alanının daraldığını da ortaya koyuyordu. Burjuvazinin politik seçenekleri gerçek seçenekler olmaktan çıkmıştı. Sistem normal dönemlerin seçeneklerini kaldıracak esnekliğini, hareket alanını kaybetmişti. Burjuva partiler zaten öz olarak sistemi koruma misyonuna sahip oldukları için vardırlar. Ama sistemi korumada farklı tercihler üretecek derecede de görece bağımsızdırlar. '70'lerin sonuna gelindiğinde, sistem görece farklı alternatifler üretmeye elverişli değildi. Burjuvazi tümüyle aynı seçenekleri benimseyen partilere gerek duyuyordu. Nitekim 12 Eylül sonrası kurulan partiler bu çerçevede kuruldu. Hepsi ekonomik ve politik seçenekleriyle 12 Eylül felsefesini kabul ettiler, bu çerçevede varlık göstermeye çalıştılar. Burjuva partiler arasındaki farklılık yığınlar ve burjuvazi nezdinde anlamını yitirdi. SODEP kurulduğunda reformist bir söylemle ortaya çıktıysa da, gerçekçi olmadığını kısa sürede anladı ve SHP olarak hızla ANAP'lılaştı. Böyle olunca, iktidar bütün güçsüzlüğüne rağmen iktidar olarak kaldı; muhalefet iktidara seçenek oluşturamadığı için iktidar adayı olarak öne çıkamadı.

Burjuvazinin muhalefet partilerini iktidar adayı olarak öne çıkarması için, sadece programıyla burjuvaziye güven vermesi yetmez. Burjuva muhalefet, yığınları da bu programıyla aldatma ve peşine takma, düzen içi çözümlere ikna etme yeteneğini göstermek zorundadır.

Ne var ki, Türkiye'de sınıflararası çelişkiler çok gergin, yığınlar biçimsel farklılıkların karın doyurmadığını görecek derecede politik deney sahibi. Burjuva muhalefetin boş laftan ibaret alternatifleri yığınları artık etkilemiyor, onun beklentilerine yanıt vermiyor. Türkiye'de düzen içi alternatifler, burjuva çözümler iflas etmiştir.

Sosyal-demokrasinin yaşadığı krizin kronik

(Devamı s. 33'de)

İstanbul'da sürgünleri protesto için eylem

Temmuz eylemlerinde başı çeken sağlık emekçileri, eylemlerin durmasından sonra yoğun saldırılara maruz kaldılar. 17 kişi açığa alındı, bir o kadar kişi de sürgün ve çeşitli disiplin cezalarına çarptırıldı. Özellikle sekter ve grupçu tutumların sağlık çalışanlarının eylemler sonucu oluşmaya başlayan örgütlülüğünü (işyeri komitesi) parçalaması idareye bu fırsatı tanıdı.

Bu saldırı sonucu sağlık emekçilerinde bir moral bozukluğu meydana geldi. İdare her hastahanede korku salmaya başladı. Bu saldırılara ve olumsuzluklara karşı bir şeyler yapmak gerekiyordu. İşte bu sıralarda çeşitli anlayışlar ortaya çıktı.

Bunlardan birincisi reformist, pasifist anlayıştı. Kitledeki bu geriye çekilmeden yararlanarak meydana çıktılar, kitleyi daha da geriye çekmek için uğraştılar, korkuyu yaygınlaştırdılar.

Diğeri ise sekter, kitle mücadelesini küçümseyen "Devrimci Sol Güçler"in anlayışıydı. Bu grup taraftarları tüm suçu bir kaç başhekime yükleyerek ve bunları döverek sözde sürgünleri protesto ettiler, vazifelerini yaptılar. Bu tür eylemler büyük bir antipati yarattı ve burjuvazinin eline de büyük kozlar verdi. Artık burjuvazi bu eylemleri (Temmuz eylemleri) yapanlar memur değil, siyasi örgütlerdir demagojisini rahatlıkla yapabilirdi. İkinci olarak da, her hastahaneye başhekimleri korumak bahanesiyle 5-6 polis yerleştirildi. Geçen yıl üniversitelerde öğrencilerin üniversite dışına atmak için mücadele verdikleri polisler, bu olayları fırsat bilerek hastahanelerin içine karakol kurdular. Bu durum çalışanları daha da geriye çekmeye yetti.

İşte tüm bu olumsuzlukların yaşandığı bir sırada, doğru bir önderliğin sonucu 100'den fazla sağlıkçı (öğretmenler ve belediyeciler de katıldılar) İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü önünde toplandılar. Hazırladıkları basın açıklamasını okuduktan sonra, "Sürgünler Bizi Yıldıramaz", "Sendika Hakkımız Engellenemez", " İşçi-Memur Elele, Genel Greve" sloganları atarak yürüyüşe geçtiler. Yaklaşık 10 dakika trafik kesildi. Çevredeki çalışanların alkışları arasında *Hürriyet* gazetesine kadar yürüyen kitle buradan dağıldı.

Oldukça başarılı geçen ve polisin müdahale edemediği eylem; hem pasifizme, hem de "sol" çocukluk hastalığına iyi bir cevap oldu

M.Zengin

Sosyal-demokrasinin krizi...

(Baştarafı s. 32'de)

hale gelmesinin asıl nedeni budur. Yoksa burjuva liberal köşe yazarlarının sunduğu gibi, İnönü'nün "tutukluğu", Deniz Baykal'ın "hizipçiliği", Ecevit'in "kaprisleri" ve "yalnızlığı seçmesi" değildir. *Ekim*, çıkışından bu yana sistemin ve onun bir iç alternatifi olarak sosyal-demokrasinin krizinin ekonomik, politik nedenlerine dikkat çekti. SHP'deki son gelişmeler sadece bu değerlendirmeleri bir kez daha kanıtladı.

Sosyal-demokrasinin krizi, burjuvaziyi alternatifsiz bıraktığı için, aynı zamanda rejimin krizidir. Bu krizin altında kalacak burjuvazinin kendisidir. SHP'nin krizinden burjuvazinin rahatsızlık duymasının nedeni budur. Burjuvazi sistemi ayakta tutacak alternatifler üretemiyor. Burjuvazinin alternatifsizliği devrimci çözümü besliyor, güncelleştiriyor. Burjuvazinin tutarlı bir alternatif bile olmayan politik seçeneklerini bütünüyle yadsıyan devrim tek çözüm olarak kendini dayatıyor. Sosyal-demokrasinin yeniden güncelleşen krizinin ortaya koyduğu en çarpıcı sonuç budur.

DÜZELTME

Geçen sayımızda yer alan "İzmit Mitinginden İzlenimler" başlıklı yazıda, mitinge katılan işçi sayısı dizgi hatası sonucu 5 bin olarak çıkmıştır. Doğrusu 15 bin olacak. Düzeltir, özür dileriz

Dikili festivalinden izlenimler

28-29 Haziran tarihinde yapılan Dikili festivalini iki açıdan değerlendirmek mümkün. Birincisi Dikili Belediyesinin çizdiği program çerçevesinde, diğer ise oraya gidenlerin girişikleri etkinlikler çerçevesinde. Fakat her iki açıdan da bakıldığında halkla kaynaşan, halkın katılımının sağlandığı bir etkinlik olarak değerlendirmek oldukça zor. Katılım daha çok sınırlı bir aydın çevresini kapsıyordu. Belediyece düzenenlenen "Barış, çevre ve dayanışma şenliği"ni amaçlayan etkinlikler sosyal-demokratların ve teslimiyetçilerin gövde gösterisi şeklinde geçti. Teslimiyetçi TBKP çizgisinin liderleri basında da yansıdığı gibi kamuoyu önüne çıkarak ilk defa "komünistler"in halkla karşı karşıya geldiklerini söylediler. Böylece halkımız da "komünistler"in korkulacak kimseler olmadıklarını görmüş oluyordu!

Barış ve çevre sorunlarının söyleşi ve panellerle dile getirilmesi (çok daha önemli sorunlar kendini dayatsa da) şüphesiz ki olumludur. Ama konuşmacıların niteliğine bakılıp konuşmaları dinlendiğinde durum değişiyor. Sorunların nasıl çarpıtıldığına bir kez daha tanık oluyorsunuz. Oysa ki barış ve çevre sorunları kapitalist-emperyalist sistemden soyutlanamaz. Sorunlar sistemin özelliklerine sıkı sıkıya bağlıdır.

Sözgelimi "Türkiye'deki sosyalist partilerde kadının konumu" adlı söyleşide bir konuşmacı çevre kirliliğini rahatlıkla "erkek egemenliğine" bağlayabilmekteydi. Ona göre iktidarda bulunanlar genellikle erkeklerdi. Dolayısıyla sınıfsal bakış açısı terkedilip sorunun kapitalist-emperyalist sistemle olan ilişkisi reddediliyordu. Olaya cinsellik ve cins ayrımı temelinde bir yaklaşım gösteriliyordu. Kadın sorunlarından söz eden konuşmacılar sorunun özünü boşaltıp feminist bakış açısıyla değerlendirmeler yapıyorlardı. Ve yine bir şeyler "unutluyordu"!.. Bir tek kelimeyle dahi Kürt kadınından bahsedilmiyordu. Ulusal ve sınıfsal baskı altında yaşama savaşı veren Kürt kadını akıllara gelmiyordu.

Aynı gün öğleden sonra Çamlaraltı'nda HEP Genel Başkanı Fehmi Işıklar'ın bir konuşması vardı. "12 Eylül ve sonrası" ile ilgili söyleşisine kalabalık bir topluluk katılmıştı. Konuşmasının önemli bölümünü Kürt sorununa ayırmıştı. İstanbul'dan başlayıp Diyarbakır'da bir mitingle sonuçlandırdıkları yürüyüşlerinden sözetti. Ayrıca Çevrimli Katliamıyla ilgili "soru işaretlerinin" olduğunu vurguladı. Daha sonra dinleyicilerin sorularını yanıtlamaya başladı. Bir dinleyici "Sosyalistlerin Birlik Partisi" girişimiyle neden beraber davranmadıklarını sordu. Işıklar SBP ile aralarında ciddi bir ayrımın olmadığını, ama Türkiye şartlarının da beklemeye müsait olmadığını, tartışmalarla daha fazla zaman yitirmek istemediklerini söylüyordu. Doğrusu bu ya, yanıt oldukça makuldü. SBP gibi işi ağırdan alamazlardı. Kendileri hızlı olmalıydılar. DİSK'i egemen güçlere teslim etmekten çekinmeyen bu ekip, şimdi de Kürt halkının istemlerini çarpıtmaya ve sözde onu örgütlemeye soyunmuş. Hem de acele ediyor tren kaçmasın diye. Ama köprünün altından çok sular aktı. Her şey eskisi gibi değil. Kürt halkı gerçek dostunun kim olduğunu eskiye oranla, her geçen gün daha iyi anlıyor.

Biraz da akşam saatleriyle başlayan "sahil kenarı" tartışmalarından söz etmek gerekiyor. Dikili'ye giden aydınların festival boyunca gelenek haline getirdikleri bu toplantılar, Belediye dışı etkinlik olarak önemli bir yer tutmaktadır. Sahil kenarında ateşler yakılıp etrafında kümelenmeler oluşuyor. Sohbetler, tartışmalar, türkü ve marşlar birbirini izliyor. Bu arada içkiyi-şarabı fazla kaçırıp tartışan bazı aydınlarımızın hali de içler acısıydı diyemeden geçemeyeceğim. Ayık zinde kafayla tartışılması gereken çok önemli sorunlara yarı sarhoş bir şekilde gayri-ciddi yaklaşabiliyorlardı. Sabaha kadar kafayı çeken ve deşarj olanlar küme küme şarap şişeleriyle de "çevre temizliğine" katkıda bulunuyorlardı.

O gece (28'i 29'a bağlayan gece) Ertuğrul Kürkçü'nün de içinde bulunduğu bir tartışmanın olacağını duydum. İlgimi çekti, dinlemeye gittim. Kürkçü toplantının amacını açıklıyordu. "Devrimci Sosyalist Blok"u kurma aşamasına ulaştıklarını, İzmir bölgesinin gelinen noktada görüş ve önerilerini öğrenmek için İstanbul'dan geldiklerini söylüyordu. Farklı eğilimlerin bir

araya gelmesinin zorunlu olduğundan sözediyordu. Bir toplumsal devrim programı etrafında bir araya gelerek eğilimlerin bir blok yaratarak eylem içinde kaynaşıp partileşeceklerini söylüyordu. Doğrusu kendi görüşlerinin propagandasını iyi yapıyordu. Kendisiyle "tartışmaya" giren kişi ise söylemek istediklerini bile ifade edemeyen, daha çok aydınlanmak ihtiyacını duyduğunu söyleyen biriydi. Türkiye'de işçi sınıfı aristokrasinin olup olmadığını soruyordu. Kürt sorunu ile sosyalistlerin birliği sorunu, Kürdistan devrimiyle Türkiye devrimi arasındaki ilişkinin ne olması gerektiğini öğrenmek istiyordu. Kürkçü ve çevresi ise konuyu dağıtmamak gerektiğini, gündemin farklı olduğundan sözediyorlardı. Gündemin ne olup olmadığı bir yana, esas sorun başkaydı. Yükselen Kürt devrimci hareketi bir çok şeyi etkilediği gibi oradaki havayı da etkiliyordu.

Öte yandan dikkati çeken en önemli şey ise, şüphesiz ki M-L düşüncesinin öngördüğü devrim anlayışı, çalışma tarzı ve örgüt anlayışının nasıl çarpıtılıp çiğnendiğiydi. En basitinden bu nasıl bir örgüt anlayışıydı ki yamalı bohça misali bir çok grup ve parti bir araya gelip aynı partide birlikte olacaklardı. Bir cepheden sözetmiyorlardı; "bir toplumsal devrimi" gerçekleştirecek leninist bir partiden sözediyorlardı. Kuruçeşme sürecinden bu yana devlet denetimi ve gözetimi altında çalışıp örgütlenmek nasıl mümkün olabilirdi? Doğrusu merak konusudur. Bu merak Bilgesu Erenus'ta da olmalı ki, bir süre önce bir söyleşide aynı soruyu Kürkçü'ye yöneltmişti. Aldığı üç şıklı cevaptan üçüncüsü bence en doğru olanıydı: *"Üçüncü bir nokta da belki de biz sandığımız kadar önemli değilizdir. Basit bir aydın tartışmasıdır. Öyle bir devlet gerçeği tesbit etmiştir. Bilemiyorum."* (*Toplumsal Kurtuluş*, sayı.31, s.75) Evet basit bir aydın tartışmasıdır. Bu durumu aşmanın yolları farklıdır. Farklı çalışma tarzı, örgütlenme anlayışı ve devrim anlayışını içerir. Devletin denetim ve gözetimine açık örgütlenme ve çalışma tarzıyla iktidar alınamaz. Gevşek ve disiplinsiz örgütlenmeler devrimi hedefleyemezler.

Ertesi gün öğleye doğru Erdal Atabek'in Çamlaraltı'ndaki "Gençliğin yaşayan sorunları" adlı söyleşisi vardı. Atabek konuşması süresince gençliğe araştırıcı, sorgulayıcı ve bilinçli olmalarını öğütledi. Hitabet gücü yüksekti. Çok şeyler, güzel şeyler de söyledi. Çoşkulu uzun uzun alkışlar aldı. Toplumun anne ve babaların gençler üzerindeki olumsuz yargılarını eleştirdi. "Egemen siyasi ideolojinin" insanları nasıl robotlaştırdığını ifade ediyordu. Konuşmasının önemli bir bölümünü egemen ideolojiyi eleştirerek geçirdi. Atabek gençliğin direnmesi gerektiğinden söz ederken, dinleyicilerden biri söz aldı. Bu yaşlı dinleyici M.Kemal'den, Sivas Kongresi'nden sözetti. M.Kemal'in gençliğe verdiği önemden dem vurdu. Sivas Kongresi'ne gelen öğrenci gençlerle M.Kemal arasında geçen konuşmayı aktarmaya çalıştı. Yaşlı dinleyici konuşurken büyük bir saygı ve şevkle dinleyip başıyla sürekli onaylayan Atabek, konuşmayı daha da açmaya çalışmaktan geri durmadı. Sözde M.Kemal gençlerin nabzını yoklamak istemiş, tepkilerinin ne olacağını merak etmiş. Onun için de mandacılıktan söz edeyim diye düşünmüş. Ama mandacılığı reddeden gençleri görünce de çok sevinmiş.

Oysaki gerçekler öyle değildi. Sivas Kongresi mandacılığı savunmuştu. Atabek ise resmi tarihin çarpıtılması doğrultusunda davranıyordu. Egemen siyasi ideolojiden konuşması boyunca yakınıp ve eleştiren Atabek kendisinin de bu ideolojiyi aşamadığını gösteriyordu. Dahası Kemalizmle egemen ideoloji arasında böylece "mesafe" koymuş oluyordu. Çok hazin bir tabloydu. Bir kez daha Kemalizmin aydınlar üzerinde ne denli etkili olduğu ortaya çıkmıştı. İşin daha da hazin tarafı, bu Kemalizm övgüsüne "dinleyici" kitleninde onay verip ses çıkartmaması, tersine alkışlamasıydı.

İşçi sınıfının ve Kürt halkının celladına övgüler diziliyordu. Gençlik katiline (ki Kürt gençliğinden hiç söz edilmedi) gençlik sevgisi yakıştırılıyordu.

Sözün özü festivalin ağırlıklı olarak reformist, revizyonist ve kemalist anlayışlarının bol bol üretilip, gençliği uyutmanın bir aleti olarak kullanıldığını vurgulamak abartılı olmayacaktır.

Yapılması gereken şey halkın katılımını sağlamaktır. Siyasallaşmayı sağlamaktır. Sınıfsal bakış açısını yerleştirmektir. Kapitalizmi yargılamaktır. Şüphesiz ki bu tür platformların böylesi bir etkinliğe dönüşmesi ise devrimcilerin örgütlü gücüyle bağlantılı bir şeydir.

Cem Yılmaz

Yabancılaşma ve Futbol

Yabancılaşma sorunu basit meta üretimiyle başlamasına karşın, meta üretimi sürecinin giderek karmaşıklaşmasıyla, modern kapitalist toplumda, en yeğin biçimde yaşanmaktadır.

Modern kapitalist toplumda yalnızca maddi gereksinmeler değil, maddi olmayan gereksinmeler de metalaşmışdır. Sevgi, saygı, güven, dostluk, çekicilik, vb. insani özellikler satılmakta, satın alınabilmektedir. Bu alışveriş, basın yayın organları ve reklamlar aracılığıyla yaratılıp canlandırılmakta, süreklilik kazandırılmaktadır. Örneğin, doğal olmanız ve kendinizi rahat hissetmeniz X deodorantıyla, gizli güzelliği sağlamanız Y çoraplarıyla, kadınları afallatmanız Z traş losyonuyla, garantili ve çağdaş yaşamanız A ve B bankalarıyla mümkün olabilecektir... Ne var ki yabancılaştırma furyasının sürekliliğini sağlamak, yalnızca kitle ileştişim araçlarıyla mümkün değildir. Önemli olan, bu çürümüşlüğü yaratan ve görece süreklilik kazandıran mevcut düzenin kalıcılığını sağlamaktır. Sermaye ve onun kırıntı toplayıcıları bunu çok iyi bilmektedirler. Düzenin temellerini sarsacak herhangi bir savaşıma girmemeleri için geniş işçi -emekçi yığınlarını oyalayacak, bütün enerji ve ilgilerini o odakta toplayacak etkinlikler gerekmektedir. Büyük organizasyonlar, örneğin, dünya kupası finali futbol karşılaşmaları, bu amaç için değer biçilemez kaftan oluşturmaktadır.

Dünya kupası finali futbol karşılaşmaları organizasyonuyla kapitalistler, bir taşla birkaç kuş birden vurmaktadırlar. İlki, hemen aklımıza gelen, sansasyonel haberlerin yaratılması zorunluluğundan kurtulmaktadırlar. İkincisi, günde ortalama üç saatten ayda toplam 90 saat boyunca insanların ilgisi, bu yöne çekilmektedir. İnsanların tartışma ve sohbet konusu; yapılan zamlar, katliamlar, işkenceler, işten atılmalar vb. değil, yalnız ve yalnızca futbol olmaktadır. Üçüncüsü, televizyonkolik hale getirilen yığınlar, televizyonun başından ayrılmamakta ve gösterilen reklamlar daha geniş yığınlara ulaşarak kapitalistler mallarını daha çok satabilmektedirler. Dördüncüsü, para kazanmanın bir yolunun futboldan geçtiği insanların kafasına kazınmaktadır. Bu durum ülkemizde öylesine geçerli ki, daha dün çocuklarına "top oynayacağına , oku adam ol" diyen anababalar artık tam tersini söyleyebilmektedirler. Beşincisi, halkı avutmaya yarayacak, belki de adından yıllarca sözettirecek ulusal kahramanlar yaratılmakta, bireysellik, bencillik artırılmaktadır. Burada karşımıza hemen Kamerun örneği çıkmaktadır. Bir yanda; piyasa ekonomisinin uygulandığı, tahmini nüfusun yaklaşık 11 milyon, ortalama ömrün yalnızca 50 yıl, okuryazar oranının % 55, kişi başına düşen yıllık ulusal gelirin 810 ABD Doları olduğu, mevcut tek günlük gazeteyi hükümetin çıkardığı bir ülke. Diğer yanda; 38'lik bir futbolcusunun heykelinin yapılması için devlet başkanının altı heykeltraşa talimat verdiği çeyrek finale yükseldiği için her bir futbolcusuna 50.000'er ABD doları ve birer villanın verildiği "Arfika aslanları" olarak payelendirilen bir futbol takımı sahibi ülke.

Kim ne derse desin, kapitalistler ve onların kırıntı toplayıcıları bu işi iyi bilmekteler. Yabancılaşmayı yeniden ve yeniden üretmekte, yabancılaşmanın sınırlarını genişletmektedirler.*Ekim*'in 32.sayısında bir yoldaşın Yeniçeltek katlimanı ilişkin gözlemleri, yabancılaşmanın hangi noktaya ulaştırıldığının somut bir örneğidir.

Bu sorun, yani insanın her şeye, ürettiği metaya, kendisine ve diğer insanlara yabancılaşması sorunu, sosyalist devrim savaşımı için önemli bir dezavantaj olarak görünse de, düşündüğümüzde, komünistler için bir kalkış noktası olduğu görülecektir. Yeter ki sorunun nedenini, kaynağını, özellikle günümüz insanındaki yansıma biçimlerini bilelim.

Son olarak, önemli bulduğum bir noktadan kısaca sözetmek istiyorum. Bugüne değin, SSCB başta olmak üzere sosyalist maskeli Doğu Avrupa ülkelerindeki yozlaşma ve kapitalist restorasyon olgusu, *Ekim*'in de belirttiği gibi, bunu hazırlayan temel nedenler tahlil edilmeden dile getirildi hep. Sorunun çözümü için elbette ki Ekim Devrimi öncesi ve sonrası siyasal ekonomik koşulların irdelenmesi gerekmektedir. Fakat bu irdeleme yapılırken, Ekim Devrimi'nden sonra, sosyalist inşaya süreklilik kazandıracak olan işçi sınıfının diriliğini yitirmesinin en önemli nedenlerinden bir tanesinin, buram buram yabancılaş(tır)ma kokan ve burjuva biliminde Bilimsel Yönetim olarak adlandırılan Taylorizmin -parça başına ücret ve onun türevlerinin- uygulanmaya konulmasının olduğu görülmelidir.

A.Bodan- Ankara

Yurtdışı çalışmasına ilgi

Siyasal bir örgütlenme her ne kadar esas olarak bir sınıfa dayanıyor ve onun çıkarlarını temsil ediyor da olsa, kesinlikle bununla sınırlı değildir ve olamaz da.

Sosyalizmi hedefleyen bir siyasal örgütlenme, esas olarak işçi sınıfının çıkarlarını güdüyor olsa da, işçi sınıfını toplumun diğer kesimlerinden izole etmek ve bir toplumsal düzen olarak sosyalizmi yalnızca işçi sınıfı için uygulamak mümkün olamayacağına göre; kaçınılmaz olarak toplumun diğer kesimlerinin kaderini de belirler. Bu, o kesimlerin isteklerinin sonucu olmasa da ve işçi sınıfına tabi olmak zorunda olsalar da böyledir. Dolayısıyla bir siyasal örgütlenme yalnızca bir sınıfı değil, genel olarak bir çok kesimi de mücadele içinde kucaklar.

Bugün için Türkiye ve Kürdistan'da gelişecek bir sosyalist devrime sadece işçi sınıfı omuz vermeyecektir, aynı frekans ve tonda olmasa da yoksul-orta köylülük,küçük-burjuva tabakalar da bu devrime kendi sınıfsal konumlarına göre omuz vereceklerdir.

Marksist-leninist, proleter-sosyalist bir hareket doğal olarak işçi sınıfının bağrından ve onun içinden doğar. Ama ne yazık ki Türkiye'deki yakın geçmişe baktığımızda en çok Marksizm-Leninizm ve işçi sınıfından sözeden örgütlenmeler bile işçi sınıfına neredeyse hiç yaklaşmamış, küçük-burjuva sosyal tabanı aşamamışlardır.

12 Eylül, çeşitli siyasal örgütlenmelerin gerçek sınıf temelini iyice netleştirmiştir. Ve bu örgütlerin hemen hemen hepsinin küçük-burjuva örgütlenmeler olduğu görülmüştür. Hareketlerin hepsi de tam bir dağılma süreci yaşamış, gerek yurtiçinde gerekse yurtdışında tam bir tasfiye süreci yaşanmıştır. Devrimci hareket yurtdışında mülteciliği yaşayarak hergün giderek batmış ve tasfiyeciliğe doğru sürüklenmiştir.

İşte bu durumu gören birçok komünist, sınıfa gitmenin ve sınıfla bütünleşmenin, onun siyasal örgütlenmesini, partisini yaratmanın aciliyetini ve zorunluluğunu yüreklerinde hissetmişlerdir. Bu yönelmenin önünü tıkayan, onu sekteye uğratacak her harekete kesin ve radikal bir şekilde tavır aldılar. Bu tepkilerden en yoğun ve en önemlisi ise mülteciliğe karşı olanı idi. Ve bunun çok haklı nedenleri vardı. Yurtdışında oturarak memlekette mücadele yürütülemeyeceğine göre, çok zorunlu olmadıkça yurtdışında bulunmanın haklı bir gerekçesi olamazdı.

Yalnız ben meselenin diğer bir boyutuna dikkat çekmek istiyorum. Bilindiği gibi ülkede fiili olarak siyasal örgütlenmelerde bulunmamış, yurtdışına sadece kendi ekonomik sorunlarını çözmek umuduyla gelmiş milyonlarca insanımız var. Ve bu objektif bir gerçekliktir. Bu insanlara "işte gidin memlekette mücadele edin, burada işiniz yok" diyemeyeceğimize göre, desek de pek dikkate alınmayacağına göre, bu insanlara karşı tavır ne olmalıdır?

Yukarıda bir proleter-sosyalist örgütlenmenin işçi sınıfı dışında toplumun diğer emekçi kesimlerini de kucaklaması gerekliliği ve zorunluluğundan sözettik. İşte yurtdışında bulunan bu insanlarımız da kendi emeği ile geçinmeye çalışan, evinden, yurdundan kopup gelmiş emekçi insanlardır. Her ne kadar fiili durumlarıyla bunlar işçi ise de, politik tavır ve alışkanlıklarıyla küçük-burjuva insanlardır. Ve bunların da örgütlenmede kucaklanmaları gerekir.

Yurtdışındaki çalışma örgütsel çalışmanın neresine ve nasıl oturacaktır? Bence yurtdışını toplumsal mücadelede cephe gerisi olarak algılamak gerekir.Yurtdışı çalışmasının, Türkiye devriminin dünyaya açılan penceresi ve Türkiye devrimine destek gibi asıl boyutunu bir kenara bırakıyorum. Siyasal bir örgütlenme için maddi sorunlar bir külfettir. Ayrıca bu iş için örgüt kadrolarının kullanılmasına da pek gerek yoktur. Yurtdışında kalbi sosyalizm ve Türkiye'deki toplumsal mücadeleden yana atan o kadar çok insan var ki, bunlar bu işi haydi haydi yaparlar. Önemli olan bunlara açık bir perspektifle yaklaşmak. Bunların günlük yaşamını ülkede verilen mücadelenin bir parçası haline getirmek ve ülkedeki mücadele ile buradaki çalışmalar arasındaki organik bağı açıklıkla gösterebilmektir.

Eğer buradaki insanlar burada sarfedecekleri maddi, manevi çabaların Türkiye devrimine katkıları olduğunu canlı olarak algılayabilirlerse çok şey yapabilirler. Mesela, buradaki bir insan

(Devamı s.38'de)

Üniversitelerden izlenimler...

Ülkemizde, popülizm ile proleter sosyalizm arasındaki saflaşma bütün hızıyla sürerken, politik arenada büyük bir karmaşa hakim durumda. Popülist hareketlerin en önemli dayanaklarından biri olan üniversiteler de bu durumdan payını büyük ölçüde almaktadır.

Günümüzde üniversitelerde devrimci öğrenciler arasında, popülist hareketlerin dağılmaya başlamalarının da bir sonucu olarak, ilişkilerde çürümüşlük, devrimci değerlerin yozlaşması ve ne yapacağını bilememe yaygın bir duruma gelmiştir. Öyleki kendine devrimci sıfatını yakıştıran kişiler, okuyup araştırarak bilimsel bir öğreti olan Marksizm-Leninizmi öğrenmek; bilgilerini ve yeteneklerini işçi sınıfı içinde çalışmak için geliştirmek yerine, akşama kadar okulların kafetaryalarında oturup, kendilerine büyük işler yapıyor havasını vererek sohbet ediyorlar. Derslere girmeyip zaman öldürerek ve o alanları dinci, liberal ve faşist akımlara bırakarak "devrimcilik" yapmış oluyorlar!

Derneklerde, kafeteryalarda, kahvelerde sözümona tartışarak, birbirlerine bağırıp çağırarak, zaman zaman kavga ederek, yeri geldiğinde baştan savma eylemler yaparak üniversite gençliğinin mücadelesine yarardan çok zarar verip adeta kendilerini tatmin ediyorlar. Ne doğru dürüst akademik mücadele veriliyor, ne de siyasi mücadele... Engels'in dediği gibi tam "bir tür dilenci çorbası".

Politik perspektif yokluğu kendini eylemlerde de gösteriyor. Bir bakıyorsunuz kitlelerin ihtiyaçlarına yönelik güzel bir eylem öğrencilerin sempati ve desteğini kazanıyor. Bu eylemin kazanımlarını kitleleri örgütlü mücadeleye yöneltmek için kullanmak varken, hemen ardından yapılan gereksiz bir eylem, önceki eyleme sahiplenmek için koparılan gürültü bütün olumlulukları ortadan kaldırdığı gibi, mücadeleyi de başlangıcından daha geri bir noktaya götürüyor. Devrimci öğrenciler arasında burjuva rekabetçilik almış başını gidiyor. Niceliksel üstünlük için yapılamayacak şey yok. Piyasadaki legal dergilerin de bu durumu körüklemesi işin tuzu biberi oluyor. Herkesin birbirini en gereksiz ayrıntılara kadar tanıdığı böylesi gevşek bir ortamda polislerin, jandarmaların işi de son derece kolaylaşıyor. Mevcut durumun bilgisine sahip olabildiklerinden, önce ipleri biraz gevşetiyorlar. Herhangi bir eylemin ardından rahatlıkla toplayabiliyorlar.

Bu konuda yazılabilecek çok şey var, ama bunlar bile genel tabloyu yeterince ortaya koyuyor. Diğer şehirleri bilmemekle birlikte Ankara Üniversitesi'nde durum genel olarak böyle. Diğer şehirlerdeki üniversitelerin durumunun da farklı olduğunu sanmıyorum.

Doğan Baran
Ankara

Yurtdışı çalışmasına...

(Baştarafı s. 37'de)
aylık kazancının % 10'unu örgüte ayırsa, bu memlekette profesyonel olarak çalışan bir devrimcinin yaklaşık bir aylık harcamalarını karşılar.

Böylece memleketteki bu devrimci insan da maddi sorunların yıpratıcılığı ile uğraşmadan kendini bütünüyle örgütlenme işine verebilir. Ve eğer buradaki insan da memleketteki devrimci insanın cephe gerisini oluşturduğunu böylece görebilirse, hem mücadeleye olan katkılarını açıklıkla görebilecek ve hem de bunun ona vereceği mutluluk ile onun kendi yaşamında bir anlam kazanmış olacaktır.

EKİM bir yönüyle sözünü ettiğimiz mülteciliğe tepki temelinde doğduğundan yurtdışındaki çalışmayı küçümsedi.Şimdi de fazla bir çalışması yok. Burada bulunan, çalışabilecek ve çalı şan insanlarda bu küçümseme mantığı bir rehavete neden olmuş. Yapılacak olanlar yapılmıyor. Dolayısıyla yapılabilecek çok şeyler var. Şu çok açık olarak görülebiliyor ki, aynı insanlarla çalışmaların bir kaç misli katlanması olanaklı. Yeter ki insanlar çabalarının devrime hizmet ettiğini açıklıkla kavrayabilsinler.

Bu konuda EKİM yurtdışı taraftarlarının daha bir çaba sarfetmeleri, çevrelerini genişletmeleri bir görev olarak önlerinde duruyor.

M.Şafak
İsviçre

Ağustos sayısına eleştiriler

Gündemi yakalayabilmeliyiz

Öncelikle sözkonusu sayıyı bizim için bir talihsizlik örneği saydığımı belirtmek istiyorum yoldaş. Bunun için başyazıya bakmak yeterlidir. Başyazı işçi hareketinin dününü ve bugününü ele alıyor. Yazıyı önemsiz görmüyorum. Nedir ki sorun başka. Sözkonusu yazı gündem olamıyor. Oysaki başyazı herşeyden önce gündem demektir, gündemi yakalamak demektir. Gündem ise "körfez krizi" idi. Dünyada ve Türkiye'de körfez krizi konuşuluyor, tartışılıyordu. Fabrikadaki işçi, Kürdistan'daki Kürt köylüsü, herkes ama herkes bu sorunla ilgiliydi. Nerede dursan, kiminle konuşsan bu sorunu irdeliyordu. Herkes bu soruna değiniyordu. Sorun "körfez krizi", soru "ne olacak?", "ne düşünüyorsunuz?"du. Bir tek bizler es geçtik. Gazetenin iç sayfasında sanki sıradan bir olaymış gibi, çok önemsiz bir sorunmuş gibi sıradan bir yazı ile sorunu, daha doğrusu gündemi geçiştirdik. *Ekim* gündemi elden kaçırmıştı. Yazık!.. Bu sizin adınıza kötü bir sınav oldu. Hiç bir izahı olamaz. Zaten bir anlam vermekte epeyce güçlük çektim. Zira *Ekim* gündemi elde tutmada -daha önce- hep isabetli olmuştur. Bir anlık gaflet demek yerinde olur sanırım.

S. Engin yoldaşın kaleme aldığı yazı önemli vurgular içeriyor. Savaşa da değiniyor. Yığınlara savaşın gerçek nedenlerini doğru anlatmanın anlam ve öneminden sözediyor. Yığınları aydınlatmanın hayatiyetinden söz ediliyor. Peki ama bu yapılıyor mu? Yapıldı mı? Hayır!... Böyle olunca o güzelim fikirler boşlukta kalıyor. Başyazı "körfez krizini" konu alsaydı yazdıklarınız gayet anlamlı olurdu. İşçi hareketinin dünü bugünü "körfez krizi"nin içine oturtularak da ele alınabilirdi. İşçiler "ne olacak?" diyordu zira. İşin kötüsü bu konuda hala suskun durumdayız. Sözle anlatılanlar çözmüyor. "*Ekim* ne diyor?", bu önemli. *Ekim* ise Ağustos sayısında bir bakıma es geçmiş bulunuyor.

Hemen belirtmek istiyorum. Biz bir bildiri ile bir şeyler diyebilirdik. Bu olanaklıydı. Demedik, zira yayını bekliyorduk. "Yukardan ne diyecekler" anlamında değil. O kadar "memur ruhlu" değiliz. Diyeceklerimiz her zaman olur. Ama gazetenin çıkacağı günlerdi ve bizler kesinlikle konunun anlam ve öneminin bilindiğini, muhtemelen başyazının bu konuya ilişkin olduğunu düşündük hep. Size hatırlatmayı bile işgüzarlık saydık, uyarmadık. Sonuç ortada.

Ayrıca, ben bu tür son derece önemli ve kritik konularda mahalli çalışmanın tavır belirlemesini prensip olarak doğru bulmuyorum. Örgüt tavrı alınmalı bence. Öncelikle örgüt sorunu. MK düzeyinde açıklama yapılmalı böyle durumlarda. Gelenek bu olmalı. Bir parti gibi davranmalıyız. İşçiler "parti ne diyor?" diye bizi beklemeli. Böylesi bir ilişki yaratmalıyız beyinlerde. Büyük oynamak, büyük politika yapmak budur. Bir fraksiyon değiliz biz... Fraksiyon geleneği ve alışkanlıklarını yıkmalıyız. Hemen, şimdi bir parti gibi davranmalıyız.

"Körfez krizi" konusunda ne yazacağınızı bilmiyorum. Merak ediyorum.

Bu konuda şimdiye kadar yazılanları özgün şeyler olarak görmüyorum. "Özgün olan ne?" diyeceksin. Henüz düşünüyorum. Bu krizin bana düşündürttüğü bazı şeyler oldu. Ancak kritik noktalar var. Düşüncelerimden emin değilim. Kendimi inandırıcı bulursam yazarım. Çok ilginç bir tartışma çıkabilir.

Göker yoldaşın yazısına değinmeden geçmeyeceğim. Açık söyleyeyim. Yazının yazılmamasını tercih ederdim. Yanlış anlaşılmasın, saygısızlık etmek niyetim yok. Kaygım yoldaşa ve herşeyden çok da *Ekim*'e dönüktür. Şöyle ki;

Bir kere yoldaş o yazıyı büyük bir sıkıntı içinde yazmış gibi görünüyor. Yazı ben de bu imajı yarattı. "Konuya hakim değil" diyeceğim, diyemiyorum. Biliyorum ki rahatsızlığı bundan kaynaklanmıyor. Bu aynı konuda yoldaşla konuşmuştuk, kafası açıktı, rahattı. Peki sıkıntı niye? Yanıt vermekte güçlük çekiyorum.

İkincisi, rahat yazılmayınca tok ses çıkmıyor, zayıflık hemen belli oluyor. Yazıda da böyle olmuş. Modern revizyonizme yaklaşımımız, bu konuda bizi devrimci hareketin yaklaşımlarından ayırdeden yanlar ne? Buna değiniliyor sözgelimi. *Toplumsal Kurtuluş*'un tutarsızlıkları sergileniyor yanısıra. Bir daha okuyun. Yazıda rahatlık var mı? Sanmıyorum. Yazı fikrini tok söyleyebilmiş mi? Hayır. Bu olmaz yoldaş. Biz bu tip "zayıf" yazılarla yeterince eğitici olamayız. Ne devrimci

hareketin darkafalılığını hizaya getirebiliriz, ne de *Toplumsal Kurtuluş*'un gerçeğe direnmesini kırabiliriz. Kendi kalıplarımızı da kıramayız. Dolayısıyla ne düşünüyorsak, açık, net ve tok söylemeliyiz. Kazanıcı olan bu olur. Yeni bir yaklaşım mı var. O zaman cepheden savunmalıyız.

EKİM'e bu yaraşır.

EKİM hiç bir "suçlama"dan çekinmediği, cereyanları takmadığı için EKİM olmuştur. Ne içimizdeki, ne de dışımızdaki tutuculuklara prim vermeyelim. Hem EKİM bu tür tutuculukları tutmayacak bir potansiyel taşıyor. Fikir doğruysa dosdoğru söylenmeli. Söylenmeli ki güçlü olsun.

Bitirirken C. Kaynak'ın yazdığı yazıyı önemsediğimi de belirteyim. Çok "derin" bir yazı olduğu için değil (elbette iyi bir yazı), konu önemli. Devrim odaklarını, devrimci odakları savunmalıyız yoldaş. Türkiye ve Kürdistan devrim ocaklarıdır. Kuvvetle vurgu yapıyoruz, yapacağız. Arnavutluk, Küba devrimci odaklardır. Savunalım. Kuvvetle savunalım. Devrimci hareketin yaptığı türden değil tabi. Tahlil ederek, nesnel davranarak, geleceğimizi ipotek altına almadan savunalım. Buna ihtiyaç var. Castro önemsenmeli. Yürekten konuşuyor. Castro'lara ihtiyaç var. Halkların cesarete ihtiyacı var. Ve Castro cesaret ekiyor... Bu açıdan Arnavutlardan daha iyi. Arnavutlar doğrusu çok pısırık bir politika izliyorlar.

Dahası bulunduğumuz her ülkede yüksek sesle "Kahrolsun kapitalizm, yaşasın sosyalizm" diye bağırmalıyız. Ajitasyona özel önem vermeliyiz. Geçen 1 Mayıs'da Avrupa ülkelerinde yapılan afişlerimiz bu temayı işlemiş hep. Ne kadar iyi, ne kadar isabetli. Oralarda sosyalizmi kışkırtanlar olmalıyız biz. Kardeş parti aramaya gerek yok. Kim bu yönde bir şey yapıyorsa "kardeş" odur. Örneğin MLPD mi, o halde kardeş parti odur.

S. Metin /20 Ağustos 1990

Turan Dursun

"Küfür de, tehdit de yüreksizliğin tükenmişliğin ürünüdür. Ve boşunadır. Tabular üzerine gidiş sürecek, şimdiye dek yalanlarla örtülegelmiş, karanlıkta güçlüler yararına örtülegelmişne denli gizli saklı din konuları varsa, bir bir ortaya dökülüp sergilenecektir. Buna kimsenin kuşkusu olmasın."

"Hayatı çok seven bir insanım. Ancak hiç bir zaman kendi yaşamımı öne çıkaracak kadar bencil olmadım. Sözkonusu olan bir tek benim yaşamım. Oysa ben başka bir dünya kurulsun istiyorum."

Ortaçağ karanlığına, özgür düşünmeyi engelleyen dinsel tabulara karşı savaştı. Özgürlük düşmanlarınca katledildi.

Zonguldak'ta bildiri...

Zonguldak'ta "EKİM'ciler" imzasıyla dağıtılan bildiride Körfez Krizi ve Türk burjuvazisinin tutumu teşhir edildi.

Bildiride burjuvazinin krizi fırsat bilerek bunalımın faturasını işçilere ve emekçilere kestiğine dikkat çekiliyor ve işçilerin uyanık davranması isteniyor. Krizle birlikte işçi sınıfına yönelik saldırıların da arttığına dikkat çekilen bildiride şunlar belirtiliyor:

"...Bir avuç kapitalist sınıf keyfi zamlarla köşe dönmenin zevkini tadıyor. Diğer taraftan İncirlik'te, lastik fabrikalarında grevler 'devlet güvenliği' adına erteleniyor, daha doğrusu grev hakkı gaspediliyor. Erdemir'de gerici-faşist Türk Metal Sendikası yöneticileri işverenle birlikte entrika peşinde. Zonguldak kömür işçilerinin sözleşme görüşmeleri bu arada oldu bittiye getirilirse hiç şaşırmayalım. Yani tüm saldırılar işçilerin haklarına ve tüm ezilenlere karşıdır. Kömür işçileri olarak kapitalist devletin haklarımızı gaspetmesine gözyummayalım; sürekli sendika temsilcileri kanalıyla denetimleri sıklaştırarak oldu bittilere karşı uyanık olalım; grev hakkımızı zorla da olsa kullanmak üzere hazırlıklı olalım. Yoksa kimse biz işçilerin haklarını bizim adımıza alamaz."

Bildiri, işçileri kapitalistlerin saldırılarına karşı direnmeye çağırarak son buluyor.

Ekim'e eleştiriler...

Ekim'in eleştirilere açık bir dergi oluşuna duyduğum güvenle bir kaç söz söylemek istiyorum.

Ekim'in elimize geç ulaşmasına iyiden iyiye alıştığımız bir anda, geçenlerde İ.Beşikçi'nin yargılanmasını protesto eden afişlerin ve memurlara yönelik bildirilerin bize geç ulaşması bizim için bardağı taşıran damla oldu.

Afiş ve bildiriye ilişkin hataları belirtmek istiyorum.

1) İsmail Beşikçi dışardayken, bizim O'nun derhal salıverilmesi isteğini de içeren afişleri yapıştırmamız mantıklı görünmüyordu. Yoldaşlarla bunu konuştuk. Sonuç olarak, İ.Beşikçi'nin, halen yargılanmakta olduğu düşüncesiyle afişleri yaptık. Kamuoyunda belli bir çevre dışında tanınmayan Beşikçi'nin, böyle bir çalışmayla geniş bir kitleye tanıtılabileceğini düşündük.

Afişler İzmir'in bir çok semtine ve ayrıca Konak, Basmane gibi merkezi yerlere yapıştırıldı, Bazı yerlerde bu afişler günlerce kaldı. Ayrıca afişlerin kalitesinin çok iyi oluşu çalışmamıza ayrı bir zevk verdi.

2) Memurlara yönelik bildiriye gelince; teknik hatalar bir yana uslüp açısından gözardı edilemez hatalar taşıyordu.

Yazıda emir kipleri ağırlıktaydı. Oysa modern sosyalist insan, emir kipleri ile konuşmayı çoktan bırakmalıydı.

Hemen her bildiride görülen sloganlar, memurlarla ilgili bildiride de sıralanmıştı. Slogancılığın yıllar boyu devrimci mücadeleye ne gibi kazanımlar sağladığını hep merak eder dururum. Yerine göre ve yeterince kullanıldığında yararından şüphe edemeyeceğimiz sloganları aşırı kullandığımızda görüyoruz ki etkili olmuyorlar.

Devrimci faaliyetten, günlük ilişkilerdeki tutum ve davranışlara kadar her konuda tanığı olduğumuz zaafları eleştirmek, genel için geçerli iseler bunları gazetemiz *Ekim*'e yazmak hepmizin görevi ve hakkıdır.

Geri insana özgü alışkanlık ve değer yargılarına karşı duyarlı ve mücadeleci olmak görevimizdir.

Unutmamalıyız ki;

"Modern sosyalist insan eleştirmeyi iyi bildiği gibi, eleştirmekten de çekinmeyen insandır."

İzmir'den bir Ekimci.

Duyarlılık ve ilgi bekliyoruz

Bu yazıyı yazmamayı çok isterdim. Ama kanımca yazmak benim konumumda her devrimcinin görevidir.

Önce şunu belirtmeliyim. EKİM teorisiyle, devrime gebe bir ülkede devrimi gerçekleştirmeye aday bir örgüt. Ama bu teori pratiğe uygulanmalıdır.Ekimci bir çok yoldaşın en başta düştüğü hata teoriyi pratiğe uygulayamamaktır.

Eleştirilerimi şöyle sıralayabilirim:

1) Örgüt ilişkilerde gözle görülür bir disiplinsizlik var. Bir başıboşluk ve liberalleşme yaşanıyor. Dergi ı dahi zamanındaulaşmıyor.

2) Taban önemsenmiyor. Profesyonel yoldaşların tabana ulaşamadığı, belki de bunu önemsemediği bir ortam yaratılmış. Tabanda bulunan yoldaşlar yeterli örgütsel bilgiye sahip değil.

3) Örgütün ya belli bir tüzüğü yok, ya da tabanın bunu öğrenip öğrenmemesi önemsenmiyor. Tüzükten kastım; örgüt içi ilişkilerin yapısı ve nasıl olması gerektiği, hangi platformda hangi davranışlarda bulunulması gerektiği, görevini tam anlamıyla yerine getirmeyenlerin durumu vb...

4) EKİM'de aşırı bir işçi vurgusu var. Evet, devrim mutlaka proletarya önderliğinde olmalıdır. Ancak saf bir proletarya devrimi olması mümkün değil. Köylülüğe, özellikle de kır proletaryasına ulaşılmalıdır. Hedefi sosyalizm olan bir örgüt köylülüğü gözardı etmemeli.

Ağırlık sanayi proletaryasında olmak kaydıyla, örgütlenme çalışmaları köylülüğü de kapsamalı.

5) EKİM öğrencilere üvey evlat muamelesi yapıyor. İleri yoldaşlar, öğrencilere hem marksist teoriyi kavratarak hem de deneyimlerini aktararak, onların gelişmelerine katkıda bulunabilir, onları daha olumlu eylemlere sürükleyebilirler.

Bu eleştiriler benimbireysel yargılarımdır. Bu eleştirilerimin pratikte çürütülmesini yürekten istiyorum. Ayrıca eleştirilerimin doğruluk derecesi araştırılmalı ve önlemler alınmalıdır.

Bu sorunların çözüleceğine inanıyorum, yarınlara daha umutlu bakıyorum.

A. Kızılkaya-İzmir

(Baştarafı s.44'de)

Kapitalist-emperyalist dünya, tüm tarihsel olayların da kanıtladığı gibi, tam bir modern haydutluk dünyasıdır. Ona egemen olan ne uluslararası hukuk, ne de ülkelerin ve ulusların bağımsızlık ve egemenlik haklarıdır. Ona yalnızca çıkar ve güç ilişkileri egemendir. Bu dünyada orman yasaları geçerlidir. Temel yasa, kendi çıkarları uğruna gücü gücüne yetenedir.

Gerici Irak yönetimi de buna uygun davrandı, çıkarları gerektirdiği ve gücü yettiği için Kuveyt'i işgal ve ilhak etti. Ama tam da bu yolla, dünya kapitalist ekonomisi için canalıcı önem taşıyan bir bölgede emperyalist dünyanın ortak çıkarlarına aykırı bir eylemde bulunmuş oldu. Başını ABD'nin çektiği tüm emperyalist güçlerin bir anda askeri kuvvetleriyle bölgeye üşüşmeleri bundandır. Onlar kendilerine rağmen ve kendi çıkarlarına aykırı olarak statükoda hiç bir değişiklik yapılamayacağını göstermek istiyorlar.

Yoksa, kendileri için çıkarlarına uygun bir yapay kukla devlet olmaktan öte bir anlam taşımayan Kuveyt'in sözde bağımsızlık hakkı onların umurunda bile değil. Kuveyt'in işgalini kınayanların kendileri, olayı bahane ederek bölgeyi işgal ve abluka altına aldılar. Kuveyt'in bağımsızlığını sözde savunanların kendileri, Irak'ın bağımsızlığını yok etmenin ve onu paylaşmanın, Ortadoğu haritasını yeniden biçimlendirmenin planlarını yaptıklarını gizlemek ihtiyacı bile duymuyorlar.

ABD emperyalizmi olayı tam bir kaba güç gösterisine çevirmiştir. Petrol bölgesini fiilen askeri işgal ve denetim altına almış, gerektiğinde ona fiilen el de koyabileceğini göstermek istemiştir.

Ama kuşku yok sorun petrolden de öteyedir. Başta ABD, tüm emperyalist dünyanın bu bölgedeki gelişmelere aşırı hassasiyeti ciddi siyasal nedenlere dayanmaktadır. Ortadoğu dünyanın devrimci kaynaşmalarına sahne olan bir bölgesidir. Filistin, Kürdistan ve Türkiye devrimleri bölgede ve dünyada statükoyu bozacak, büyük sarsıntılar yaratacak dinamiklere sahiptirler. Irak işgalini fırsat bilen emperyalist dünya bölgedeki siyasal ve askeri egemenliğini pekiştirerek devrimci gelişmeleri felce uğratmayı, İsrail, Türkiye, Mısır, Suudi Arabistan gerici ve işbirlikçi rejimlerini ayakta tutmayı amaçlamaktadır.

Sonuç olarak, Irak'ın yöresel bir saldırganlığı emperyalist dünyanın tüm ikiyüzlülüğünü sergilemekle kalmamış, onun çıkar ilişkilerine ve çatışmalarına dayalı gerçek özünü, militarizm, saldırganlık ve savaş şeklindeki kaba gerçeklerini bir kez daha ortaya çıkarmıştır. Bu vesileyle, Gorbaçov'un sözcülüğünü yaptığı, militarizmden arındırılmış bir kapitalizm ve saldırgan olmayan bir emperyalizm gerici hayalleri de bir kez daha iflas etmiştir.

Dahası son olaylar, Sovyet yönetiminin, emperyalist dünya ile çıkar ve davranış birliği içinde olduğunu çıplak bir şekilde gözler önüne sermiştir. Onun sosyalizm yalanıyla maskelediği gerici konumunu açığa çıkarmıştır. Aynı şekilde Doğu Avrupa'daki çöküş ve Doğu-Batı kutuplaşmasının sona ermesine bağlı olarak, Birleşmiş Milletlerin de artık tümüyle emperyalist politikaların güdümüne girdiği görülmektedir.

Türk burjuvazisi olayların tüm seyri boyunca emperyalist dünyanın çıkarlarına, ihtiyaçlarına ve davranışlarına uygun hareket etti. Körfez bunalımını fırsat sayarak, emperyalist sistemin Ortadoğu'daki çıkarlarını kollamada iyi bir jandarma, bekçi köpeği olduğunu ve olabileceğini yeniden kanıtlamaya çalıştı. Bu aşırı uşakça tutumuyla emperyalist efendilerini bile şaşırttı. ABD emperyalizminden en sadık ve itaatkar "müttefik" payesi aldı.

Türk burjuvazisinin son olaylar karşısındaki bu tutumu bir raslantı değildir. Maceracı ya da dargörüşlü politikacıların hesapsız bir davranışı hiç değildir. Tersine belirgin ve anlaşılır nedenleri vardır. Türkiye'yi bir devrim ülkesi yapan nedenler ve olgular toplamında anlamak gerekir bunun izahını. İktisadi kriz ve çözümsüzlükler, ağırlaşan köklü toplumsal sorunlar, bu temelde gelişen işçi hareketi, emekçi sınıf ve katmanların artan ve eyleme dönüşen hoşnutsuzluğu, öne alınamayan Kürt kurtuluş hareketi vb... İçte varlığını ve egemenliğini tehdit eden bu sorunlar ve çelişkiler büyüdüğü ölçüde, o bunları dışta çeşitli girişimlerle karartmak ve bastırmak arayışına girmektedir. Davranışın temelinde güçsüzlük, kendine güvensizlik ve geleceğine ilişkin kaygılar vardır. Bu nedenle kaderini her yönüyle emperyalist dünyanın, özellikle de ABD'nin çıkarlarıyla birleştirmek, her türlü uşaklık karşılığında varlığını güvenceye almak ve emperyalist dünya için hayati önem taşıdığını göstermek

istemektedir. Bu arada Ortadoğu'da emperyalizmin çıkarları doğrultusunda gerçekleşebilecek bir yeni düzenlemede kendisi için bazı ek kazançlar da ummaktadır.

Bu hesap ve kaygılarla hareket eden Türk burjuvazisi, daha dün Kürt halkına karşı suçortaklığı ettiği Saddam Hüseyin'i bahane ederek, haftalardır Irak'a karşı kaba tahriklerle savaş kışkırtıcılığı yapmaktadır. Türkiye topraklarını emperyalizmin Ortadoğu'daki savaş hazırlıkları için bir askeri üsse çevirmiştir. Gerginliği körükleyerek, Irak'a karşı kışkırtıcı davranışlara girerek ABD'nin savaş planları içinde tüm varlığı ile yer alarak, Türk, Kürt ve Arap halklarını her an patlak verebilecek kanlı bir boğazlaşma içine sürüklemektedir.

Türkiyeli komünistler olarak tüm dünya kamuoyu önünde ilan ediyoruz: Emperyalizmin çıkarları ve Türk burjuvazisinin hain emelleri için girişilecek emperyalist bir savaşın kesin olarak karşısına dikileceğiz. Her yolu ve aracı kullanarak, işçi sınıfının ve emekçi yığınların emperyalizmin ve Türk burjuvazisinin gerici ve saldırgan savaş politikalarına alet olmasını engellemeye çalışacağız. Türk ve Kürt halklarının Arap halklarıyla hiç bir çelişkisi ve düşmanlığı yoktur. Tersine ortak düşmanları emperyalizm ve kendi gerici yönetici sınıflarıdır. Ortak çıkarları da bu ortak düşmanlara karşı birleşik bir devrim mücadelesinde yatmaktadır.

Savaşa karşı devrim mücadelesini yükseltelim!
Tüm emperyalistler Ortadoğu'dan defolsun!
Yaşasın Ortadoğu halklarının devrimci kardeşliği!
Kahrolsun kapitalizm, yaşasın devrim, yaşasın sosyalizm!

EKİM

Dünyada "yeni düzen"...

(Baştarafı s. 10'da)
uzun sürdüğü de görülmüştür. Fakat bölgedeki statükoyu tehdit eden her ciddi devrimci gelişme karşısında BAAS gericiliğinin emperyalizmle çıkar ve davranış birliği içinde hareket ettiği de yine olayların kanıtladığı bir gerçektir. Bu deneyimi gözönünde bulundurmak Ortadoğu'daki devrimci süreçlerin geleceği bakımından yaşamsal önemdedir.

Türk burjuvazisinin tutumuna gelince, son olaylar karşısında o, aslında 40 yıldır Ortadoğu'da emperyalizmin tam hizmetinde oynamakta olduğu rolün gereklerine uygun hareket etti. Ne var ki, bu sıcak vesileyle uşaklığını yeniden kanıtlamak için öylesine aşırı davranışlar gösterdi ki, köpekçe sadakatin bu kadarına emperyalist efendileri bile şaşırdılar.

Bizim şaşmamız için herhangi bir neden yok. Tüm varlığı ile emperyalist dünyaya bağlı Türk burjuvazisi, kendine olan güvensizliğinin de etkisiyle, "iç ve dış tehditler" karşısında güvenliğini ve geleceğini tümüyle emperyalizme ipotek etmiştir. NATO'ya girebilmek için Kore'ye asker göndermiş, bu sadakatinin karşılığı olarak, kuzeyde Sovyetler Birliği'ne karşı emperyalizmin bir ileri karakolu, güneyde Arap halklarına karşı emperyalizmin bir bekçi köpeği olma, böylece de emperyalizmin koruyucu şemsiyesi altına girme olanağını elde etmiştir. Kuzeydeki son gelişmeler bu alana dönük misyonunu ortadan kaldırdığı ölçüde, emperyalist dünya için vazgeçilmezliğini bütünüyle güneydeki petrol bekçiliği misyonu içinde göstermeliydi. Körfez krizi iyi bir fırsat oldu. Emperyalizme bu alanda verebileceği hizmetin azamisinde kusur etmedi. Tüm emperyalistlerin şaşkınlıkla karışık övgülerine muhatap oldu. *The Wall Street Journal* "Unutulan müttefik Türkiye" hakkında yazdığı yazıda, son Körfez krizinin, Türkiye'nin "eşsiz bir jeopolitik konuma" ve "büyük bir stratejik öneme" sahip olduğunu bir kere daha gösterdiğini vurguladı ve ekledi: "Türkiye Ortadoğu'nun modern dünyaya katılmasında anahtar rol oynayacaktır." Bu "anahtar rol"ün modern haydutlar dünyasına Ortadoğu bekçiliği olduğuna kuşku yok. CIA'nın eski Ortadoğu dairesi sorumlusu Dr. Fuller bu rolün ne olacağı konusunda biraz daha açık sözlü: *"Önümüzdeki yıllarda daha istikrarlı değil, aksine daha istikrarsız olacak bir dünya için bu rol çok önemli."*

Türkiye bu rolü İsrail ve Mısır başta tüm bölge gericiliği ile sıkı bir işbirliği içinde oynayacaktır. ABD'nin Körfez krizi vesilesiyle bölgeye yığdığı muazzam askeri gücün gölgesinde gerçekleştirmeye çalıştığı "Petrol NATO"su, ya da örneğin, birbirine zincirleme bağlanacak olan bir dizi ikili antlaşmayla yaratacağı "yeni güvenlik rejimi" bu işbirliğinin kurumlaşmış biçimleri olacaktır. ABD'nin Ortadoğu'yu kuşatan donanması bu "yeni güvenlik rejimi"ni dıştan tamamlayacaktır.

Körfez krizine ilişkin merkezi bildirimizi yayınlıyoruz

Tüm emperyalistler Ortadoğu'dan defolsun!

Ortadoğu'da emperyalist savaşa hayır!

Irak yönetiminin Kuveyt'i işgali ve ardından ilhakı , tüm emperyalist dünyayı ayağa kaldırdı. Haftalardır süren hummalı siyasal, diplomatik ve askeri trafiğe, sürekli artan bir savaş gerilimi eşlik ediyor. Emperyalist savaş makinası, emperyalist propaganda makinasının tam desteğinde, bütün azametiyle harekete geçirildi. Irak'ın saldırgan eylemi, Ortadoğu ölçüsünde bir emperyalist müdahale ve işgal için bulunmaz bir fırsat sayıldı. Sözde Kuveyt'in egemenliğini ve toprak bütünlüğünü savunmak ve Irak'ın yeni işgal girişimlerini engellemek adına, bölge halklarının iradesi ve çıkarları hiçe sayılarak, Basra Körfezi ve bazı Arap ülkeleri emperyalist haydutlar tarafından fiilen işgal edildi. Emperyalist dünyanın halihazırdaki jandarması ABD, bölgeye modern savaş teknolojisinin en ileri (demek oluyor ki en imha edici) ürünlerinden oluşan muazzam bir askeri yığınak yaptı. Kendisine köpekçe bir itaat içerisinde bulunan Türk burjuvazisinin de tam desteği ile, Türkiye de içinde tüm Ortadoğu'yu her an ateşe verebilecek büyük bir savaş atmosferi yaratıldı.

Tüm bunların sonucu olarak, başta bölge halkları, tüm dünya haftalardır emperyalist gerici propaganda tarafından bilinçli olarak körüklenen ve günbegün tırmanan bir savaş gerilimi ve tehlikesi içinde yaşatılıyor.

Emperyalist-gerici propaganda dünya ölçüsünde ağız birliği halinde, ABD'nin başını çektiği bu kaba saldırganlığı ve savaş kışkırtıcılığını, Irak Saddam rejiminin kötülükleri ve saldırganlığı ile gerekçelendirerek, haklı ve mazur göstermeye çalışıyor.

Gerçekte ise gerici-sömürgeci Irak rejiminin kötülükleri ve saldırganlığı tüm kapitalist-emperyalist dünyaya egemen kötülüklerin ve saldırganlığın yalnızca küçük bir örneğidir ve hiç de yeni değildir. Dün bu rejimi tam da bu özellikleri ile destekleyip besleyen, ona suç ortaklığı eden emperyalist dünyanın, bugün onun bu özelliklerini suçlayarak kendi şimdiki davranışlarını haklı göstermeye çalışması büyük bir yalan ve ikiyüzlülük örneğidir. Irak'ı İran'a saldırtan ve bu iki ülke halklarını 8 yıllık bir kanlı savaş içinde boğazlatan bu aynı emperyalist dünya idi. Irak'ın Kürt ulusu üzerindeki sömürgeci egemenliğine ve zulmüne karşı on yıllardır seyirci kalan, onu Kürt halkına karşı kullanılan kitlesel kırım araçlarıyla, bu arada kimyasal silahlar ile donatan, Sovyet yönetimi ile birlikte bu aynı emperyalist dünya idi. Halepçe'de 5 bin Kürdün Irak rejimi tarafından bir anda kimyasal silahlarla vahşice yok edilmesine seyirci kalan da bu aynı emperyalist dünya idi. Irak'ın bugün sahip olduğu savaş makinasını büyük karlar karşılığında donatmak için birbirleriyle yarışanlar da yine bu aynı emperyalist dünyanın hükümetleri ve bugün emperyalist dünya düzeninin korunmasında artık tamamiyle onlarla birlikte hareket eden Sovyet hükümeti idi.

Kapitalist-emperyalist dünya tam bir ikiyüzlülük dünyasıdır. 5 bin Kürt kendi sattıkları silahlarla bir anda yok edildiğinde kılı kıpırdamayanlar, bir İngiliz casusu aynı kanlı rejim tarafından idam edilince hep birlikte ayağa fırlayabiliyorlar. Saddam yönetimini yok yere İran'a saldırtan ve 8 yıllık bir kan banyosunu büyük silah satışının tatlı karlarıyla izleyenler, bu aynı yönetim yapay ve kukla bir devlete, Kuveyt'e saldırınca, uluslararası hukuk, ülkelerin egemenliği ve toprak bütünlüğü ikiyüzlülüğü ile okyanuslar ötesinden gelerek bütün bir Ortadoğu bölgesini askeri abluka altına alabiliyorlar.

Emperyalizmin baştan başa bir saldırganlık, işgal, ilhak ve savaşlar silsilesi olan tüm tarihini bir yana bırakalım. Daha dün Lübnan'ı, Grenada'yı, Panamayı işgal edenler, Filistin'i hala işgal altında tutanlar, Libya'yı bombalayanlar, Nikaragua'yı ablukaya alanlar, Arnavutluk ve Küba'da komplolar düzenleyenler, Romanya'da darbe tezgahlayanlar, dünyanın dört bir yanında bölgesel savaşlar kışkırtanlar, bugün Irak'ın kendilerininkinin yanında son derece masum kalan saldırgan bir eylemi karşısında uluslararası hukuk yalanına sarılabiliyorlar

(Devamı s.42'de)